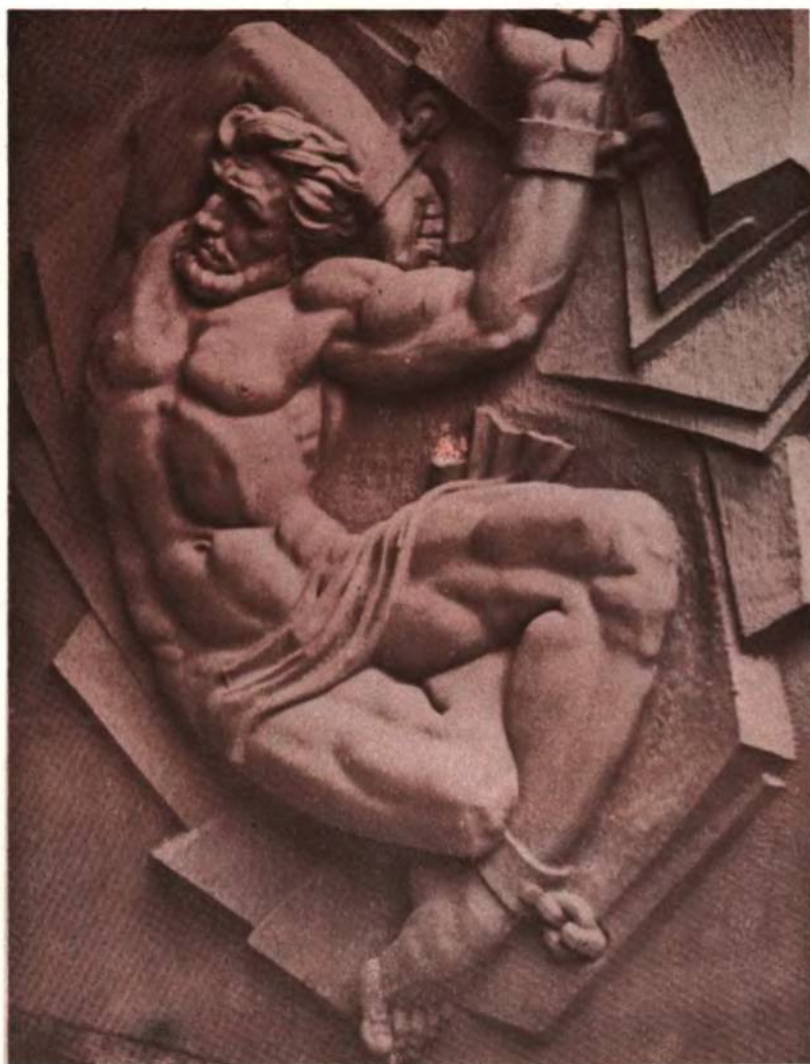

Ч.2 (167) 83

Р. XXXVII

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОТ МОЛОДИ

«АВАНГАРД» Ч. 2 (167) БЕРЕЗЕНЬ – КВІТЕНЬ 1983

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

«AVANGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 Bruxelles
tel: 734.04.82

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

<i>Вел. Британія</i>	<i>Австралія</i>	
KU SUM	Mr. J. Kutnyj	
«Tarasivka»	7 Dale street	
Old Cliff House	Maribymong	3032
Weston-on-Trent,		Vir
Derby's		

<i>Аргентина</i>	<i>Бразилія</i>
W. Zastawnij	Ivan Kuchar
Soler 5039	Rua Baia Grande, 14
Buenos-Aires	V. Bela, São Paulo - S

<i>ЗСА</i>	<i>Канада</i>
Mrs. M. Piatka	KU SUM
% SUMA	83, Christie str.
PO BOX 21 1	Toronto, Ont.
New York NY 10276	«Buduchnist»
	acc. 6331

Редагує колегія. Головний Редактор — Роман Зварич.

Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський

Редакційне листування й матеріяли
надсилати на адресу Редакції:

«AVANTGARDE» 136 2nd Ave, New York NY, USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1983 РІК

КРАЇНИ:	ОДНЕ ЧИСЛО:	РІЧНО:	
		в передплаті: до 31.3.83	в післяплаті:
ЗСА	дол. 3.00	15.00	дол. 16.50
КАНАДА	дол. 3.50	16.00	дол. 17.50
ВЕЛ. БРИТАНІЯ	ф.ст. 1.20	6.00	ф.ст. 6.60
АВСТРАЛІЯ	дол. 2.75	13.50	австр.дол. 15.-
БЕЛЬГІЯ	бфр. 90.00	450.00	бфр. 500.-
ФРАНЦІЯ	ффр. 12.00	60.00	ффр. 70
НІМЕЧЧИНА	н.м. 6.00	30.00	н.м. 33.-
АРГЕНТИНА	пезо 20.000	100.000	пезо 110.000
БРАЗИЛІЯ	круз 350.00	1600.00	круз. 1750.-

**ВШАНУЙМО Й ІДІМ
ШЛЯХОМ ВЕЛИКОГО
МИСЛИТЕЛЯ-
РЕВОЛЮЦІОНЕРА!**

Роман Зварич

«Будь гордий з того, що Ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирівського Тризуба».

Д-р Дмитро Донцов
ідеолог українського націоналізму

Київ — прадавня столиця могутньої княжої української держави — був супровідною зіркою довгого трудолюбимого життя найбільшого українського націоналістичного мислителя і теоретика — д-ра Дмитра Донцова. Від ранніх юнацьких літ до похилого старечого віку, він віддав себе боротьбі за відновлення Української Самостійної Соборної Держави з столицею у золотоверхім святософійським Києві.

30-го березня 1983 року минає 10 років від смерти Дмитра Донцова, а 17-го серпня — 100 років від дня його народження в Мелітополі на Приозів'ю. Проте ще й досі не можливо вповні оцінити ні його інтелектуальної величі, ні його колосального вкладу в розвиток сучасного українського революційно-націоналістичного руху, ні його потужної ролі в історії України 20-го століття.

Дмитро Донцов написав більше науково-теоретичних і публіцистичних творів і статей, ніж будь-хто інший, зокрема в ділянках політично-ідеологічній та літературно-критичній. Донцов був багатогранною особистістю — практичним політиком, пропагандистом-публіцистом, журналістом-редактором, педагогом-виховником, видавцем, історіософом, літературознавцем, філософом, росієзнавцем, тощо. Найбільші історичні заслуги Дмитра Донцова є проте в ділянках виявлення головного ворога української нації та вказання шляху і метод визвольної боротьби, що мають довести до відновлення української держави. Оцим головним віковичним ворогом України є Росія з її ненаситним, націовбивчим та завойовницьким імперіялізмом. Відповіддю на російський наступ мусить бути викресана до безмежності й одержимости воля нації до боротьби за свою державу, за своє буття. Ця життєва воля нації має проявитися в динамічній ідеології українського націоналізму, в бо-

йовій революційній організації, очоленій елітою месників, провідників і командирів Української Національної революції.

Десятками років з грудей Дмитра Донцова промінювала могутня воля до боротьби за українську державу. З його серця йшли потужні емоції віри в великі ідеї святософійського Києва. А з його мозку вилонювалася колосальна інтелектуальна творчість.

Ще студентом, Дмитро Донцов захопився ідеями «Самостійної України» Миколи Міхновського й одержимим духом генія України — Тараса Шевченка. Уже 22-річним студентом він звернув на себе увагу москалів та українців, коли 1905 року він виступив на великій українській демонстрації в Петербурзі з промовою, в якій домагався державної волі для України. За цей виступ російська влада наказала арештувати його та виключити з університету. Переїхавши до Львова, окупованого тоді австріяками, він розпочав публіцистичну кампанію проти російського імперіялізму, що лунала по всій центральній Європі. В 1913 році Дмитро Донцов виступив на з'їзді українського студентства у Львові /2-5 липня/ з доповіддю на тему: «Сучасне політичне положення нації і наше завдання», в якій проголосив вимогу до всіх українців: ставити на першому місці у своєму житті боротьбу за власну національну державу. З'їзд виніс одушевлену відповідну резолюцію, що викликала велику реакцію російських расистів і шовіністів, зокрема Владіміра Леніна, який брутально накинувся за цей виступ на Донцова.

Під час Першої Світової Війни Дмитро Донцов був найбільшим пропагатором української державности на терені Центральних Держав — Австро-Угорщини і Німеччини. Перебуваючи в Києві 1918 року, він встановив далекойдучого значення зв'язки з Миколою Міхновським і полковником Євгеном Коновальцем. По загибелі української держави Донцов осів в окупованім польськими імперіялістами Львові, де в роках 1922-39 він проявив чи не найбільше свою філософську, інтелектуальну, журналістичну, видавничу і педагогічну творчість. В цьому періоді він видав ряд цінних праць, зокрема: «Підстави нашої політики» /Відень, 1921/, «Націоналізм» /1926/, «Що таке інтернаціоналізм?» /1927/, «Кардинал Мерсіє: слуга Бога і нації» /1935/, «Таємниця організації» /1936/, «Дурман соціалізму» /1936/, «Партія чи орден, об'єднання чи роз'єднання» /1936/, «Де шукати наших історичних традицій» /1938/, «Маса і провід — кількість чи якість» /1939/.

Дмитро Донцов був головним редактором «Літературно-Наукового Вістника» /1922-31/ і «Вістника» /1932-39/ і виявився особливо талановитим і блискучим публіцистом і пропагандистом українського визвольного націоналізму. Під його ідейним впливом у великій мірі росло й формувалося покоління націоналістів, відоме згодом під назвою «тридцятників», які ґрунтовно вивчали та засвоювали писання Донцова. Саме ті люди поставили й розгорнули по всій Західній Україні, окупованій поляками, Організацію Українських Націоналістів. З кола цих людей вийшли визначні краєві провідники ОУН на ЗУЗ: Степан Бандера, Степан Охримович, Іван Габрусевич, Осип Машак, Микола Кос /краєвий провідник ОУН на Північно-Західніх Українських Землях/ Мирослав Тураш і Володимир Тимчій. З рядів цих націоналістів вийшли

такі революціонери великого масштабу, як красві референти ОУН: Зенон Коссак, Степан Ленкавський, Михайло Колодзінський, Роман Шухевич, Ярослав Стецько, Дмитро Грицай, Ярослав Старух, Олекса Гасин, Василь Турковський, Дмитро Мирон та багато інших. Коли ж прийшли сорокові роки, то ці люди творили націоналістичну еліту, яка з народом здійснювала літом 1941 року українську державу з головою Державного Правління — Ярославом Стецьком та поширила революційну ОУН на всі етнографічні українські землі. Згодом ці люди zorganizували Українську Повстанську Армію, що розвинулася до всенародніх розмірів. Націоналістами, вихованими на ідеях Донцова, були визначні командири й провідники 40-их років, окрім вище згаданих, Ростислав Волошин, Василь Сидор, Дмитро Маївський, Іван Климів, Микола Лемик, Дмитро Клячківський, Омелян Грабець та багато інших, які стояли в боротьбі і гинули з рук російських і німецьких завойовників українських земель.

Дмитро Донцов не спочив одначе на лаврах своїх ідейних плодів. Він невтомно працював для української національної справи і в наступних десятиліттях. В 1944-ому році появилася чи не найбільша його студія, а саме «Дух нашої давнини», візія української націоналістичної, державницької провідної верстви, вирощена на великих традиціях української держави минулих віків. По Другій Світовій Війні д-р Донцов деякий час перебував в Англії, а потім переїхав на постійний побут до Канади, де і помер на 90-му році своєї служби для України. В 50-их роках появилася його цінні праці: «Правда прадідів великих», «Туга за героїчним», «Рік 1918, Київ», «Московська отрута», «Росія чи Європа», «Від містики до політики», «За яку революцію». В 60-их роках вийшли друком дві найбільші збірки його статей: «Незримі скрижалі Кобзаря» та «Хрестом і мечем».

Дмитро Донцов — великого міжнароднього формату ерудит, зокрема визначний європейський політолог, дарма, що на Заході він невідомий. Він знавець політичних теорій і течій періоду від кінця 19-го століття до першого чвертьстоліття 20-го віку. Такою високо кваліфікованою людиною нам лише гордитись! На нього чекає чільне місце в історії європейської політичної мислі періоду від Першої Світової Війни до п'ятдесятих років.

Дмитро Донцов — прекрасний політичний і культурний знавець української нації, звеличувач княжої державної епохи України-Руси. Він також ентузіяст козацько-гетьманської доби, зокрема Запорозького Лицарства. В його писаннях знаходимо звеличання всіх позитивних постатей нашої історії, їхніх творів і чинів. Зокрема він дає нам серію філософсько-психологічних силуеток провідної верстви минулих віків, найвизначніших державних і національних мужів і жінок.

Дмитро Донцов є імовірно найкращим досі українським знавцем Росії — нашого ворога ч. 1. Він трактує Росію не лише з політичного боку, але всесторонньо — з культурного, релігійного, економічного і соціологічного. На основі глибинних, джерельних студій, Донцов доходить до переконливих висновків, що всеціла, тотальна Росія була і є безкомпромісовим ворогом сильної, соборної, вільної української держави і української національної культури. Росія і Україна — як історичні,

ВПЛИВ ДМИТРА ДОНЦОВА НА ФОРМУВАННЯ ОУН

/ В соту річницю народження і десяту річницю смерті /

«Прийде час, коли Донцова оцінять не лише свої, але й чужі, як одного з найбільших світочів політичної думки Окциденту з візіями політичного пророка...» /Ярослав Стецько, «30 червня 1941», 1967/

1. ПІДГОТОВКА ҐРУНТУ

Віддаляючись роками від часів діяльності і творчості д-ра Дмитра Донцова, можна краще схопити і оцінити його великий вплив на формування світогляду, ідеології й організованого руху українського революційного націоналізму, що відомий головню під назвами ОУН і УПА. У зв'язку з досліджуваною темою, відмічуємо три моменти: перший, що Дмитро Донцов ніколи не був членом ОУН, і тому ОУН не була формально зобов'язана приймати голошені ним ідеї; другий, що провідний актив ОУН-УПА засвоював і примінював пропозиції Донцова в такий спосіб, що теоретичні твори набирали реальної і дієвої форми. Врешті, третій момент, говорячи про націоналістів 20-их і 30-их років, то «донцовцями» стали головню ті, які діяли на українських землях під польською окупацією, а мало-хто з-поміж тих націоналістів, які діяли тоді на еміґрації. Що більше, «донцовцями» ставали головню молоді люди, які виховувалися на його ідеях і старалися примінити їх

← культурні, державницькі нації — це категоричні й непримиримі антиподи. Двоголовий чорний царський орел, Кремль і серп з молотом — це полюсове протиставлення до Святої Софії Київської і тризуба з хрестом.

Теоретично-наукова й публіцистична спадщина Дмитра Донцова ще мало досліджена. Але власне ідеї і думки цього Великого Українця сьогодні якнайбільше на часі! Начальна теза Донцова: теорія могутнього, але в потенції, динамізму української нації, що його має викресати націоналістична провідна верства при допомозі чітких національно-визвольних і волелюбних українських ідей, вольових чинів і націоналістичної аванґардної організації, щоб втілити цю динаміку в розгортання Української Національної Революції — це єдино-правильний і єдино-спасенний шлях для українського народу з неволі до власної державної суверенности. Тому потрібні свіжі лави націоналістів-революонерів, таких, яких виховував колись десятками років Дмитро Донцов! Такі люди мають повести нарід у рішальний бій за остаточне знищення російської імперії та відвоювання української держави.

В десяту річницю смерті і соту річницю народження нашого великого мислителя й трудівника для української нації гідно вшануймо його велич, засвоїм собі його вчення та йдім його прикладом до об'єднуючої спільної мети — Української Самостійної Соборної Держави!

Вічна слава і пам'ять великому Дмитрові Донцову!

в практиці зразу тоді, коли він їх вперше публікував. Мало націоналістів ставали донцовцями з-поміж покоління, яке оформлювало свої світоглядово-ідеологічні засади в періоді Першої світової війни, тобто людей, які були вже дорослими дітьми в двадцятих роках. Цей факт важний для пояснення кризи поколінь, яка виникла згодом внутрі ОУН. Знов же, багато націоналістів, які висунулися на провідні пости в русі в Україні щойно в 40-их роках, ставали донцовцями на основі прикладу своїх старших друзів і в наслідок самої революційної боротьби, яка вимагала якнайбільше людей типу «донцовців». Ще пізніше, багато чільних шестидесятників виявили властивості, на основі яких можна окреслити їх «донцовцями». Зате в націоналістичному русі між українськими емігрантами по Другій світовій війні вплив Донцова був сильний в наслідок його тогочасної інтенсивної творчої і публіцистичної діяльності між українцями на чужині.

В загальному, період до 1918 року в житті Дмитра Донцова був як період формування його націоналістичного світогляду та закріплення в його мислі дефінітивних переконань про те, за що мають змагатися українці /за суверенну національну державу/ і хто є головним ворогом України /Росія/. Він звертав постійно велику увагу на аналізі політично-світоглядових і психологічних заложенень українського проводу 1914-1918 років, що не зміг закріпити відбудованої української держави.

В 1920-23 роках Дмитро Донцов ще не мав виразної візії нового, визвольного, націоналістичного, організованого руху, що він відмітив у творі «Підстави нашої політики» (1920): «До здійснення незалежності нації конечна річ, щоби самостійницька інтелігенція, що стоїть на ґрунті селянської ідеології, знайшла формулу великого народного руху на Україні і виразно намітила його мету.»

На пропозицію полк. Євгена Коновальця д-р Донцов переїхав з Відня до Львова, щоб стати головним редактором відновленого 1922 року, заходами Полковника і УВО, місячного журналу «Національно-Літературний Вістник». Ця пропозиція не виникла випадково. Полковник Коновалець був під впливом ідей Донцова ще з тих часів, коли він був студентом і учасником в липні 1913 року 3-їзду українського студентства. «3їзд залишився Полковникові у тривкій пам'яті, особливо завдяки відомому рефератові Дмитра Донцова 'Сучасне політичне положення нації і наші завдання,' »/Остап Грицай, «Життя і діяльність Євгена Коновальця до Революції 1917 року» в «Євген Коновалець і його доба», Мюнхен, 1974). Про сприятливі умовини для розгорнення великих здібностей Донцова на терені Львова у 20-их роках посвідчує інший дослідник: «Професор Василь Білецький підготував на терені Академічної гімназії і на терені Львова плідний ґрунт до виступів повоезних провідників українського націоналізму — з Дмитром Донцовим і Євгеном Коновальцем на чолі». Степан Шах, «Молодість Євгена Коновальця в «Єв. Коновалець і його доба» /А сам Коновалець писав: «Можу сказати, що обіч науки у проф. І. Боберського в гімназії та акту Мирослава Січинського, знайомство з Дмитром Донцовим — це третій найважливіший момент моєї молодости.» /Остап Грицай, «На вітарі всежертви», Відень, 1938/ До повищої думки Ос-

тапа Грицяя і ще одного автора, Степан Шах додає від себе про період перед 1914 роком: «Цей молодий емігрант Д. Донцов захитав обожнюваного тоді серед галицької поступової молоді ідола Михайла Драгоманова.» Крім цього Коновалець мав в 1918 році зустрічі в Києві з Д. Донцовим і М. Міхновським.

1922-го року відбулися у Львові наради, в яких брав участь Д. Донцов, в справі потреби зорганізування політичної організації самостійницько-націоналістичного напрямку. У висліді цих нарад постала 1923-го року Українська Партія Національної Р/еволюції/оботи. Її очолив Самійло Підгірський /з Волині/, секретарем став д-р Дмитро Донцов /з Південної України/, а членами були ряд відомих діячів із Галичини та Придніпрянщини. УПНР мав мати соборницький характер. Про УПНР Донцов написав слідуочу характеристику в статті «Наші цілі», що появилася в органі УПНР «Заграда» 1923 р.: «Єднає цей гурт те націоналістичне 'вірую', яке... знає лише один абсолют — націю, один категоричний імператив — її волю до життя.» На цьому ідеологічному визначенню кінчався зміст нової партії. Ні слова не сказано про «як», як досягнути намічений ідеал. Тому між членами УПНР в скорому часі виявилися засадничі розбіжності щодо стратегії і тактики визвольної боротьби, і з цієї причини вкоротці ця партія зникла. Для Донцова ця справа була переважною лекцією, бо виявила необхідність сконцентрувати саме свою увагу на методі визволення. Наступних двадцять років Донцов власне найбільше віддав своєї енергії розрібці теорії і формуванню визвольного руху.

2. ПОЧАТКИ ДОНЦОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І ВПЛИВ НА СТУДЕНТСЬКУ І ГІМНАЗІЙНУ МОЛОДЬ.

Донцов публікував свої твори явно під польською окупацією. Тому він мусів висловлюватися посередньо, вказуючи або на історичні приклади, або наводячи твори чужинецьких авторів, або під покришкою творів, в характері літературної критики. Одною з перших таких статей була «До традицій» /ЛНВ, 1922/. В ній Донцов закликає: «Мусимо вибрати: ... або Мазепа, або Кочубей; або Хмельницький, або Кисіль; або 'громадянство', або націоналізм; або безнастанне оглядання на засади 'гуманности' і 'справедливости', або безоглядний хід наперед...» Ці слова звернені головню до молоді, молоді інтелігенції. Якщо проаналізувати кожне повище означення, то матимемо уяву, що Донцов тоді борсався з проблемою визначення революційного націоналістичного руху.

В статті «Поетка українського рісорджемента — Леся Українка» (1922), Донцов намаує влативості майбутнього українського націоналіста-революціонера: «За таємною заслоною, що крила непевну будучину, — бачила вона не спокійний краєвид, не поснулі хатки, не дівчину коло криниці. Бачила щось інше... вся поезія її була лямент одержимої... Перед нею вставали гнітучі примари 'невсипущої війни', 'страшної й неблаганної' ... В її поезіях все привиджується їй 'меч, политий кров'ю', або зброї поіиск, прагне, щоб її слова стали вогнем, на яким жевріє залізо для мечів, гартується ясна і тверда криця'». Донцов вчить: «Яка б гарна ідея не була, її трюмф неможливий без жертв.. Щоб перемогла ідея, мусить ллятися кров, мусять в її обо-

роні знайтися жертovní і шляхетні люди... Хто любить свою правду, му- сить її боронити... і та любов її ненависти навчила... Цей патос, це була її непереможна віра — віра віруючих, не недовірків... Леся Ук- раїнка внесла трагізм непохитної волі, непростяючого почуття, завзя- тої гордості воїна в рядах, або мученика на хресті... Цю ідею 'ве- ликого визволення' принесла вона... жадобу чину... Вона принесла нам героїчний ідеал життя, героїчне його сприймання.» Донцов починає визначувати окремі прикмети нового націоналістичного руху, концент- руючись на етично-психічних. Він не має візії організації націоналіс- тів.

Такі думки д-ра Донцова захоплювали студентську молодь, яка нав- чалася тоді у Львові на тайнім університеті. І ця молодь заснувала в 1923 році таємну організацію під назвою Група Української Націона- лістичної Молоді. Провідними її членами були: Степан Охримович, Іван Габрусевич, Юліян Вассиян, Богдан Кравців. Про той ранній період формування нового націоналістичного руху маємо свідчення одного з членів ГУНМ, який згадує, що »понад усім щораз могутніше рисувалася тінь Дмитра Донцова... всі читали »ЛНВ«, що він його редагував, захоплювалися його гострим пером і з запертим віддихом слухали його публічних доповідей чи пак відчитів. З книги »Далекий приціл«, Торонто, 1967.

З писань Донцова в 1923 році відмітимо статтю »Беллуа сіне капіте«, в якій він чи не вперше висуває ідею нового проводу, без якого нація не зможе визволитися. Д. Донцов виступив проти тези, що нібито національна волелюбна стихія сама допровадить нарід до виз- волення. В статтях »Розклад нашого партійництва« і »Атрофія церебрі«, він вказує на те, що всі дотеперішні українські політичні угруповання неспроможні визволити Україну, а тому треба шукати за новими формами організації. Порятунком добавчує у відповідній ідейно-психічній настанові, що висловлює в статті »До молодих«. На потребу є »поставити чистий національний егоїзм і безкомпромисові інтереси кляси, на яку він спи- рається і яка творить в нас подавляючу більшість. Хочемо причини- тися до вироблення гурта, який вносив би... чисто релігійний запал, без якого ще не пермагали ні один рух і ні одна ідея.« Кляса, на якій Донцов пропонує будувати нову визвольну організацію — це селянство.

В іншій статті Донцов заявляє: »Наш рух не є імпортований з-за границі і не там має свої центри. Можна унешкідлювати його провід- ників, самого руху затримати — ледве чи вдасться«. /»Чи ми фашисти?«/

В статті »Дві тактики« Донцов пропонує створити таку націоналіс- тичну організацію, що »підше маси« до визвольної революції. А в стат- ті »Найвищий час« він дає пораду, як це досягнути: »політична програ- ма ніщо, акція все... Не маємо програми, яку реалізується десь в 2000 ро- ці, з тої причини, що ми з дня на день працюємо над здобуванням того, до чого прямує наша воля і наше стремління. Наш рух є великою мобілізацією моральних сил нації... Навчити рухатися і думати — ось найважливіше завдання дня«. »Активізм« став від тоді дуже маркантною прикметою революціонерів. Наголос ставлено на »акціях« і »чинах«, які не раз вимагали ризик, відвагу і геройську поставу до ворога. Почав формуватися тип боєвика-революціонера. Але такі процеси були

обмежені лише до рідних земель та були чужі для еміграційних тодішніх націоналістів, які проживали в досить мирних і безпечних умовах.

Ідеї Донцова поширювалися все більше по Західній Україні. Вони почали захоплювати, крім студентської молоді, також середньо-шкільну молодь, головню по гімназіях Галичини. З ініціативи студентської молоді, організованої в ГУНМ, постає друга підпільна молодеча організація під назвою Організація Вищих Кляс Українських Гімназій /ОВКУГ/. В її проводі є: Роман Шухевич і його брат Юрій, Степан Бандера, Володимир Янів, Осип Карачевський, Богдан Підгайний, Олекса Гасин, Степан Навроцький, Дмитро Яців, Зенон Коссаж, Степан Ленкавський, Ярослав Карпинець, В. Макух, Дмитро Грицай, Омелян Грабець, Василь Сидор. Одним із основних завдань ОВКУГ було «читання 'Літературно-Наукового Вістника' та писань Донцова.» /Петро Мірчук, «Нарис історії ОУН»/.

1924-ий рік замітний великим ідейно-політичним ферментом в різних українських колах, як під москалями так і під поляками. Скрипилися тенденції до змагання за національні права в легальних рамцях окупаційних режимів. На ЗУЗ зросли советофільські, змінювочівські настрої. В УВО з'явилася група, яка бажала «виходу на яв», напр. сот. Дмитро Паліїв. Інша група дораджувала орієнтуватися на «советську Україну». Але полк. Є. Коновалець захищав безкомпромісово соборницький напрямок визвольної політики й навіть уступив з посту Начального Коменданта УВО /від осени 1923 до весни 1924/. Тоді Красву Екзекутиву перебрав полк. Андрій Мельник. Криза в УВО закінчилася тим, що з УВО виступили люди, які зрезигнували з соборницького принципу в боротьбі за українську державу та які перестановилися то на про-польську то на про-російську орієнтації. У висліді цієї кризової ситуації одначе скрипилася донцовська настанова шумання за новими, кращими формами організації націоналістичного руху. Цей вакуум енергійно виповнював своїми ідеями і пропозиціями Дмитро Донцов. Знаменними сигналами концентрації уваги Донцова на організаційному комплексі були його статті «Агонія одної доктрини» чи «Єдинофронтова метушня», обидві написані 1924 р.

3. ДОНЦОВ ЗДОБУВАЄ ДОМІНУЮЧИЙ АВТОРИТЕТ СЕРЕД МОЛОДІ

Рік 1925-ий можна назвати роком так званої переоцінки вартостей, що виразно помітна в статтях Донцова «Звихнена слава» /про Марію Башкірцеву/, «Торговица чи Полтава» і в «Українсько-советські псевдоморфози». В той час Донцов гарячково працював над своїм великим твором «Націоналізм».

Ріст націоналістичного руху позначений постановням 1925-го року нових організацій — підпільної Спілки Визволення України в Києві і явної Легії Українських Націоналістів на еміграції, в Празі. В ідеологічних заложеннях обидвох їх є позначки впливу думок Донцова. Як він сам відмічує, то ЛНВ популяризував «політичні ідеї, проскрибовані досі в українським провансальстві: ідеї самовистарчальности націоналізму, ініціативної меншости та ідеї національної боротьби в протилежність до ідей клясової боротьби і національного співжиття».

/»Три роки відновленого ЛНВ«/. На передодні появи «Націоналізму» Донцов висуває концепцію «ініціативної меншости» та ставить за базу для «самовистарчального націоналізму» цілий український нарід, а не лише одну селянську класу, як це він робив досі. В тій же статті далі читаємо: «редакція старалася дати вираз одній загальній ідеї, — протесту проти пасивного ставлення до оточення... в нашій провінціонональнім 'націоналізмі', що здобувався найвище на «волю від чого» та ніколи на 'волю до чого', волю до визволення та не до влади... ЛНВ старався протиставитись, так поширеним у нас, декадентським чеснотам покірного 'просвітянина'...»

Можна сказати, що рік 1926-ий був у великій мірі «роком Донцова». Того року вийшла з друку його праця п. н. «Націоналізм». Відразу вона звернула на себе увагу українців і чужинців, прихильників і ворогів. Донцов поставив в осередку цього твору «закон боротьби... закон вічного суперництва націй... нація, як одна з найгарніших еманаций волі до боротьби і боротьба за волю.» Він висунув твердження: «Світ належить до тих, які вміють хотіти...» Ми мусимо побудувати наш визвольний рух на засаді «самовистарчального націоналізму», того, якого сила захована в потенції українського народу. При допомозі «волі до влади», «волі, як закону життя» — ініціативна меншість «мусить перемінити цю могутню потенційну силу в динаміку.

Концепція визвольної боротьби нації за своє визволення наступна, /згідно з висновками Дмитра Донцова/: Найперше мусять знайтися візюнери української сили, тобто люди, віри в захований в українським народі потенціал сили. Очевидно вони мусять стреміти безкомпромісово до реалізації УССД. Такі люди гуртуються і стають «чинником активним, тим, що накидує якусь ідею, тим, де ця ідея зроджується, є — активна або ініціативна меншість».

Дмитро Донцов пропонує, нарешті, концепцію визвольної націоналістичної організації: «Поставте замість слова 'уряд' порядкуючу, організуючу, провідну силу взагалі, — і побачите, що правило установлене тут, можна розширити не лише на процес творення уряду, але взагалі на процес організації всякого гурта: як існуючого, себто того, що має вираз в готових установах, так і ідеального, що є покищо 'громадською думкою', пляном, щойно хоче втілитися в установах». Донцов спрямовує увагу молодих націоналістів на створення такої визвольної організації та націоналістичної еліти, що протиставлятиметься ворожим окупаційним режимам і їхнім елітам і також різним опортуністичним угодовецьким партіям.

Донцов ілюстрував свою концепцію «ініціативної меншости» в статті «Про дух американізму», показуючи великі індивідуальності, які появилися в ЗСА з їхнім завойовницьким та державотворчим розмахом. А загибель сл. пам. Головного Отамана Симона Петлюри, Дмитро Донцов пояснив цим, що в 20-их роках Петлюра став дійсно небезпечним провідником протиросійської боротьби українського народу. Знищення москалями Петлюри він ще й аргументував тим, що Москва боялася, щоб довкола цієї великої індивідуальности не виросла нова націоналістична «ініціативна меншість», яка поведе нарід на бій проти завойовників.

Далі буде

ДО ІСТОРІЇ СВУ – СУМ

(з архівів ОУН - написано в рр. 1947-48)
(Закінчення)

Таким чином одверта цинічність Сталіна викрила справжні наміри червоної Москви: просторі лани поневолених народів потрібно було переорати тракторами на юристь махучи — Раді! Політбюро ЦК ВКП/б/ не зупинилося навіть перед тим, щоб за кожний застосований у полі трактор, віддати в жертву сотні тисяч людей!

Згодом московські окупанти жорстоко помстились за це все новими репресіями. За рік і наша організація, як одна з клітин СВУ, була викрита. Ніччю, з 10 на 11 травня 1931 року, в Харкові, на Толкачівці в Студгородку вив'язалась стрілянина — це боронилися викриті підпільники проти кількох сотень, переодягнених під студентів, агентів ГПУ...

Після того Харківський Університет припинив своє існування і згодом після реорганізації від нього залишився інститут ім. Горького, а частину факультетів було злито з Київським братнім Університетом. Згодом я довідався, що той інститут ім. Горького знову реорганізували в Університет і перевели на Совнаркомівську вулицю, в бундівських приміщеннях НКВД, але в тому університеті мали вчитися лише члени партії та комсомольці з відповідним партійним стажем. Тоді були арештовані керівник військового кабінету генерал Е. /розстріляний/, його заступник полк. Рак, майор Шило, проф. Жінкін і сотні студентів, особливо з літературного факультету. Звільнено було одиниці, а решта пішла на довге заслання до різних советських концтаборів і мало хто з нас дожив до кінця терміну.

Сам проф. Машкін — старий партійний лис, якого М. Хвильовий в своїй полеміці іронічно називав «Канашкін», раніше часто їздив до Києва на «ідеологічний прорив», а під носом у себе прогавив таку велику організацію, що зуміла біля трьох років вести свою національну працю. За це потім деканат літератури, дирекція і партійна організація Університету отримали від ЦК КП/б/У велику нагану і дехто з партійців змушений був позбутися тепленьких посад.

Мені пощастило в нічній перестрілці втекти і я переховувався поза межами України. Я був оголошений поза законом, а мій батько і брати були арештовані як заложники. Однієї ночі мене арештували і я вже не чинив опору. Мені шкода було старого батька і братів, яких я так безмежно любив. Я пішов на смерть, аби їх виручити. Мене привезли до Харкова і я опинився в Чернишевській катівці. Один із нашої організації комсомолец В. під час тортур на допиті не витримав і вискочив на підвіконня четвертого поверху, що виходило на Совнаркомівську вулицю. Сотні людей в той час стояли в черзі до «Бюро перепусток». Вони почули про це і враз вискочили на Совнаркомівську вулицю з догадкою побачити в юнакові когось близького. Вулиця повонялась перехожими і хутко вся була загачена величезним натовпом. Всі задивлялися догори на вікно, на незнайомого юнака в божевільному танці.. А в той час слідчі, бачучи неминучу катастрофу

— підсудний може вискочити на вулицю, — почали упрошувати його, не робити цього. І в той момент, коли один із слідчих хотів його одним стрибком вхопити за ноги, він раптом голосно вигукнув «Слава Україні» викинувся на асфальт і розбився на смерть. Голова і ноги увійшли йому в толуб, а кров бризнула на перехожих. На той час вулицею мав переїхати генеральний консуль, д-р Вальтер з німецького консульату, з яким я був знайомий раніше. Він висів з лімузини й добірною українською мовою звернувся до натовпу:

— Що тут таке трапилось?

Раптом з приміщення ОГПУ вискочили кілька військових і один в них Лісичкий з ромбом на петлицях, зобачивши консула, зворушливо заговорив:

— Это в нас стекольщик стеклил окна і свалился з четв'яртого етажа... Какая жалость, ах какая жалость!..

Натовп хутко розігнали, а труп поспішно затягли на подвір'я. Я після довгих знущань і тортур, потрапив до спецкорпусу на Холодну Гору і довгий час сидів у самотній камері, без передач і будьяких зв'язків із світом. Дружина моя зрілася мене через пресу, як «ворога» українського народу і з малим моїм сином виїхала на лікарську практику. З того часу відібрали в мене право бути батьком мого рідного сина...

Яюсь я цвяхом проковиряв у блясі, що затуляла мені вікно — «юзирку», невеличку дірочку і побачив на прогулянці засуджених членів СВУ. Всі вони, як я довідався потім, сиділи в одній спільній камері і всіх їх разом водили на прогулянку. Доки над ними йшов процес, їм приставляли з міста в термосах Церобкооповські обіди, а після суда їх усіх перевели на загальний в'язничний пайок. До мене не застосовували вищої міри соціального захисту — через розстріл, а замінили кару 10 роками концтаборів особливого призначення. Я тоді мав 23 роки, але на півночі мене «блатний» мир чомусь називав «паханом». Я виглядав старим чоловіком, але сила ентузіязму і безмежна любов до Батьківщини допомогли мені перенести мій хрест до кінця. Проте не варт про це більше згадувати, а нагадаю лише, що ніхто крім Старицьких-Черняхівських, що були засуджені на три роки, не повернулися на волю.

Вероніка, після процесу своїх батьків вирішила повернутися назад до Парижа. Але їй «советські гуманісти» не дозволили виїхати за кордон до свого чоловіка. Після того, коли хтось із близьких питав її: «Де ваш чоловік?» то вона з гіркою іронією відповідала:

— Колись я плила пароплавом і мені захотілось чаю. Я підійшла до капітана і попросила в нього чайник. Капітан приємно посміхнувся до мене й відповів: «З приємністю я вам дам чайник, але він зараз на дні моря. Я його спустил у минулому рейсі. Якщо ми доїдемо до такої то довготи й до такої то широти, то я закину лота в море і якщо пощастить його впіймати, то я з приємністю віддам вам... Мій чоловік знаходиться на такій то широті й довготі в Парижі. Я його упустила, як той капітан чайник в море.

Вона змушена була залишитися в Україні без праці і засобів існування. І ніхто не йшов їй на зустріч, бо ж вона була дочкою «ворогів

народу« й, проживаючи в Парижі, могла б порівнювати советський «рай» з умовами життя в капіталістичному світі. Так вона й перебивалась з ласки добрих людей.

Коли ж старі Черняхівські відбули свій час ув'язнення й повернулися з заслання, то вони вже не застали дома своєї дочки. Вона була арештована енкаведистами, щоб скорше спаралізувати життя батькам. Виснажений і хворий старий Черняхівський зліг у ліжку. Але мужня й жертвенна Старицька-Черняхівська, залишаючи в ліжку хворого чоловіка, пішла на розшуки своєї доньки. Вона ходила від НКВД до в'язниць, пооббивала всюди пороги в надії знайти слід Вероніки. Вона побувала всюди і скрізь даремно. Нарешті вона від когось почула, що нібито її дочку вивезено в Москву.

Кидаючи в ліжку чоловіка, старенька письменниця поїхала до червоної Москви. Пробула вона там цілісенький рік без грошей, без праці і засобів існування. Де вона перебувала, чим харчувалась — це може зрозуміти лише жінка-мати, що віддає своє життя за дитину. Лише сама свята віра тримала Старицьку-Черняхівську на ногах. В Москві вона обходила скрізь: у всіх управах НКВД, ходила від в'язниці до в'язниці і розпитувала в кожного про доньку. І так цілий рік! Нарешті в одній в'язниці хтось змалівся над старою жінкою й промовив до неї: «Дайте слово, що мовчатимете». Жінка поглялась мовчати. Тоді той невідомий — може кат, може чекіст, що не одного колись погубив, але нарешті змилосердився над глибокою трагедією матері і сказав: «Вашу дочку мордували й вона збожеволіла. Її вивезли з цієї в'язниці й знищили ... Але ви мовчіть про це, бо й мені те буде...»

Можете собі уявити щось страшніше за ту трагедію і біль самовідданої матері? Без надії й відряди, з замуреною в душі трагедією, вона з пониклою головою повертається додому. Цілий рік пролежав у ліжку хворий Черняхівський, в надії щось почути про доньку. А коли дружина повернулася і з розпеченим болем промовила до чоловіка, що більше в них немає доньки — тоді старий батько нагло помер. Віра, що ще тримала його при житті, згасла з вісткою про смерть доньки й загасила його життя. Старицька-Черняхівська на старість залишилась самотньою вивершувати до кінця свою жадливу долю...

Так «советські гуманісти» на прилюдному процесі СВУ—СУМ змогли засудити їх нібито поблагливу на три роки, а в дійсності вбити всю благословенну українську родину без жодного пострілу. Але московські окупанти не спинилися на індивідуальних методах терору й винищування української інтелігенції.

В 1932 — 33 роках вони застосували в етнографічних межах України нову форму терору й масового винародовлення через штучно запроваджений голод. Мільйони людей вимерли по українських селах — і то не під час війни, а в мирні роки советського соціалістичного будівництва!!

І дивними залишаються ще не викриті факти, що від голоду вимирали 75% чоловіків і 25% жінок. Московське політбюро наче наперед знало ці нові методи винищування приросту, намагаючись тим самим серед залишених в живих порушити закон генетики — рівновагу чоловічої й жіночої статі. Так колись, за сивої давнини, робили хіба що монголи й, нападаючи на українські оселі, винищували рід чоловічий, а жінок і

НА ПЕРЕДОДНІ ІV-ГО КОНГРЕСУ СКВУ

Текст доповіді, виголошеної 28.4.83 року на запрошення ЛВУ в Торонто.

Шістнадцята Сесія СКВУ, що відбулася 23.4.83 року в Торонто, виявила не тільки позитиви, але й цілу низку негативних моментів, які тормозять працю цієї центральної установи, а навіть виявляють небезпечні щілини в її структурі.

До позитивів треба віднести факт, що українська спільнота в діаспорі має своє організаційне завершення, яке дає форум для вислову думок на найвищому громадському поземі, хоч і в обмежених рамках. Тобто парламентарна частина СКВУ в якійсь мірі сповняє свою функцію унапрямування і контролі виконності конгресових рішень. Слабше стоїть справа з виконністю, яка залежить від дії Президії Секретаріату. Тут рішенняються питання конкретної дії і щоденного керівництва та координації праці складових частин СКВУ, як в горизонтальному так і в вертикальному напрямках.

Найслабшою сторінкою СКВУ є повна відсутність арбітражно-санкційного органу, який вирішував би конфліктні ситуації та стосував би належні санкції за недодержання норм громадської постави та зобов'язуючих національних засад.

Вважаю, що структура СКВУ повинна бути доповнена судейсько-санкційним органом, який вирішував би спори між членами СКВУ та санкціонував би виконність рішень Конгресу. Крім того, на базі статуту, пильнував би непорушність основних принципів і норм національної поведінки в лоні українського організованого життя.

В цей спосіб, крім дотеперішньої форми Конгресу, як найвищого органу СКВУ з його функцією парламенту та виконного органу Секретаріату з вужчим виконним органом Президією, діяв би ще один незалежний орган арбітражно-судового характеру — назв'їм його умовно Національний Громадський Трибунал.

Існування такого органу і наявність норм функціонування органів СКВУ, а при тому всіма прийнятих засад національної поведінки, могло б встановити певний правопорядок і громадський лад. Це торнається рівно ж до внутрі-громадського життя з його багатогранними виявами, як і до зовнішнього світу в напрямі шукання прихильників української справи в боротьбі проти нашого основного ворога — московсько-більшевицьких імперіялістів. Така постановка двигнула б нас, цілу нашу

←~~~~~→
дівчат брали собі в ясир для розваги. Але ж то була війна і сива давнина!

Новий московський Хан далеко залишив за собою часи Батия й Чінгіс-Хана і в добу ХХ століття вдосконалив методи масового винародовлення українців.

І в тих селах, що вимерли зовсім, де смерть вивісила свій чорний прапор перемоги, де дух жалобного смутку вітає й понині — там Москва, тріюmfуючи свою перемогу, поселила своїх москалів.

спільноту в діаспорі, на вищий рівень суспільно політичної думки і дієспівності.

Наприклад, така проблема несумівності функцій, чи конфлікту інтересів, яка була предметом оживленої дискусії на форумі Конгресу СКВУ і кількох сесій Секретаріату, могла б бути вирішена раз на завжди, без того, щоб постійно до неї повертатися. Йдеться про зовсім конкретний випадок з головством у ПУН і головуванням в СКВУ. Це питання виринуло на III-му Конгресі СКВУ, коли була подана кандидатура потенційного тоді кандидата на голову ПУН і СКВУ. В висліді наших застережень п. Плавюк склав заяву, що він не є кандидатом на голову ПУН і тому на базі узгіднення прийнято його кандидатуру на половину каденції. В міжчасі він таки став головою ПУН і не зрікся головства в СКВУ, а склав заяву, що передав свої функції голови ПУН на руки п. Я. Маковецького, як виконуючого обов'язки голови ПУН. Очевидно, що члени СКВУ, яким залежить на добрі громадської централі і які не бажують, щоб та централія була керована особою, котра рівночасно очолює політичну партію, не можуть погодитися на такий стан. І починається непотрібна полеміка, яка забирає час, створює атмосферу ворогування і недовіря. В парі з цим ведеться акція очорнювання немилих противників, які, мовляв, підривають авторитет і престиж заслуженого діяча СКВУ, котрий удостоївся бути головою політичної організації. В такій ситуації вдаряє в вічі тенденція; СКВУ є потрібний даній політичній організації, поскільки вона не відтягає з посту президентства СКВУ свого новообраного голову, котрий знайшовся в позиції конфлікту інтересів, але залишає його докінчувати півкаденції. Вправді цей голова заступився виконуючим обов'язки голови, але ж головство — це справа престижу. Через передання функцій, він не перестав бути головою політичної партії, а тільки часово звільнив себе від практичного керівництва. Натомість ідеологічні і програмові напрямні своєї партії залишилися при ньому і змішалися з високою функцією президента СКВУ. Людина — це єство інтегральне і її переконання не можна виключати від її щоденного життя, чи нових ситуацій. Це не справа хамелеона, що може міняти свою зовнішність відповідно до оточення.

Другий багатомовний факт, що затроїв на довгий час суспільно-громадську атмосферу — це троянський кінь в особі ген. Григоренка. Його потягнення, в зв'язку з катинською річницею та сумнозвісна заява співвідповідальності українського народу в московському злочині під Катиним і висловлене в ній каяття, повинно було з місця заалармувати українську спільноту і відмовити йому кредиту. А що ми бачимо? Тільки організації Визвольного Фронту виступили з сильним протестом проти московської затії перенести відповідальність за їхні злочини на поневолені народи, а головню на український нарід. Середовище голови ПУН і тодішнього голови СКВУ взяло Григоренка в оборону, даючи йому місце для виступів у Комісії Прав Людини при СКВУ. Ясно, що в такій ситуації наростає напруження і шукається чи застосовується протизаходи, щоб цей троянський кінь, захоочуваний таки своїми погоничами, не наробив шкоди в городі, zagrożеному ворожими шашелями. Це тим більше, що генерал скріпив свою концепцію співвідповідальнос-

ти України за московські злочини, видвигнувши теорію партократії, яка не гірше від солженіцинського Гулагу служить інтересам московського народу в збереженні права на існування імперії, хоч і з іншим режимом. Ніякі протести з боку Визвольного Фронту — членів СКВУ, не могли переконати решту членів Секретаріату СКВУ про те, що треба позбутися генерала, відмежовуючись від його шкідливої, ворожої українству партократичної теорії. Навіть резолюція, винесена на форумі одної з сесій СКВУ про вимогу відкликання генералом покаєнної заяви й усунення його від праці в КПЛ якщо ця заява не буде відкликана, не була респектована певними органами СКВУ. Немов би наперекір і кліни з того рода вимог, генерала включено до делегації СКВУ на Мадридську конференцію, де він виступав також з російськими дисидентами. Хоч там і згадував про Україну, то спільний виступ з російськими дисидентами, в понятті західних кореспондентів і політиків зводить українське питання до внутрі-російського комплексу. Так воно й було потрактоване в західній пресі. Тільки сепаратні виступи й акції української делегації АБН, чи навіть самої КПЛ були відмічені, як українські. На маргінесі цієї акції треба відмітити, що висилка делегації СКВУ з участю генерала і більшого числа осіб з американського континенту коштувала понад 20. 000 дол. Якщо б у нас було більше довір'я до власних членів СКВУ, а між ними до членів Президії Секретаріату в Європі, то не потрібно було б наражати СКВУ на такі великі кошти висилкою всіх людей з американського континенту, бо цю працю могли проробити не гірше наші діячі з Європи. А чи не вершком цинізму і злоби з боку властимущих з СКВУ було допущення ген. Григоренка до участі в попередній сесії СКВУ, що спричинило протест з боку делегації СУВФ і вихід з нарад під час виступу генерала.

На цьому тлі розвинулися також події в Америці, а не, як це дехто хоче вияснювати, з причини знесення системи чергування віце-президентів в УККА. Йшлося про винесення осуду шкідливих теорій і дій, що вдаряли в саму суть української визвольної концепції. У висліді такої постановки XIII-й Конгрес УККА стрінувся з фактом сецесії 26 організацій на чолі з УНС і його головою І. Флисом. Питання ротаційної системи було тільки дрібним претенстом, а про суттєві справи не було вже з ним говорити.

Не буду зупинятися над усім відомим розвитком подій, які характеризують внутрішньо-громадську боротьбу, яка має своє глибше коріння в концепціях політичних партій і організацій. Згадаю тільки зливу наклепів і очорнень, які розпочалися з тим моментом в сторону ОУВФ, клеймючи при тому ОУН-УПА братовбивцями, а творців Акту 30-Червня 1941 року і самий Акт як незрілих, а то й шкідливих з погляду державницьких інтересів України. В парі з цим спостерігаємо тиск на церковні проводи у ЗСА, де в заклик до замирення вжито ті самі закиди «братовбивства» з арсеналу противників ОУВФ з метою начіпити ярлик тоталітаризму, що прямує безоглядно до гегемонії в громадському і політичному житті української спільноти.

Величаві відзначення Акту 30-го Червня, а відтак 40-ліття УПА, включно з виступами в американському Конгресі та довгим списком визначних особистостей з церковного, військового й політичного світу в Почесному Комітеті для вшанування УПА, викликали в противників

ОУВФ бурю пашквільних наклепів, включно з брехливими доносами до американських конгресменів на голову Державного Правління Я. Стецька, як це мало місце у випадку психіатра О. Волянського. В такій атмосфері неприязні і ворогування відбувалася праця на форумах Президії Секретаріату і його Пленуму. Якщо б делегати ОУВФ до СКВУ були на тому самому поземі морального і громадсько-політичного вироблення, що опоненти до УККА, то мусіли б уже давно порвати із СКВУ, залишаючи своїх противників з їхніми амбіціями очолювання і репрезентації. Цього не сталося, бо крім амбіцій існують вищі критерії для оцінки явищ суспільного процесу.

Найвищу українську громадську надбудову — СКВУ, як вислід довголітніх змагань за єдність, треба вдержати при існуванні в дії, змагаючи до її вдосконалення і більшої ефективності в реалізації статутових завдань по лінії збереження української субстанції в діаспорі та допомоги Україні в її боротьбі за державну незалежність.

При цьому треба пам'ятати, що пердумовою збереження СКВУ є принцип, який ліг в основу заснування СКВУ, а саме принцип зговорення і узгіднення. Не бувши цього принципу — оснування та існування СКВУ були б немислимі. Це часто забувають ті, хто мобілізує голоси, щоб мати більшість на форумах СКВУ. На III-му Конгресі СКВУ були намагання змінити параграф статуту СКВУ, де говориться про узгіднення, а заступити його голосуванням. Одначе, завдяки зобов'язуючому тоді принципіві узгіднення не вдалося прихильникам голосування одержати сатисфакції. Думаю, що на щастя і добро СКВУ. Заміт голосувальників проти принципу узгіднення був той, що цей принцип не демократичний, бо не дозволяє більшості вирішувати, а тим самим накидати свою волю меншості, тобто ОУВФ і їх прихильників.

Насправді принцип голосування міг би бути тільки тоді демократичний, коли б підчислити членство даних організацій і дати пропорційну кількість делегатів до СКВУ, а не саме число організацій, яких при стосуванні голосування може творитися безконечне число. Штучність і шкідливість такої постановки є очевидна і нічим неоправдана. Перевести пропорційний вибір делегатів технічно в умовах діаспори також неможливий. Тому мусить залишитися незаступимий принцип зговорення і узгіднення.

Як відомо, за правильником Секретаріату СКВУ, Президія Секретаріату користає з виїмкового права принімати рішення через голосування тоді, коли рішення Пленуму Секретаріату проходять за узгідненням. Хоч у принципі Пленум може відкинути рішення Президії, але на це треба узгіднення, отже рішення Президії залишаються в силі. Тому склад Президії Секретаріату є тереном спекуляцій владолюбних керівників. Саме тут бувають тенденційні потягнення для забезпечення переваги одної групи над другою. Наприклад, Ради СКВУ мають право на представника до Президії; коли Комісії СКВУ такого права не мають і голови їх належать тільки до Пленуму Секретаріату. На практиці, однак, бачимо, що СКВОР, яка останніми роками абсолютно не діяльна, має свого представника в Президії, тоді, коли діяльна Рада

Культури в Президії Секретаріату не є репрезентована. Натомість, Комісія Прав Людини, яка нормально за статутом не повинна бути заступлена в Президії, користує з привілею на рівні Рад. В першому і останньому випадках йдеться про осіб, які підсилюють крило неприхильне до ОУВФ, а в той же час голова Ради Культури не може користати з голосу на форумі Президії, будучи з середовища ОУВФ.

Другий, характерний приклад тенденційности на форумі Президії, де рішення переголосовуються, є випадок з представництвом УККА, КУК і КОУГЦУ. В наслідок відомих подій, УККА відкликав своїх двох представників з Президії Секретаріату, які на XIII-му Конгресі перейшли в опозицію до УККА, а саме І. Флиса і д-р Б. Гнатюка. На їх місце УККА призначив О. Калинника і паню С. Букшовану. Однак більшість Президії Секретаріату СКВУ відкинула призначених нових представників УККА, а настоювала, всупереч статутіві, на тих, що були вибрані Конгресом на пропозицію УККА. Коли ж подібний випадок заіснував на терені Франції і КОУГЦУ вимагав, щоб вибраний Конгресом д-р В. Косик залишився в Президії, бо його організація вийшла зі складу УЦГКФ, але є безпосереднім членом СКВУ, то ця вимога була відкинута, мовляв, УЦГКФ відкликав д-ра В. Косика і на його місце призначив іншого. Отже, дві ваги і дві мірки! Рішення Президії пішло по лінії критерія, котрий представник збільшує, а котрий зменшує існуючу більшість в Президії.

Навіть такий прецеденс, як подвійна репрезентація в висліді домовлення між УККА і опозицією та рекомпенсата двома додатковими членами Президії від КУК не допоміг КОУГЦУ на тій самій базі поновити в правах члена Президії д-ра В. Косика. Кричущий факт несправедливости і топтання статутівих норм самого принципу зговорення.

Ось чому потрібний Національний Громадський Трибунал, який положив би кінець того рода махінаціям і постійному затроюванню громадської атмосфери. При наявності такого Трибуналу з опрацюванням стислого кодексу норм громадської поведінки, устійненні принципів внутрі-українських взаємовідносин і принципів зовнішньої політики, які належало б узгіднити з тими політичними українськими силами, що діють на зовні, ми не мали б тих проблем, що виривають на форумі СКВУ і поміж його членами. Членами такого Трибуналу мусили б бути наші правники з високими моральними вартостями та високим рівнем політичного і громадського вироблення. Сподіюсь, що потрібна скількість безсторонніх суддів і сторожів української Правди українська спільнота зможе з себе видати для такої високої цілі. Мені видається, що це чи не єдиний шлях для збереження СКВУ, як репрезентівної громадської надбудови, а згодом і до консолідації всіх самостійницьких політичних сил. Усунення метод взаємопожирання і безперерічних засобів цькування, доносів та очорнювання свого противника мусить відійти з минулим у непам'ять, якщо ми хочемо максимально використати час і наш весь потенціал на службу Української Справи. Доки не буде упорядкованих відносин на громадському полі, то не можна очікувати покращання в суто політичній площині. Тут ми маємо форум для зговорення, тоді, коли в політичній площині ще треба шукати відповідних шляхів.

В цьому році припадають важливі річницї: голодомору в Україні і 45-ліття від московського злочину в Роттердамі. І одна і друга річницї повинні б знайти однодушне всеукраїнське визнання і спільне масове відзначення. Та залишки духа анархії в українській психіці, всупереч існуванню СКВУ і крайових централей та принципів зговорення, доводять до абсурдних потягнень, шкідливих як з погляду українських інтересів так і очікуваних результатів. В Америці від двох років діє Гоолодовий Комітет при УНКА і недавно створений опозицією до УНКА під патронатом митрополита Мстислава.

В Європі, після загострення відносин на політичному ґрунті, в наслідок пашквільних писань і випадів проти революційної ОУН, було ясно, що відзначення 45-ліття від смерті полк. Євгена Коновальця трьома ОУН на гробі в Роттердамі, як це практикувалося досі, буде внеможливлене. Тому Президія КОУГЦУ взяла на себе ініціативу і схвалила рішення відзначити ці роковини на найширшій громадській базі, не виключаючи також політичні середовища. Навіть ті, що в «Самостійній Україні», тобто середовище ОДВУ-ІСНО, що допустилися знеславлення націоналістичного середовища, могли взяти участь у спільних відзначеннях роковин у Роттердамі після відкликання тих очорнень. Так не сталося і тому маємо дві різні імпрези у двох днях. Це, що з громадського боку бажалося уникнути, стало дійсністю через негромадську поставу одного політичного середовища.

В той же час Україна жде від нас на посилені акції в напрямі деколонізації СССР, на допомогу в боротьбі проти русифікації, проти етно-і культуроциду та в обороні політв'язнів і в'язнів сумління. На нас іде наступ ворожої агентури, яка під претекстом шукання воєнних злочинців, фабрикує фальшиві документи, і постачає західнім судам видумані свідчення, щоб нанести нам морально вбивчого удару. Проти нас діють також окультні ворожі сили, які дуже часто нашими засобами і людьми знищують і знеславляють високі моральні цінності нашого народу. За наші важкі запрацьовані гроші, що йдуть у мільйони, Гарвард творить псевдонауку. Відповідальний за українську науку в Гарварді О. Прицак випустив працю про походження Русів, яка була скваліфікована американськими істориками, як фантазія, що не має наукових основ. Вихованець Гарварду Ю. Грабович написав книжку «Поет-мітотворець» в англійській мові, як і його учитель, де спотворює образ нашого найбільшого національного Генія і Пророка Т. Г. Шевченка, кваліфікуючи його як гомосексуаліста. Це, зрештою, вже увійшло в традицію, т. зв., «українського Гарварду» — оплюгавлювати наше минуле і його героїв. Коли в 1975 році вся українська спільнота в діаспорі і в Україні відзначала сумну річницю зруйнування Запорозької Січі з наказу Катерини другої, то запрошений з Польщі професор-гість на літні курси в Гарварді перед українськими студентами окреслив Запорозьку Січ, цю твердиню українських вольностей і лицарства, як гніздо гомосексуалів. А відомо, що Шевченко був найбільшим співцем і кобзарем козацької лицарської слави і героїзму. Нічого, отже, мабуть дивного, що вихованці Гарварду, як вищеназваний Грабович ідуть по лінії оплюгавлювання наших святощів і нищення моральних цінностей народу. А ми мовчки сприймаємо ці богохульства і далі збираємо гроші на ще одну натовпу, щоб за Шевченком збулось:... «нехай німець скаже, а до того

й історію нашу нам розкаже.«...

Тай українська наука поза Гарвардом виявляє деякі тріщини. Досі не відкликані і не справлені в ЕУ проф. Кубійовича гасла про СВУ-СУМ, організації, яких існування поставлено під сумнів, бо, мовляв, існує погляд, що ці організації були видумкою ГПУ та про легітимність переходу УНР до УССР. Того рода дезінформація в науці заслуговує на різкий осуд з боку СКВУ і всього українського громадянства. Не досить, що накинута Москвою науковцям в Україні псевдонаукові тези спотворюють нашу науку і вихолощують її від української суті, то наші деякі науковці у вільному світі їм своїми фальшивими тезами в тому допомагають. Тому українська наука в діаспорі мусить мати в Науковій Раді при СКВУ свій критичний фільтр, який не дозволяв би сходити тій науці на манівці чужої інфільтрації, чи стосування невластивої нашої науці методики.

Народне і середнє шкільництво та курси українознавства, мимо сприятливих обставин з двомовністю, як це має місце в Канаді, радше нидіють, а не розвиваються. Ми протестуємо зовсім слушно проти русифікації в Україні, а на наших очах проходить процес англізації, француження чи німчення, а ми опускаємо руки в безсиллі. Це тоді, коли СКВОР служить тільки для голосування в Президії Секретаріату, залишивши справу координації виховних чинників самопас.

Молодечі організації вправді дійшли до завершення організаційного в рамках СКУМО і узгіднили свій виховний ідеал, то натрапляють на чимраз тяжчий ґрунт у своїй праці. Труднощі походять з боку родинного виховання, де вже не звертається багато уваги на релігійне і національне виховання, а залишається дітей самих розв'язувати проблему дозвілля, яке в більшості випадків проходить при телевізійних програмах. Читання української преси і книжок — це чимраз більша рідкість серед батьків, а вже куди гірше серед дітей, хоч частина з них ще й навчається української мови у слові і письмі. Молодечі журнали, замість побільшувати коло своїх читачів за рахунок природнього припливу юнацтва, втрачають відборців з року в рік і перед ними стоїть загроза припинення дальшого випуску. Проблема виховників, які колись так віддано і завзято виконували свої обов'язки і висліди їхньої праці могли наповняти радістю українську громаду, тепер потребує поповнення з-посеред дорослої молоді. Але тут, як і на відтинку покликань на священників, є замало охочих, які не бачуть стимулу в середовищі своєї громади. Є така ситуація, що приходится знова поновляти в функціях виховників-сеньйорів, які нормально вже повинні втішатися відпочинком і овочами своєї давнішої праці. Тим часом середня верства виховників, що відійшла від активної праці, влаштовує собі вигідніше життя і розв'язує родинні проблеми. При відповідних обставинах і ця, доволі численна група, могла б наново включитися до своєї виховної праці. Для цього потрібно, щоб наша вся організована громадськість піднесла вище вартість осіб, що посвячуються вихованню нашого молодшого покоління. Мобілізація фінансових засобів на виховну працю є дуже на часі і вони могли б також у великій мірі дати потрібне пожвавлення, зокрема на відтинку виховних видань та молодечої преси і посібників.

Українська культура, мистецтво, музика, пісня, театр, література і все,

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО СВОЄЇ НАЦІЇ — СПРАВА ЧЕСТИ!

До теперішнього паризького кардинала Люстігера прийшли три німецькі редактори і ставили йому різні питання. Потім ці питання і відповіді були поміщені в німецькій журналі «Дер Шпігель», ч.5 з 31-го січня цього року.

Перше питання торкалося його кар'єри, тобто скоку зі звичайного душпастиря до підности кардинала і його жидівського походження. Кардинал відповів, що у праці душпастиря і кардинала різниці немає. А щодо того, що він завжди підкреслює, що він є жидом, то своєї минувшини зрєктися не може, бо це було б проти його особистої чести. Відповів також, що те що жид є кардиналом католицької Церкви, не протривитьсє хрїстиянїзмовї, бо годї заперечити старого завіту, де жиди були вибраним народом, а старий завіт є підвалиною нового. При цьому кардинал відзначив, що з причини особистої чести не може відрєктися долї своїх батьків, родини і всіх рїдних.

Перші контакти з католицтвом кардинал зробив у час шкільних ваканцій в 1936 і 1937 роках у двох німецьких родинах, а саме в Цігельгаїмі, біля Гайдельбергу і у Фрайбурзі. Ці родини були насправді хрїстиянськими і з переконання були проти нацизму. Помимо того, що тоді наростав нацистський терор, то він у 14-ім році життя рїшився прийняти католицьку віру в Німеччині.

Коли один з редакторів запитав, чому то Церква в Німеччині не виступила рїшуче проти нацизму, то Люстігер відповів питанням: де були вчителі високих шкіл та інтелектуали, де були ліберали і демократи? Хто скидає всю вину на Церкву, той замикає очі і втікає від дійсної проблеми та відвертає увагу від капїтуляції заходу і безрадности західних відповідальних політиків проти зростаючої брутальности.

що торкається української духовости, що завжди потребувало меценатів, можуть поволі заникати, коли їм не прийде з підтримкою громада і наш господарський сектор, який тут, то там виявляє тенденції засклеплюватися в собі. Культура — це також відтинок, один з найважливіших, щодо збереження української субстанції, який мусить знайти повну піддержку з боку чинників СКВУ і цілої організованої громади.

Список громадських проблем і гідних уваги явищ можна поширити до дуже широких рамок, але й названих тут вистачить, щоб побачити конєчність дії наших суспільно-громадських установ і організацій для їх розв'язки і постійної дії.

Потрібна тимбільше дія світової української координаційної установи, якою має бути СКВУ. Чи сповнить СКВУ свою ролю? Це залежить від належного розуміння цієї ролі і передумов для її виконання з боку провідів установ-членів та цілого активного загалу нашого громадянства.

ІУ-й Конгрес СКВУ, що запланований на початок грудня ц. р., буде пробним каменем зрілости нашої спільноти та її провідів

Торонто, 28.4.1983 року

Ми тут додамо, що це саме можна сказати й про нинішній опір комунізму. Захід сам своїм маніейством доводить до розпаншення комуністів і комунізму у вільнім світі.

З того інтерв'ю ще це важливе, що саме німецький єпископат був надхненником реформ ватиканського собору другого і довів до тих новостей і прогресизму, що точить нині Церкву.

Факт, що кардинал Люстігер постійно настоює на своєму жидівстві і вважає, що було б проти його особистої гідності це заперечувати, є особливо для нас, українців, дуже повчаюче.

До високопоставлених особистостей, що вміють собі віддати належну честь і шанувати своє національне походження належить також Папа поляк Кароль Войтила.

Ці два яскраві приклади повинні нас усіх застановити, бо в нашій народі донині панує якесь таке ховання голови в пісок і страх, щоб часом хтось не знав, що дана особа є українцем.

Кардинал Парижу походить з Польщі, отже не є роджений на жидівській території, то однак він є жидом і каже, що він не є якимсь там жидом з п о х о д ж е н н я, бо це було б тільки іншим видом ховання голови в пісок.

Коли кого Божа воля зробила жидом, чи німцем, або й українцем, то чого він іде проти Божої волі, її заперечує своїми різними викрутками та й прикриванням правди?!

Вже пора і нашим вміти пошанувати себе й свій народ і не ховатися чи встидатися того, що від самого Бога ми отримали. Це відноситься тим більше до християн та ще й католиків.

Хто вже тут крутить і соромиться власного природного права і свого народу, то він не матиме сили вмерти за Христа! Тому приклад кардинала жида є дуже вимовний і повчальний для нас!

о. Василь Зін'ю ЧСВВ

Традиції нашої нації вимагають передусім держави цілкови-то відрізаної — економічно, культурно, політично — від Московщини. По -друге — держави сильної, яка могла би протиставитися Московщині. Це мусить бути, отже, — майже військова держава, як була вона за старої України і за Гетьманщини. Подібно як Англія, що через море, — був до неї відкритий шлях всім завойовникам — римлянам, саксонцям, еспанцям; щоб відбивати ці інвазії — мусіла Англія завше тримати потужну флоту. З подібних причин мусіла бути військовим табором Німеччина. З подібних причин мусить Україна, оточена «сухим океаном» степів, бути таким воєнним табором, як була в минулі віки. Приповідав Шевченко, що старої України «дух великий воскресне знов серед мечів», а нації своєї інакше собі не уявляв, як нації воскреслого козацтва. Мусить це бути держава — «щоб вороги її боялись» (Шевченко).

Д. Донцов: «За яку революцію?»

СТУДІЇ В УВУ 1983 р.

Ректорат Українського Вільного Університету повідомляє, що в літніх місяцях 1983 року відбудуться наступні виклади:

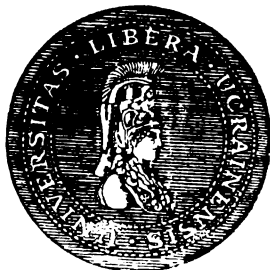
1. Літній семестр Філософічного факультету та Факультету Права і Економічних наук починається 1 липня і триває до 31 серпня. На Філософічному факультеті передбачаються такі групи: Мовно-літературна; Історично-географічна; Філософія, психологія, педагогіка; Соціологія і культура. На Факультеті Права і Економічних наук є такі відділи: Правничий; Економічний; Політичних наук. Семестральна оплата вносить 800 нім. марок. В час семестру можна досягнути 9 до 12 кредитів. Студії на УВУ завершуються магістерським згл. докторським дипломом.
2. Педагогічні курси для вчителів українських шкіл і виховників молодечих організацій з углядженням дидактики та методики викладання українознавчих предметів. Вони триватимуть 4 тижні, від 25 липня до 19 серпня. Оплата вносить 350 нім. марок. Учасники цих курсів можуть здобути до 6 кредитів, які в міру потреби будуть зараховані в їхніх загальних студіях. Крім того на бажання отримують посвідки і транскрипти для інших університетів.
3. Курси українознавства організовані в тому пляні, щоб українська молодь мала змогу поширити й поглибити свої знання про Україну в її сучасному і минулому. Вони відбудуться від 25 липня до 12 серпня, отже триватимуть три тижні. Оплата вносить 100 нім. марок. На ці курси можуть вписуватися не лише студенти, але також учні вищих клас середніх шкіл. Після закінчення курсанти отримують посвідки УВУ.
4. Курс української мови (нижчий рівень) відбудеться від 25 липня до 12 серпня. Він матиме 45 годин навчання і передбачений для тих, що не знають або слабо володіють українською мовою. Оплата вносить 300 нім. марок

Студенти УВУ мають знижену ціну в гуртожитку Рідної Школи на кошти прожитку в Мюнхені. Повне утримання вносить лише 140 нім. марок тижнево.

Докладніші відомості про Український Вільний Університет і щорічні виклади подаємо у програмі викладів УВУ. Хто хотів би мати нашу програму, нехай звертається до нас у цій справі на таку адресу:

Ukrainische Freie Universität
Pienzenauerstr. 15
D – 8000 München 80

Ректорат УВУ

ШИН ФАЙНЕР

/Самі, без нікого — гасло ірландських націоналістів/

/Від редакції/. Нижче друкуємо витяги з дуже популярної книжки — «Трініті» /Трійця/ славного американського письменника — Ліона Юриса. Це історичний роман про ірландську революційно-визвольну боротьбу на переломі ХХ-го століття до вибуху Першої Світової Війни. Він оснований на дійсних історичних подіях, що відбулися в Ірландії в тих бурхливих часах і які довели до створення самостійної ірландської республіки. В цьому романі, напр., виступають деякі визначні ірландські особистості, як Парнель, О'Конелл та інші.

Друкуємо ці витяги, бо в цьому романі можна пізнати деякі політичні паралелі між тодішньою Ірландією, яка боролася проти британського імперіялізму, та Україною, яка всеціло змагається визволитися з-під московського колоніального ярма. Друкуючи ці витяги, Редакція «Авангарду» абсолютно не має на меті атакувати історичний, вже неіснуючий британський імперіялізм, який навіть у його найбільш гнобительських виявах не був настільки жорстокий, як московський імперіялізм, що веде суцільний наступ на поневолені ним народи, намагаючись винищити їх духово й фізично та створити одну расистську російську «супер-націю». Однак, все таки слід звернути увагу на те, як ірландські «шин-файнери» перейшли з позицій «еволюціонізму», цебто орієнтації на легалістичну, відкриту, чи парламентарну «боротьбу», на ясну революційну концепцію та стратегію підпільної, збройно-визвольної боротьби. Після умовного провалу цієї «легалістичної» концепції, ірландці зрозуміли, що не якийсь парламентарний плебісцит, влаштований ворогом, зможе довести до самостійности та державности, але лише шляхом зброї, власними силами поневоленого народу, лише плебісцитом-крови нація може відвоювати те, що їй належиться.

Воля з ласки — це не воля!

Із розмови між ірландським «шин-файнером» та британським «бригадієром»:

«Мій батько, якого я ніколи не знав, ішов за Данієлом О'Конеллом, нашим визволителем. Він ішов його слідами з тим самим поклонінням, з яким я йду слідами Парнеля. О'Конелл і Парнель були людьми без одної кістки жорстокости в їхніх особах. Винагородою для них за це була стежка зрад, і остаточного знищення з руки вашого брудного, брехливого парламенту. Бачите, пане бригадієре, я вже зрозумів, що гра, в якій ми змагаємося, є пошакрована в нашу некористь, бо вона відбувається у вашому дворі, згідно з вашими правилами. Ах, ви нераз поступаєтеся тут чи там, коли надходить якась «гарячка», але

кінець-кінців лишається лише британське ошуканство. Вкінці м у с и т ь п р и й т и п о в с т а н н я . Я щ о й н о т е п е р з р о з у м і в , щ о ц е є д и н и й с п о с і б , я к и м м о ж н а в и к о п н у т и в а с ... з Ірландії /читай: України; підкреслення наші — Ред./.

З одної розмови між двома ірландськими революціонерами:

»Ціле своє життя Кевин /О'Гарві — лідер «шин файнерів» у британському парламенті Ред./ старався змагатися в цій грі, дотримуючись їхніх правил, в їхньому дворі, в їхньому парламенті, так само, як Парнелль та О'Конелл. Вкінці, його британці /читай: москалі, Ред./ обшакрували так само, як були обшакровані ми всі. Ах, вони високодостойні, високопристойні шахраї, але все таки шахраї. Ця істина вибухла перед мною з цілковитою ясністю: що всякі О'Гарві та Парнеллі спроможні повести нас по шляху визволення лише так далеко. З б р о й н е п о в с т а н н я — ц е є д и н а д і й с н і с т ь , я к у з р о з у м і ю т ь б р і т а н ц і /читай: москалі, підкреслення наші, Ред./.

З одного викладу лідера «шин файнерів» до нових рекрутів:

»Отже, ви питаєте себе, чому витрачуємо свою енергію? На що можемо ми опертися? Якби не було, ми є слабкий, уярмлений, дезорганізований, донощицький нарід. Я вам скажу, що ми маємо. Ми маємо ненависть до британців /читай: москалів, Ред./ . Вони нас бояться не менше, як нас ненавидять. Чому? Бо так довго, поки хочби один «фенієн» /революціонер/ продовжує свою активність так довго, поки люди, як ми, зустрічаються в кімнатах таких, як ця, отже так довго їхня імперія не є зовсім забезпечена. Британці /читай: москалі, Ред./ знають, що ірландці /українці/ будуть перші, які повстануть проти них і тому їх треба перших здавити. Ми, ви і я, ... є головка затроєної стріли і якщо ми продремо британську /московську/ шкіру, то наша боротьба і наші ідеї поширяться по всіх їхніх колоніях по всьому світі. Це є та сила, яку ми маємо...«

»Якщо ви запам'ятаєте лише одне, то запам'ятайте цю істину: Ні-який «злочин», який людина робить в ім'я волі не може бути настільки великий, як ті злочини, вчинені тими, які його позбавляють тієї волі...«

»Певно, ми ніколи не побачимо того дня, коли ми зможемо їх зустрінути у відкритій битві і дорівнятися з ними кріс за кріс, тому вони будуть оплюгавлювати нашу тактику, називаючи нас боягузами. Але ми не є без власної зброї. Пам'ятайте, що британці /москалі/ не мають нічого в цілому їхньому арсеналі, чи в їхній імперіялістичній потузі, чим годні підкорити одну людину, яка не дасться зламатися. Ірландські /українські/ слова, ірландська /укр./ самопожертва, і вкінці ірландське /укр./ мучеництво — це наша зброя. Ми мусимо виплекати в собі спроможність видержати біль до тієї міри, що вони втратять спроможність задавати його. Це, і тільки це, зламає їх остаточно.«

Із роздумів одного героя — «шин файнера» перед його смертю на полі слави:

»Я видів інакше правду. Вона до мене прийшла щойно тепер. Я к щ о т и л ю б и ш с в о ю к р а ї н у , т о д і т и м у с и ш с т а р а т и с я у в і к о в і ч н и т и ї ї , д а т и ї ї ж и т т я п о з а с в о ї м в л а с н и м д р і б н и м с м е р т е л ь н и м м о м е н т о м . /підкреслення наші, Ред./

Слід відмітити етичний момент в цій останній цитаті. Отже, йдеться про те, що кожна велика національна ідея не перемагає сама собою, але лише тоді, коли перемагають її носії, готові ціною життя увіковічнити її. Героїзм — це найвища етика в житті, бо в такій героїці життя нація переходить грань буденности, перетворюючись у вічну категорію. І мильно дехто отожднює героїзм з самоспаленням, чи самозапеченням, бо якщо людина — це істота, створена на Божу подобу, тоді таку героїчну ідейність, цебто таку героїчну етику в житті слід уважати, як самозавершення, самоудосконалення, тобто, як виявлення цього божественного елемента в людині, який становить її духову вічність. Героїка — це туга за Вічним!

Виразно сказано в «Кобзарі», що творять історію не «раби», не «лакеї», не «доношики і фарисеї», не ті що «всякому служили-годили», не ті «землячки», «плебеї» чи «свинопаси» духом, що «нагинаються» та над собою всякій погані дають «коверзувати». Не ті, що володарям чужим «патинки лизали», не ті, що «катам помагають» останню свитину з отчизни здирати, не люди «гнилої крові», не «овечі натури», не «вбогії душею» і розумом; не ті, що вміють тільки «дивитись і мовчати та мовчки чухати чуби», нічого не розуміючи, на ніякий чин не відважні; які вміють лиш «на всіх язиках мовчати», або «в неволі в'януть» і «не соромляться» навіть, не ті, що були «лютими звірами» або що «в свині перейшли». Не так звана — прогресистами на постумент висаджена «мала людина», а людина вільна, яка «чує крила за плечима», яка хоче «летіти й неба дістати», яку тягне вгору, не в багно. Оце є його вільна людина! Оце його вільні люди — «люди, не собаки», люди вільні, яких він шукав в нашій історії («людей шукав»), і — вірив, що їх душі, «душі праведних», помагатимуть тим, що боротимуться тут, на землі.

Ось про яку людину думав він! Коли справа в назві, ту свою вільну людину протиставляв він — «розбійникам-людодідам» московським і «овечим натурам» всякої нації, даючи тій своїй людині стару нашу назву «лицарів», — психічний комплекс знаний тільки історії Окциденту, а в тім і нашій, і абсолютно чужий, незрозумілий і ворожий всьому духовому складу москаля. Ось про яку людину думав він, коли вказував, хто буде рвати кайдани, робити революцію і творити нову «вольну» націю вольних людей. Ось за яку людину кликав він боротися на Україні, щоби повстала вона на ній знову, щоб замість zdeгенерованого покоління — знов настав той час, коли — «буде син, і буде мати (отчизна) і будуть люди на землі». Це має бути і першим завданням грядучої національної революції на Україні.

Коли ж схочемо вглибитися в цей комплекс вольної людини, побачимо, що відповідає він — до подробиць — тому комплексу вільної людини, який нам начеркнuto в Євангелії. Людина така не є рабом людської мудрости, — яку так легко майстру лжи обдурити рекламою і брехнею. Людина така не є рабом своїх плотських забаганок, щоб її можна було підкупити дочасними благами за продану совість. Людина така не є рабом свого марного плотського «Я», щоб її можна було залякати його втратою, або його скаліченням. Людина та, іншими словами, посідає ті три прикмети душі і духа, (мудрість, шляхетність і мужність), які їй дають боротися з усіма спокусами Зла; які в старі часи на Україні уважали за основні прикмети володарської кляси, і які — ті прикмети — лицарі за мудрим керівництвом Лаврських ченців — шукали через контакт з тою Вищою силою, поза і над нами, в яку вірили.

Д. Донцов «За яку революцію?»

Поезія · Проза

ІРИНА РАТУШИНСЬКА

Ірина Ратушинська

Поетеса Ірина Ратушинська народилася 1954 року в Україні, в Одесі, у зросійщеній польській родині, яка силоміць записала її національність як «русская». Себе вона вважає і гордиться тим, що походить «із польських дворян».

Враховуючи великі здібності до точних наук, вступила в 1971 році на фізичний факультет Одеського університету. Вирізнялась у фізиці, математиці, а також як мистець-малюєр. Писала з ранніх років, але збачнула, що поезія — її покликання тільки в 1977 році.

Товариська, з ким подружитись (хоч таких було небагато). Замкнена в собі. Точна, впевнена, чутлива до несправедливості, невідкупна. В 1972 році її намагалося завербувати КГБ як «донощицю» — відмовилась, без огляду на погрози, про що посвідчив її чоловік Ігор Геращенко, киянин, син відомого українського ученого-академіка.

У 1977 році в Одесі була вистава, за сценарієм Ірини Ратушинської. Виставу заборонили, авторів і акторів тягали в КГБ за «антисоветизм». Тоді поетеса вже працювала в педагогічному інституті, як асистент на кафедрі фізики. За те, що відмовилася давати студентам-жидом особливо важкі запитання під час іспитів, її звільнили, перевели на працю звичайної лаборантки, а потім позбавили праці. Тоді наважилася покинути ССРСР.

Залишила батьків, добре забезпечених советських «граждан» і малу сестру. Пішла з дому. Опинилася після блукань у Києві. Там у 1979 році вийшла заміж за Ігоря Геращенка. Спільно вирішили покинути «родіну» в 1980 році, їм відмовили, заявивши, що, мовляв, із ССРСР мають право виїздити тільки жиди. До речі, останніми роками їх майже не випускають.

Ірина Ратушинська з чоловіком брали участь у правозахисному русі, за що були переслідувані. Поезії Ратушинської вже кілька років друкувалися в «Самвидаві» російською мовою, деякі стали популярними піснями серед молоді міста.

Ігоря Геращенка позбавили змоги будь-де працювати. У серпні 1982 року, шукаючи заробітків для прожиття, Ратушинська з чоловіком

поїхали у прикйївське село, де найнялися збирати яблука. 17 вересня в хату, де вони зупинились, прийшли шестеро осіб і, після довгого обшуку, закували Ірину Ратушинську й повезли в Київ, — протести чоловіка не допомогли.

4 березня 1983 року в Києві відбувся так зв. суд: московсько-большевицька влада засудила талановиту відважну поетесу Ірину Ратушинську за »антисоветські твори й діяльність« на 7 років ув'язнення і 5 років заслання поза Україною. Ігор Геращенко перебуває в Києві під наглядом КГБ.

Трагедія поетеси Ірини Ратушинської — подвійна: вона зросійщена російською окупаційною владою (хоча у неї напевно є твори на українську тематику, нам не доступні) і вона занадто чесна, щоб поклонитися дияволу будь-якого кольору. До певної міри можна сказати, що це людина без батьківщини і з Богом (ідеєю Бога) у серці. Героїчна людина честі.

Російська мова Ратушинської — особлива, »одеська«, з українізмами. Перекладати її твори важко. Але це поетеса такого формату, про яку треба пам'ятати

л. п.

ПОЕЗІЇ ІРИНИ РАТУШИНСЬКОЇ

НЕ ВМОВЛЯЙ

(»Не берись совладать«...)

Не вмовляй. Відійди.

*Як з дитини мужніє мужчина —
Краще зразу спиши його, він не
боїться смертей!*

*Як ти швидко відвикла христити
дітей, батьківщину,*

*Як ти швидко навчилась
проклинати найкращих дітей!*

Чим ти солиш свій хліб?

Не даремно нас тягне із дому.

*По слідах ти пускаєш особо
дресованих псів.*

*Не кажи про тюрму і про жах
божевільного дому —*

*Ми вже знаємо й так,
Без казенних твоїх голосів.*

Хто крилатим родивсь,

Не шукатиме в тебе нагоди.

*Не берися ж таких намовляти,
стягати уділ —*

Недосяжні ми, так!

І відходим, відходим, відходим...

*Кажуть: жертва не чує, коли у
потилицю стріл.*

Одеса, 1977(?)

У ЗАСНІЖЕНІМ ПАРКУ

(»Скільки мне ни приходится«...)

У засніженім парку, на лавці —
сама.

Ми удвох безпритульні, знаю —

Та чужинкою ваша зима,

Хоч другої й не маю.

Батьківщиною вбивцю повік не
назву,

І не хочу я іншої мати.

Відкидаю ваш суд.

Благодать з ваших рук не
прийму —

Раб не зна благодаті.

Я невпинна. Ловіть хоч на
всенькій землі,

Хоч убийте — мене не звернути.

І моїх — в маячінні —

Підслуханих слів

Вам повік не збагнути.

Київ, 2 грудня 1981

НЕНАВИСНА ВІТЧИЗНО-МАЧУХО

(»Ненавистная моя родина«...)

Ненависна вітчизно-мачухо!

Хто б любити тебе хотів?

Ти насправді була багатою

Лиш на холопів та катів!

Пригадай, як віками, »родіно«,

Ти плодила рабів юрби,

Як ти нищила незапроданих

Й вимагала від них — люби!

Сняться, сняться твої розп'ятії!

Скоро, скоро по їх сліду

Я за тебе —

рідну,

проклятую —

Їхнім слідом на смерть піду!

Найстрашнішим шляхом-

дорогою,

Де ні серця, ні голови —

Осоромлена, зла, убогая,

Мати-мачухо,

благослови!

ПОКУТА (Закінчення)

Мені вдарила кров до голови і стало перед ним соромно, бо Николай, якщо не знав, то догадувався про все і тепер відважився сказати свою думку. Я став перед ним заклопотаний і відчував, що треба з ним говорити по щирості. Тому спитав його, що зробив би він, коли б був на моєму місці. Я сподівався, що він стане говорити мені про гріх, совість, чужу власність і таке інше, але він коротко повторив:

»Або йшов би вперед, або віддав би роботу другому«.

»А як би не міг іти, бо не вистачає сили волі на те, що тоді?« — спитав я його.

»Нема такої сили волі, що не вистачає, хіба що її взагалі нема«.

»Тоді вже завтра будемо ночувати на другому боці«, — рішуче сказав я. Старий простягнув мені міцну, жилаву долоню, потряс мою руку і відійшов, мовчки попахнувши люлькою.

Значить, завтра від'їдемо..., настирливо билися тих кілька слів у моєму мозку. Любов противилась розлуці, а розум не допускав ніяких компромісів. В мені боролися різні протирічні думки. То раз готовий був я зректися роботи та залишитись із нею, то знов зарінався твердо, що більше не побачу її. Того вечора я пішов на лісництво, щоб попрощатися з нею. Побачивши мене, вона здивувалась.

»Щось сталося?« — запитала вона, заглядаючи мені в очі.

»Я прийшов попрощатись, бо завтра переходимо з табором на другий бік ріки«, — відповів я, не дивлячись на неї. Вона не зрозуміла, мабуть, в чому діло і спитала:

»Чому?«

»Мушу, — відповів я. — Тут ми вже скінчили роботу«.

»Але ж нема примусу там, де є воля«, — сказала вона, здивувавши мене, бо такі самі слова сказав мені старий Николай кілька годин тому.

»Я мушу йти туди, бо там мене ждуть важкі роботи, будова тунелю, прокладення залізничного полотна та інше«.

Вона мовчала, тільки її очі, лагідні наче в мавки, заіскрилились, немовби спалахнув у них вогонь. Я старався переконати її, що це моє життєве завдання, що не маю права задля особистого щастя залишити тисячі людей, що чекають на світло і хліб, які хочу їм принести.

»А чи одна година щастя не вартує більше, ніж всі ті ідеали, які ти хочеш досягнути? Ти, може, скажеш, що тобою керує ідея, любов до ближнього, а я тобі скажу, що це тільки твоя гордість і амбіція...«

Я дивився на неї і в мені велась шалена боротьба між серцем і розумом. А вона, схиливши голову на мої груди, палко шептала:

»Не йди нікуди, я хочу, щоб ти лишився зі мною«. Я мовчав, і вона відступила від мене.

»Значить, це останній раз?« — спитала тихо.

»Так!« — відповів я з мукою в серці.

»То я прийду ще раз раненько«, — сказала вона. Я кивнув головою і вибіг з кімнати, немовби хтось гнався за мною, бо відчував, що

мине тільки одна хвилина і я не знайду сили більше опиратись.

Було тихе і сіре передрання. Світало. Я ждав її. Цілу ніч просидів у думках. Відчував, що так, як я її люблю, можна любити тільки раз у житті і що мені без неї нема життя. Я знав, що ніколи не зможу зректися цієї любові, а розум картав і чагадував, що там, за річкою, чекає мене робота, чекають люди, чекає звершення моїх задумів. І все ж таки, в моїй підсвідомості тліла надія, що вона піде зі мною.

Сонце ще не зійшло. Було сіро і холодно. Тут і там почали озиватись перші пташки. Нараз я побачив її. Пройшла стежкою коло мене і, не повертаючи голови, кинула мені одне слово:

»Відходиш?«

»Відходжу«, — відповів я.

»Тоді прийди надвечір на кручу коло водоспаду«, — і відійшла, немов розпливлася в сірому передранку.

Настав гарячий, парний день. Мої люди готували табір до відходу. Мене палив жар, кров вдарила в голову. Що станеться цього вечора? — запитував я себе і відповідав: »Що б не було, я доведу своє діло до кінця, бо розумів, що піддатись цій любові і залишитись із нею — це означало б перекреслити всі мої задуми, стати іграшкою долі, колесом, що котиться, нуди його пхнуть. Це значить зректися самого себе. А це не повинно статися«.

Настав вечір, такий же душний і парний, як день. Зарання я пішов на цю зустріч на кручі над водопадом. Сів на камені. Під моїми ногами кипів водопад. Сперши голову на руки, заплющив очі. Роєм надходили на мене різні думки. Нараз вона стала біля мене.

»Відходиш?«

»Так, — відповів я. — Міст готовий. Завтра відходимо«.

»І не вернеш?«

»Ні«.

»Чому?«

»Боюся«.

»Кого, мене?«

»Ні, себе«.

»Ти думаєш, що я не піду з тобою?«

»Так«, — сказав я.

»Тоді лишайся тут«, — шептала вона, притиснувши свою голову до моєї.

»А там?« — показав я рукою на другий бін річки.

»Що це тебе обходить, чого тобі туди йти? Не підеш ти, піде другий. Думаєш, тільки ти один знаєш будувати залізниці? Знають і другі. Але я люблю і бажаю тільки і тільки тебе одного. Ти оселишся тут, в недалекому містечку, а я щодня буду приходити до тебе, як тільки захочеш. Ти не турбуйся, я розповім усе своєму мужеві. Він розумний і добрий, зрозуміє мене«.

»Тоді скажи йому, що не любиш і що хочеш йти зі мною в те життя, яке веду я«, — сказав я з надією, що, може, ще не все втрачено. »Ні, я нікуди звідси не піду, я боюся того незвіданого світу. Тут — відвічний ліс, який я так люблю і який мене любить, як свою дитину, котра виросла в його нетрях і знає всі його таїни.

Чуєш, як він шумить? Він мене не пускає. І тебе він не пустить».

Вона впала переді мною на коліна з благанням у очах, але я відвернув голову і відсторонив її. В тій хвилині блискавиця розпанахала небо, і десь далеко загриміло. Та блискавка ніби запалила її серце. Зірвавшись на ноги, вона крикнула:

«Я, дика лісова дівчина, всією силою мого серця накликає цю бурю, і ось, вона прийшла на мій клич. Я вчиню таку повинь, що вся твоя робота піде нанівець. Дивись і слухай!»

Я з острахом дивився на неї. І дійсно грянула буря. З нечуваною швидкістю налетіли грізні чорні хмари, скидаючи сліпучі блискавиці й громи. Не минуло й кілька хвилин, як грізна стихія розкувала усі первісні сили. Грім за громом ударяв зі страшним гуркотом, небо ніби розколалося, а з нього темною, непроглядною стіною лялалась з великим шумом бурхливими хвилями вода. З гір збігали з неймовірною швидкістю потоки брудної води і з дикою силою кидаючись на мою роботу, несли їй загладу.

Перед моїми очима з тріскотом котилися вниз великі камінні брили та вирвані стихією з корінням могутні дерева.

Нараз я почув скрегіт і брязкіт металу. Це були рейки із збудованого мною залізничного полотна, яке хмаролом стер на друзки. Безсильний, зі злості я затиснув кулаки.

Ми стояли на краю урвища, під густими вітами ялиці, що зразу ховала нас від дощу. Вона стояла з витягнутою шиєю і напіврозтуленими устами, немов чогось очікувала. Нараз здалена спалахнув вогненний стовп.

«Твій міст!» — крикнула вона, тріюмфуючи. У світлі блискавиць і луни палаючого моста, серед громів, вітру і повені вона стояла переді мною, немов втілення стихії. Я зі здивуванням і страхом дивився на неї. Це вже не була моя ніжна, замріяна лісова мавка, це була якась чужа мені жінка, з палаючими очима, в яких відбивалися блискавиці, з викривленим дикою пристрасною лицем, що ніби зливалася із бурею. Це була дика, до нестями закохана жінка, яка знала чарівну силу своїх обіймів, що могли зламати чоловічу волю.

Мені стало страшно. А вона викрикувала крізь бурю і громи:

«Бачиш, це я накликає бурю, заворожила громи і хмаролом. Твій міст горить! Це я громами запалила його. Ти не смієш мене покинути. Я тебе люблю, і ти мій. Віддавай мені тебе мій ліс, ця буря і цей вогонь. Ти залишишся тут. Скажи, правда, що залишишся, і ми будемо щасливі?»

Простягнувши рамена, оплела мене і, пригорнувшись усім тілом до мене шептала палкі незрозумілі слова. Немов ліяни, щоразу тісніше оплітала мене її рамена, а її постать ніби зливалася в одно зі мною. В мені закипіла боротьба.

«Збудую нову залізницю, поставлю новий міст! — крикнув я. — Даремно ти і твій спільник, оце ж страшний ліс, хоче мене скувати! Буря знищила мою роботу, але я завершу її наново. Пустив мене!»

«Ніколи!» — крикнула вона. — Ти мій!»

На хвилину вона розслабилася обійми, але швидко ще сильніше обплела

мене цілого. Я відчув, що ладен підкоритися своєму й її серцю. Але в ту ж мить мене пройняла думка, що, коли тепер не знайду в собі сили, щоб опертись її чарам, тоді навіки пропадуть мої ідеали, і я залишусь, немов обікрадений жебрак. І тоді я почав вириватись із її обіймів. Ми боролися пристрасно, намагаючись перемогти одне одного. Накінець її обійми розслабились, і я відштовхнув її від себе, при чім втратив рівновагу і впав. Коли підвівся, її біля мене не було, тільки на камені, де ми стояли, біліла її шаль. Я почав її шукати і кликати, але тільки шум води відповідав мені. І тоді я зрозумів усе.

Як я вернувся до табору, й по сьогодні не знаю. Ніби в мряці, пригадую тільки старого Николая, що, схилиючись наді мною, щось говорив, але я не був свідомий, чого він хоче.

Коли настав ранок, я насилу підвівся з ліжка і пішов оглядати спустошення, спричинені хмароломом. Видовище було страшне. Міст спалений, залізничне полотно майже знищене, всюди сліди грізного спустошення. Це, мабуть, Немезіс, богиня помсти, покарала мене за те, що я в ті гори приніс неспокій і тривогу, нарушуючи їх віковичний спокій.

Тоді я передав моєму помічникові, старому Миколаєві, інструкції, що і як робити, щоб усунути всі заповідяні хмароломом шкоди, а сам, хворий душею і тілом, поїхав у столицю, щоб здати продовження початої мною роботи комусь іншому. На моє бажання, мене було звільнено, і я, скориставшись пропозицією однієї заграничної фірми, виїхав у Єгипет, щоб працювати по моїй спеціальності. Я надіявся, що чужий невідомий край і цікава робота принесуть мені забуття. Але все це було марним зусиллям.

В мені ніби вселилися дві душі. Одна — повна неспокою та різних плянів, — ганяла мене з місця на місце, з країни в країну, не даючи часу на відпочинок. Вона відкидала всякі роздуми та докори совісті, представляючи мені одне й те саме: ти вільний і можеш спокійно завершувати свої пляни. А друга душа в безсонні ночі тужила за любов'ю, за щастям, за затишним сімейним життям. Але коли я пробував зблизитися з якоюсь жінкою, моя друга душа наvertала мені на очі образ незабутньої мавки і шептала: це не те, що ти колись звідав. Твоє щастя вже не верне. Ти його сам розбив і немаєш більш права на нього. І я, мов голодний жебрак, втік від повної миски і топив свою тугу в нових звершеннях.

Так проминули понад тридцять років. Я з'їздив майже половину світу, зазнаючи великих успіхів у моїй роботі. На мене сипались почесні різних країн, я був багатий і славний, мав усе, чого може собі бажати людина, тільки одного я не мав — щастя. В мене не було друзів, бо дружбу треба плекати, а в мене ніколи не було часу на це. Я залишився на все життя сам один, без дружини і сім'ї, й вернувся, як бачите, вже старим, на батьківщину, щоб на самоті доживати віну.

Коли я звів собі оцю скромну оселю, мій неспокій став мене покидати. Я ніби спокутував свою мимовільну провину. Відійшла від мене та душа, що гонила світами за новими звершеннями; а зали-

З ТВОРЧОСТИ СВЯТОСЛАВА КАРАВАНСЬКОГО

Широко відомий, недавній політв'язень советських тюрм і таборів, поет і письменник – Святослав Караванський, що проживає з своєю дружиною Ніною Строкатою у ЗСА, відзначається своєю багатю творчістю. За три роки свого побуту на волі він успів випустити чотири збірки своїх поетичних і прозових творів: «Сутичка з Тайфуном» – 1980, «Ярина» і «Моє ремесло» – 1981 та «Гумористичний Самвидав» – 1982. Тут подаємо дещо з його творчости, в тому недруковані ще сценічні жарти.

Святослав Караванський

НЕБЕСНА ПОКАЗУХА

*Умерши, на суді небесному
Хрущов просити став услесливо,
Щоб узяв його до раю,
Аж судді - ж йому і радять:*

*—Йди, глянь на пекло і на рай,
І що до серця — вибирай!*

Хрущов і йде.

*До раю глядь:
На службі Божій всі стоять,
У пеклі ж, навпаки, всі душі
Співають, н'ють, горілку глушат
Гульня повсюди, танці, сміх...
Хрущов і каже:*

—Я до цих.

*Ведуть його підземним ходом,
Довгенько, а таки приводять.
Аж пекла Хрущ не пізнає:
Ніхто не грає і не н'є,
А всі в смолі киплять гарячій.*

шилась тільки та тиха і смиренна, яка й примирилася з моїм теперішнім життям, бо вже не прагне і не очікує нічого, хіба смерті. Ось вам історія мого життя».

Після закінчення розповіді, ми ще довгий час мовчали, переживаючи в думці усе почуте, аж поки наш господар не нагадав нам, що вже пізня година і час спочивати. Наступного дня, раненько, ми розпрощались із нашим господарем, подякували за його гостинність і рушили в нашу дальшу дорогу.

—*Так я ж картину іншу бачив!*—
Протест висловлює Хрущов.
А чорт його в казан шубовсть!
І каже:
—*Що ж ти думав, пане,*
Що в нас немає пропаганди?

С. Караванський

БАТЬКИ Й ДІТИ

/жарт на одну дію/

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Батько
Орест — його син
Юрко — товариш Ореста

Веранда приватного дому. Три плетені крісла. Столик. На кріслах сидять Батько і Орест.

БАТЬКО */встає/*: Я знаю, що діти не люблять слухати батькових порад. Я сам, як був молодий, не любив. Але, повір мені, що ніхто так, як батько не напоумить тебе у житті. Життя — це лабіринт, де на кожному кроці — спокуса. І мої поради допоможуть тобі оминати ці спокуси. */Хтось стукає/* О. це, певно, Юрко до тебе. Наразі бувай. */Виходить/*

/Входить Юрко/

ЮРКО: »Бридень.«

ОРЕСТ: »Бридень! Щось ти сьогодні забарився...

Ю.: Заїхав по дорозі до голярні. А що?

О.: А я вже думав, що пропаду тут без тебе. Батько мене унрай замучив своїми нотаціями. Цілий ранок повчав, як то треба на світі жити.

Ю.: Чого ж він тебе вчив?

О.: Хіба ти не знаєш, чого батьки вчать? Передусім, щоб я слухався старших.

Ю.: Ну, це й мій батько товче щодня. А чи слухав він сам своїх батьків?

О.: Каже, як був молодий, то не слухав, а як дожив до сивого волосу, то бачить, що треба було слухати.

Ю.: Мій батько те саме каже. І що ж він тобі радить?

О.: Радить мені, щоб я подавав до університету.

Ю.: А ти спитав нащо?

О.: Каже, якби був сам вивчився на когось, то міг би багато більше віку досягти. Тепер, каже, без освіти важко прожити. Аж я чув, як вони з мамою на кухні балакали, то, виходить, що у них інші вигляди на мою освіту.

Ю.: Які ж саме?

О.: Мама назала татові так: »Пошли Ореста до Університету, бо треба ж для наших дочок женихів шукати. Хто ж їх і приведе до хати, як не брат-студент?«

Ю.: Ну, а тато твій що?

О. : А тато каже: »Певно, треба послати. Хай не сидить дома без діла. Праці не може знайти, то й сидить на нашій шиї. Хай краще вчиться, десь, колись, може, і влаштується«. А мати каже: »І скажи хай учиться на чотири та на три, щоб його не вигнали так, як колись тебе«.

Ю. : То він тобі казав, як його колись вигнали?

О. : Ні, цього не казав. Казав тільки, щоб я добре вчився.

Ю. : І ти йому про його виключення не нагадав?

О. : Я сказав, що буду старатись, тільки, кажу, тату, історія часом повторюється.

Ю.: А він що?

О.: А він каже, щоб вона не повторилась, то знай міру у розвагах, а надто у питті. Горілка, каже, це остання річ. Учені довели, каже, що пиття алкоголю суперечить природі. Вони поставили такий експеримент: підвели осла до відра з пивом та відра з водою. І той став пити воду.

Ю.: Ну, а ти що?

О.: А я кажу: Бо він осел, тату!

Ю.: Молодець! А що ще казав батько?

О.: Каже, щоб за дівчатами не дуже бігав. »Вибери — каже — собі одну із забезпеченої родини і тримайся одної. Тільки женитись не квапся«.

Ю.: А то чому?

О.: Щоб потім, каже, не гриз лікті і не каювся, як я, коли трохи пожив з твоєю мамою. Але це не все. Саме перед твоїм приходом остерігав мене перед поганими закладами.

Ю.: То й що він мав на думці?

О.: Нічні клуби, нічні ресторани та кабаре. Ніколи, каже, туди не ходи.

Ю.: Точнісінько, як і мій тато. А ти не питав його чому?

О.: Бо, каже, там побачиш таке, чого ти ні в якому разі не мусиш бачити.

Ю.: Те саме й мій батько каже. Тільки де б я його слухав.

О.: То ти ходив до кабаре?

Ю.: Певно, що ходив.

О.: То й що ж ти там такого бачив, чого не мусів ні в якому разі бачити?

Ю.: Не що, а кого.

О.: То й кого ж ти там бачив?

Ю.: Ніколи не вгадаєш!

О.: Напівголих жінок?

Ю.: Так хіба ж це диво? Я їх і так щодня по телевізії бачу.

О.: Тоді, певно, зовсім голих дівчат, що співають і танцюють на сцені?

Ю.: І це не велике диво. Нудистів можна і на деяких пляжах побачити.

О.: То, виходить, що ти там і не бачив нічого такого, чого не мусів би бачити?

Ю.: О, ні, помиляєшся, бачив.

О.: То й що ж ти там побачив?

Ю.: Я побачив там твого і мого тата!

(Завіса)

11. 1. 82
Лянкестер

ДОСМЕРТНА ГАРАНТІЯ

/Жарт на одну дію/

ДІЙОВІ ОСОБИ:

МАТИ

ДОЧКА

Вітальня приватного дому. Крісла, канати; стіл, стільці. На стінах картини. Мати сидить і в'яже.

/Входить Дочка/

МАТИ: О, доню! Чого це ти так пізно?

ДОЧКА: Не можу спати. Просто не можу... Я маю щось тобі сказати. Давно збираюся і ніяк не наважусь.

М. */відкладає в'язання/*: То й чого ж це? Ти знаєш, що поки я живу, ти можеш поклатися на мене. Говори, що у тебе за клопіт.

Д.: Я боюся, що ти мене не зрозумієш.

М.: Хто? Я? Твоя мати тебе не зрозуміє? Та ж я сама була колись молода і розумію молодих. Поки я живу, ти можеш завжди звертатися до мене.

Д.: Мамо, я вийшла заміж!

М.: Господи! То й як же це? І хто ж він, твій... твій... чоловік?

Д.: О, він найкращий з кращих. Тільки... тільки він, мамо, не українець. Але він християнин-католик.

М.: Ти знаєш, що я дотримуюся прогресивних поглядів і національність для мене не головне.

Д.: Якби ж то всі були твоїх поглядів...

М.: О, так, я маю сучасні погляди. Ти кажеш, він католик. Чи не поляк?

Д.: О, ні, мамо, він не поляк. Його мама з Гаїті, а тато з Пуерто-Ріко.

М. */після павзи/*: О, я не маю упереджень до жодної нації. Якщо нас толерують, то й ми мусимо толерувати інших */зітхає/*, і де ж він працює?

Д.: Ох, мамо, він ніде не працює.

М. */після павзи/*: О, він безробітний. Але це нічого. Поки я живу, я буду вам помагати. Коли вже мене не стане, тоді інша річ. І де ж ви збираєтесь жити?

Д.: Я ще не знаю, мамо. Сказати правду, ми не маємо, де жити.

М./*після павзи*/: О, ти знаєш, моя дитино, що можеш покладатися на мене. Поки я жива, я тебе не лишу без помочі. Переїздить з чоловіком до нас і живить у нас.

Д.: Але ж ви маєте тільки одну спальню!

М.: То й що це має до речі? Поки я живу, ти можеш жити у нас. А я з татом можемо спати у вітальні. Діє мене щастя моєї дитини — найважливіше.

Д.: Але ж, мамо, він не сам.

М.: Як то?

Д.: Він мав з першою жінкою шестеро дітей. Після розводу троє лишилося з ним.

М./*після павзи*/: Ти знаєш, що я завжди любила дітей. Троє дітей! І якого ж вони віку?

Д.: Одному 3 роки, одному два, одному рік.

М./*після павзи*/: О, діти не повинні стояти на перешкоді щастя батьків.

Д.: Ти мене воскресила, мамо. Я завжди казала, що моя мати найкраща з усіх на світі.

М.: Поки я живу, моя свята повинність — помагати своїм дітям. Такий мій основний закон життя.

Д.: О, мамо! */обнімає і цілує її/*

М.: Тільки, коли мене не стане, я не зможу дотримувати цього основного закону життя.

Д.: То, значить, завтра можна нам і переїхати?

М.: О, ні, доню. Завтра не можна.

Д.: О, так, я розумію. Це заскоро. А що, як на тому тижні?

М.: О, ні, доню, і на тому тижні не можна.

Д.: Коли ж тоді, мамо?

М.: Ніколи, доню.

Д./*здивовано і ображено*/: Як же це так, мамо? Ти казала, що поки ти жива, я можу жити у вас.

М.: Твоя правда. Ти житимеш тут, поки я жива...

Д.: Значить...

М.: Не перебивай. Поки я жива, ти житимеш тут. Але того дня, як ти з чоловіком переберешся сюди, я мушу накласти на себе руки, і жити вже не буду. А коли мене не стане, я нічого не можу гарантувати.

Д.: Значить...

М.: Поки я живу, я тобі помагатиму. Тож і не вбивай мене, моя доню.

/Завіса/

РЕМІНІСЦЕНЦІЇ З ДОБИ «ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ»

Олекса Ізарський. Літо над озером. Роман. Бібліотека Прологу, Сучасности, ч. 149. Обкладинка Лариси Лавріненко. Мюнхен, Сучасність, 1981, ст. 331.

Новий роман, а вірніше спогади в розповідній формі, Олекса Ізарського, виявляє, як і деякі попередні його твори, виразні автобіографічні елементи. Автор залюбки повертається до своєї теми довкола формування особовости Віктора Лисенка (передше займався нею в повісті «Віктор і Ляля», 1965) підчас його перебування в Баварії, накоротко до кінця другої світової війни і згодом.

Післявоєнний скитальський побут, зокрема таборовий, деякою мірою відзначений в нашій еміграційній літературі, дарма що все досі написане достатньо ще не поглиблене, у світоглядovому чи психологічному розумінні.

О. Ізарський у своєму «Літі над озером» намагається це вчинити і подекуди з успіхом, якщо мова про задокументування змагань молодої людини поширити у своїй праці письменника загальні кругозори й нав'язати контакти з чужинецьким літературним світом. Саме з цього погляду — нав'язування зносин з німецькими літераторами, маємо і своєрідне новум у нашому повоєнному еміграційному письменстві. Здебільша воно обмежується до побуту персонажів окремих творів серед рідного середовища, абож до їхнього вимушеного перебування в середині непрофесійного чужинецького довкілля. Ізарський кинув свою центральну постать твору, Віктора, в сам осередок дії інтелектуальних, навіть професійно-літературних німецьких кіл. Щоправда, німецькі приятелі Віктора не уявляють собою якогось вищого чи навіть типового рівня загальних досягнень у літературній площині, та все ж таки наш герой, адепт літератури, знайшов собі у своїх соціальних контактах з чужинцями рівних партнерів звання.

Коли ж авторів підхід до вибраного матеріялу твору, в суттєвому, й оригінальний і доцільний, то розгорнення теми й розв'язка мотиву особистих літературних зв'язків з чужинецьким світом назагал незадовільні.

Віктора не показано у взаєминах з німецькою інтелігенцією (в дії й дискусії), як ерудитну людину, дарма що автор у таку ролю зодягає його. На жаль, Віктор не пишається й особливими прикметами атрактивности (моральною силою, особистим характером, громадською стійкістю, чи хоча б зовнішністю, про що не знаємо нічого від автора), якщо й є спроба з авторського боку виставити його в позитивному світлі у принагідних конфліктах, з яких він іноді виходить і переможцем. В одному такому конфлікті — у сцені з американцями, грубо надужито мистецькою правдою. На самому вступі, в зав'язці твору, Віктор пробує влаштувати своїх земляків на проживання і працю по довколишніх господарствах, це навіть і вдається йому, проте всі його заходи в цьому напрямку сливе вимушені, позначені неприхильністю до окремих осіб, в загальному без особистої симпатії до них. Відсутність мотивів запри-

мічується тільки в відношенні Віктора до своїх батьків і брата. До своїх інтелектуальних земляків (професора Коваленка, Миколи Деркача, Леоніда Столиці) Віктор теж не має доброго ставлення. Один з них, мовознавець, на Вікторову думку, мав зануджувати до неможливого студентську аудиторію, іншого — адепта літератури, Віктор уважає відсталим народником і примітивним віршописцем, та й шановного свого співрозмовника — Леоніда Столицю, трактує Віктор холодно, а автор зображує його якимось блідим стереотипом. Теж і супроти чужинців (напр., у випадку фон Фюрстенфельда) виявляє Віктор байдужність, неухвагу, відсутність оцінки його досягнень в літературі, за що й отримує від німецького літератора характеристику «холодного». Це все повинно б відштовхувати різних приятелів від героя твору, проте автор спмагається, переочуючи всі оті негативні фактори особовости Віктора, маніпулювати його в позицію атрактивної особи. Вікторові обзивання про декого межують з образою, напр., такі позаочні відзиви-епітети про когось, як «телепень». Особливу нехить проявляє Віктор супроти американської стихії, що видно з його єдиного епізоду на цю тему, а саме, різко-негативного зображення американських вояків, перед чіями побоями не зуміла вберегтись і Вікторова мати. Якщо дана авантюра взагалі правдоподібна, то вона на всякий раз не типова.

Особливо у взаєминах із жіноцтвом (а жінок ціла галерія в його творі) — Галочкою Іконніковою, про яку, до речі, навіть не знаємо, якого вона вигляду, Марленою, Тухлою, Гретою, Барбарою, Люттою, Лялею Сороніною, Лідєю, Терезою тощо, поведінка Віктора простенька й неперебірна, тим-то треба й дивуватись, чим саме він заслужив собі на місце фаворита, чи навіть своєрідного Дон-Жуана, в їхньому житті? Замість зосередитись на розвитку любовних зв'язків свого героя до одної жінки, автор вмішує його до зануди в цілу низку дешевеньких романсів. Це теж свідчить негативно про пусту особовість Віктора, в роді — що не гавань, то дівчина.

Віктора начебто всі радо вітають, та за які риси характеру, автору не пощастило переконати читача. Чим Віктор, напр., віддячився хоча б місцевому урядовцеві, Заверові, за отримані від нього часті послуги в користь своєї родини й усього гурта «остівців»? Розповідь автора надто розпливчата, метода його зображення наскрізь плоска, описова й типу «чорно-біле», де недостає місця для глибшого вникнення в сутність дії й аналізу характерів. Усі вони майже стереотипи. Діяльність Віктора, збавлена міцного переконання у слушність його заходів, а особливо Вікторові любові з жінками, ніяк не промовляють за його, автором наділене, становище популярної людини у громаді. Тут щось хибує з характеристикою персонажів, Ізарський не вмотивував належно співвідношень у романі, ані не вдокументував плястично своїх характерів.

Віктора полонює чужа культура, тільки ж важко сказати, що саме в ній захоплює його, про які вартості тут і там мова? Знайомість із іменами окремих письменників різних народів, включно з Гете, чи принагідні цитати з їхньої творчости, мають указати на начитаність Віктора, проте ялове трактування даних ситуацій автором нічого не додає в цих площинах до характеристики героя, чи враження читача

про його начитання. Поряд із заповненням чужими літературними методами (М. Райнер Рільке в нього чи не на почесному місці), відчутна у Віктора зневажливість до рідної культури. Згадка про Шевченка в рамках усесвітньої літератури є тут винятком і вражає, як невільна дань космополітанськи настроєного Віктора. Справжнє ж відношення до рідної стихії замітне в повчанні Анатолія, Вікторового приятеля, отакою притаманною Вікторові фразою: «За кордоном було вже досить часу, щоб навчитись уму-розуму, перетрусити наше загумінкове думання й наш дикунський побут»..

«Літо над озером» — твір доволі статичний, себто без дійового руху, перевантажений розмовами довкола літератури, при суцільній відсутності поглиблення теми, або драматизації сюжету. Із задуму роману з певною фабулою і психологічним вникненням перетворюється він, може і проти волі автора, на фрагментарний сценарій з публіцистичними аліквотами, що створює враження безсюжетного і літературно невизначеного твору. Шкода, бо обране автором заплілля дуже сприяло б епічній картині насиченій провідною ідеєю з передеміграційної доби «переміщених осіб». В цілому, вражає банальність Вікторових буднів, в чому не допомагають його постійні літературні вправи й записи своєї кожночасної свідомості. Найміцніша сцена твору — смерть Вікторового батька, що спромоглась потрясти самовдовільним складом духовості героя. Мова автора не погана, хоч і не пишається красою стилю, чи добором слів. Часті в нього порівняння при помочі «що», замість «як», напр.: «Білий незмір був, що *tabula rasa*». Вжитку таких висловів, як «закапелок», «катавасія», «мотлох», від яких яріє, треба б уникати. Теж русизмів «обрадуватись», «блюдце», «нижня сорочка», замість «спідня». Бувають у автора й польонізми, типу «навпрост» тощо. До неологізмів Ізарського належать «несвобода», «добропорядний», «безбідний».

Ізарський нагадує своїм «Літом над озером» (з місцевістю Візен ам Зе, кількадесят кілометрів на південь від Мюнхену) багатьом читачам такі відомі місця в Мюнхені, як Англійський парк, чи Моноптерос у ньому, Максиміліянеум, Людвігштрассе, а теж позамісцеві зупинки «переміщених осіб» — Шляйсгайм, Карльсфельд (де у Грогорієві Мацаєві можна легко відшифрувати літературного критика Остапа Грицяя), чи Авгзбург, з його незабутнім табором Зомме-назерне, де кільчилась літературна діяльність на еміграції.

Шкода, що автор не віддав більше місця рідній стихії, з належною оцінкою її за умов ударів з неприхильним зовнішнім світом, у своїй все ж таки цікавій спробі відтворити атмосферу чужини напередодні великого переселення і насвітлити свої особисті контакти з німецькою інтелігенцією.

Наука · Культура · Мистецтво

З АРХІВУ ОУН

А. Смилів

ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ (Закінчення)

*Матеріали I-ї Конференції референтів пропаганди ОУН на ЗУЗ
В днях 14.V. — 18. V. 1944 р.*

Народи середнього Поволжжя і Башкірії: башкіри, татари, чуваші, марійці, мордві і удмурти — завойовані Росією ще в середині ХУІ ст. В 1840 роках тут було вже більше 30% московських переселенців. В німецьких колоніях, уфундованих за часів Катерини II, було 189 німецьких осередків.

Російська колоніальна політика проявилась в тому, що переселенці одержували кращу землю коштом відсунення місцевого чужонаціонального населення в ліси і болота. Це викликало гострий протест, який зміцнів ще більше з насильним побором рекрутів і «навертанням» на православіє. У 1840-х рр. протест набрав характеру повстання, що охопили в першу чергу чувашів, татар і марійців.

Подібну політику вела Росія і в Башкірії /кол. губернія Оренбурзька, Пермська, В'ятська/. В середині ХІХ ст. на 55% башкірів і татар нараховувалось аж 36% переселенців з московських земель. Загарбницька земельна політика Росії викликала в 1835 р. національно-визвольну боротьбу, що охопила багато повітів Оренбурзької і Пермської губерній. Революційну роботу зуміла Росія здавити з допомогою військ. 1874 р. башкіри знов підняли повстання.

Подібно як народи середнього Поволжжя, були експлуатовані і нищені російською політичною системою народи Комі, розселені на північ від середнього Поволжжя, і калмики, яким указом від 1806 р. заборонено поселюватись не ближче як 10 верстов від осель московських колоністів.

Окрему сторінку визвольної боротьби поневолених народів записали могутні повстання кавказьких народів /народів північного Кавказу: чеченів, інгушів, адигейців /черкесів/, осетинців, кабардинців, аварів /лезгінів/, калмиків, татар - ногайців і ін. народів Закавказзя: азербайджанців, вірмен, грузинів, абхазців і ін.

Кавказькі народи були втягнуті в орбіту російської колоніальної політики насильством, або під ширмою мирного «об'єднання».

1783 р. Грузія, якій загрожувала окупація Ірану і Туреччини, добровільно прийняла російський протекторат. Росія загарантувала за Грузією право зрвати його, але трохи пізніше в маніфесті Олександра I від 1801 р. проголошено: «Для добра нашого престолу вважаємо необхідним прилучити грузинське царство до Росії». Ошуканий грузинський народ у відповідь на те на весну 1804 р. підняв у верхів'ях ріки Арагви повстання, яке згодом поширилось і на південну Осетію так, що здавити його зуміла Росія тільки пізно восени 1804 р. з допомогою військ.

З того часу Кавказ палав повстаннями більш півстоліття. Кров'ю своїх кращих синів і дочок, які разом пліч-в пліч бились з чоловіками за волю Грузії, писала історія грузинська того часу. Грузинські повстання 1807, 1812, 1832 і 1841 рр. були найбільш криваві.

З повстань інших Закавказьких народів найважливіші: 1877 в Абхазії, в 1870-80-их рр. в Азербайджані, а в 1885-86-их рр. в Вірменії.

В 20-60-х рр. XIX ст. розгорілось в широких розмірах повстання народів північного Кавказу під командуванням Казі-Мулла, опісля Ганзат-Бека, а відтак славного чеченського героя Шаміля. Двадцять п'ять років вів героїчну боротьбу Шаміль. У повстанні об'єднались чеченці, інгуші, адигейці /черкеси/ і дагестанці, «приєднані в 1859 р. до Росії: авари, калмики, татари-ногайці, ітати. Шаміль зумів на території Дагестану і Чечні збудувати доволі сильну і велику державу з тридцятьтисячною армією, що в її склад входили знамениті бійці, натхнені ідеями священної війни за свою незалежність. Була це відповідь на звірства царського опричника Єрмолова, який винищував цілі аули, а землю чеченців роздавав козакам. На основі указу 1817 р. козакі дістали по 30-50 десятин землі на душу, старшини 60-100 десятин, а вищі офіцери 300-400 десятин.

Під час повстання повстанцями були захоплені і нищені російські воєнні фортеці. В південній Осетії повстання мало національно і релігійно-визвольний характер у відповідь на російське насильне «навертання» на православ'є. Із півтора мільйона чеченців і інгушів після завоювання Кавказу осталося в живих тільки 300 тисяч! Вся боротьба кавказьких народів увійшла до історії як «свята війна» проти Росії — г а з а в а т.

У другій половині XIX ст. /від 1864р./ боротьба кавказьких народів трохи притихла: початком нової ери для Закавказзя став вибух імперіалістичної війни-революції 1917 р., подібно, як усі поневолені Росією народи, кинулися у вир будови самостійного нового життя. Грузія, Вірменія і Азербайджан проголосили свої самостійні держави, але весь час ворогуючи між собою, не зуміли зорганізувати спільної оборони перед більшовицькою навалою, яка по черзі всім положила край.

Середню Азію заселяють десятки народів. Найчисленіші з них: узбеки, туркмени, таджикки, казахи, киргизи, кара-калпани. Майже на протязі цілого XIX ст. йшов російський наступ на землі цих народів, аж остаточно вони опинились в рамках російської «тюрми народів». Разом з цим наступом вибухали одно по одному протиросійські повстання.

В Казахстані на протязі довгих років /1783-1794/ тривало повстання під командуванням казахського героя Сарима Датова.

В 30-х рр. XIX ст. знов на першому пляні повстання казахів, безпосередньою причиною було відібрання їх земель /ок. 10 тис. км. кв. між Орськом і Троїцьком/ на будову воєнних укріплень. Найсильнішими були виступи в 1837 - 1838 р. під командуванням Ісетая Тайманова, якого піддержував народний поет Махамбет, що користувався великим авторитетом серед народу, і виступи 1837-46 рр. Кенісара Касимова. Касимов постановив збудувати самостійне казахське ханство. 33 великі казахські роди визнали його владу.

Та найбільшим казахським повстанням було повстання 1916 р. Його причиною був царський наказ про військову повинність. Під час боротьби загинуло 7 московських і 22 тубільних російських адміністраторів, з 800 московських солдатів і цивільних москвинів. До подавлення повстання вжито 14 батальйонів піхоти, 33 козацькі сотні і 42 гармати. «Усміреніє» /приборкування/ тривало від червня 1916 р. до лютого 1917 р. В цій боротьбі казахи проявили зразкову організованість і велике геройство.

З великою завзятістю боролись теж туркмени, головним чином у час російського наступу на Туркменію. Де тільки могли, туркмени ставили завзятий спротив. Скрізь до криниць в степу кидали дохлих собак — знаючи, що без води неможливе просування військ в пустині. Після здушення повстання російський уряд плянував усі «киргизькі землі» на яких пролито руську кров, віддати під будову нових козацьких станиць», але в довершенні цього пляну перешкодив 1917 р.

Відосередньою силою Росії були її козацькі організації. В XVI ст. повстала така організація на Дону — Донські Козаки, які удержували зв'язки з державним правлінням, але намагались не визнавати його зверхність. Цим намаганням допомагало ще й те, що російське правління ще не мало в той час достатньої сили, щоб почуватись на Дону, як у себе дома. Для Росії було потрібним привернути донське козацтво на слухняне військо. Особливо гостро до ліквідації козацької незалежності взявся Петро I. Він її зруйнував, а повстання донських козаків, що проходило під командуванням бахмутського сотника Кіндрата Булавина /на чолі 15 тисяч козацьких повстанців/, який був у порозумінні з гетьманом Мазепою, — жорстоко здавлено /1708/. Цар наказав станиці козаків — повстанців спалити і поруйнувати до основ, а людей вирубати.

Хвиля могутніх виступів донських козаків сколихнула Доном у час революції 1905 р. Тоді повстали проти царату козаків 41-го полку. Багато з них було відтак покараних на смерть і торму.

В час революції 1917-20 рр., на Дону повстало самостійне «Все-велике Войско Донское» і утворено донське державне управління.

Крім донських козаків були ще кубанські — нащадки українських запорожців, уральські, амурські, астраханські, оренбурзькі і терські козаків. В деяких періодах вони були на службі Росії, але завжди в більшій чи меншій мірі намагались усамостійнюватися.

Найбільше протиросійська боротьба позначилась на Україні. Згадати б тільки славетні війни з Росією за козацьких часів під командуванням гетьманів: Сагайдачного /1618/, Виговського /1659/, Мазепи /1709/,

а далі широкі виступи селянства, т. зв. київська козаччина /1755/. А вся творчість національного пророка України — Шевченка, того великого прихильника кавказьких повстанців — що проголошував могутнє гасло: «Борітеся — поборете!», це грізний протест проти російського імперіалістичного насильства, поневолювання, облуди...

Шевченкове гасло: «Найдани порвіте!» нашло свій вислів у 1917 р., коли і український народ з великими надіями на краще майбутнє кинувся будувати своє власне державне життя.

Український історик Матвій Яворський подає, що за період 1722-1917 рр., в Україні було біля 60% усіх повстань на тлі економічної, релігійної і національної несправедливості, хоч українці творили тільки 22% населення цілої Росії.

Коли ж до того ще додати могутні селянські виступи народів Прибалтики — /литовців, лотишів, естонців, фінів, карельців/ головно в 90-х рр. XVIII ст. а далі білорусів, на протязі цілого XIX ст. /найважливіші 1831 і 1847 р./ і поляків у рр. 1830-31 і 1863 — то в найзагальніших рисах буде накреслений образ боротьби полонених народів — наймогутнішої і найважливішої відосередньої сили російського імперіалізму!

Шевченко проти Москви

Большевики намагаються зробити Шевченка поетом сільської бідноти, хочуть звунити Шевченка до ролі соціального поета. Це найслабше місце в большевицькій пропаганді відносно Шевченка. Шевченко, безперечно, оспівував долю закріпаченого українського селянства — це, одначе, тільки одна зі сторінок його творчості. Поза боротьбою за соціальне визволення, Шевченко веде, Шевченко оформлює у своїй творчості боротьбу цілого народу. В «Думах» своїх він живе з «гетьманами в червоних жупанах», стають йому перед очима «великі мученики» — Полуботок, Дорошенко, намагається прославити Хмельницького першої доби, співчуває Мазепі, журиться, чому не вдалося Мазепі поєднатись з Палієм, оспівує запорожців, отаманів, гайдамаків, кобзарів, одним словом, весь український нарід.

Боротьба з російським імперіалізмом, боротьба з хитрим «москалем», що все «очухрав», боротьба національна й соціальна, боротьба за громадські права — це суть Шевченкової творчості. Не боротьба за інтереси груп чи верств, не змагання за волю якоїсь кляси — а боротьба за Українську Державу Самостійну, Соборну — оце провідні думки політичного світогляду Шевченка.

О. Орленко з підпільної
брошури в Україні 1940-их рр.

ВІСІМ ЗАКОНІВ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ УКРАЇНИ

ПЕРШИЙ ЗАКОН, в якому було вказано про належне зображення тризуба, видав Виконавчий Комітет Української Центральної Ради (Мала Центральна Рада) 18-го січня 1918 року. По цьому законі тризуб на українському морському прапорі був очолений хрестом. Цей закон видано на домагання Української Морської ради, бо без хреста українські моряки Чорноморської Військової Фльоти відмовилися вийти в море. (Про це описав заступник голови УЦРади проф. Дмитро Дорошенко в «Історії України 1917-1923», том I, стор. 384, Ужгород, 1932).

ДРУГИЙ ЗАКОН видала також УЦРада 1-го березня 1918 року. Тим законом ухвалено герб Української Народної Республіки — «родовий знак з династії Володимира Святого, т. зв. тризуб, який бачимо на монетах Володимира, Ярослава та інших великих київських князів». (Ці цитати подав проф. Д. Дорошенко за «Вісником Ради Народних Міністрів УНР», ч. 14, Житомир, 1918, на стор. 331, Історії України». Отже в наведеному тексті нема дослівної вказівки про саме зображення тризуба, а тільки сказано, що то мав бути «знак Володимира Святого».

ТРЕТІЙ державним законом, що його видала УЦРада 22-го березня 1918 року, було лише затверджено рисунок тризуба, як герба України по проєкту мистця В. Кричевського. Тризуб було зображено без хреста. Дослідник старовинних українських монет, нумізмат М. Орешників наводить одне чітке зображення тризуба на монеті Володимира Святого, на якому середній зуб завершено хрестом. Це вказує на те, що цю монету карбовано після прийняття християнства. Він доказує, що якраз цей тризуб — найкращий рисунок між усіма тризубами Володимира Великого, було скопійовано на рисунку, що його затвердила УЦРада, але при копіюванні не зрисовано на тризубі хреста. Бо ж закон той видано за революційних подій, що розвивалися під проводом соціалістичних ідей більшості членів УЦРади, у яких значення релігії і знамена хреста не було «в моді». (Відомості про досліди Орешникова подано за працею відомого геральдика д-ра Романа О. Климевича: «Християнська символіка державних інсигній України» в календарі «Провидіння» за 1958 рік).

ЧЕТВЕРТИЙ ЗАКОН про наш державний герб видано за Української Держави Гетьманом Павлом Скоропадським 18-го липня 1918 року, чис. 192-44. В ньому, властиво, підтверджено перший закон УЦРади у справі морського прапору про тризуб з хрестом на ньому, але з підкресленням, що цей знак «являється однієї емблемою нашої держави». Той закон, виданий з наказу Гетьмана, підписав Морський міністер Генеральний-Бунчужний Рогоза. (Відомості про цей закон подаємо за такими джерелами: С. Шрамченко: «Піднесення українського прапору в Чорноморській Фльоті», див. «За Державність», збірник 2-ий, ст. 96, 97 і 124, Каліш 1930 року та того ж автора «День свята України», див. «Літопис Червоної Калини», ч.6, стор. 13-15, Львів 1933 року.)

П'ЯТИЙ ЗАКОН було оголошено наказом Морського Відомства 17-го вересня 1918 року. Він має особливо важливе значення, бо відповідає вимогам міжнародної традиції. Цей закон встановив прапори посла та посланника Української Держави. По цьому закону прапор в центрі якого є біле коло, обведене вузькою золотою смугою, а посередині кола — золота печатка Великого князя св. Володимира, тризуб, очолений хрестом. Прапор посланника — теж національний прапор, у лівому верхньому крилі якого, на білому полі, є золота печатка Великого князя Володимира Святого — тризуб з хрестом. (Ці дані позичено з праці С. Шрамченка — «Закон про державну українську флоту та його виконавці», див. «За державність», збірник 5-ий, стор. 128, видання Українського Воєнно-Історичного Т-ва, Каліш, 1935).

Авторитетний знавець справи і співтворець вироблення того закону С. Шрамченко пояснює, що в справі державного прапора по всіх державах світу єдиним міродійним чинником є морське відомство. Але у виробленні цього українського закону в дотичну комісію входили, крім морських старшин, два представники від Військового міністерства та по одному від міністерства Закордонних справ, Фінансів, Пошт і Телеграфів і т. д.) (С. Шрамченко — «Морська термінологія та суходільна психіка» — див. «Новий Шлях», ч. 43, стор. 3, Вінніпег, 5-го липня 1957 року).

ШОСТИЙ державний акт в тій справі видано після повалення Гетьманату. Це був «Наказ по Морському Відомству, з січня 1919 року., Київ, ч. 10-1 по Морському Генеральному Штабу». В тексті того акту сказано: «Наказує лічити прапором Воєнної Флоту Української Народної Республіки прапор, затверджений 18 липня 1918 року». Цей наказ підписав: «Головний Отаман Військ і Флоту Української Народної Республіки С. Петлюра» і «Морський Міністер, ст. лейтенант флоту М. Білінський». Отже, Головний Отаман Симон Петлюра офіційно підтвердив закон, що його видано за Гетьмана Павла Скоропадського, що в ньому вказувалось про тризуб з хрестом. (Літопис Червоної Калини», ч.6, ст.13-15, Львів, 1933 року)

Найцікавішим є **СЬОМИЙ** офіційний документ — Закон про «Український воєнний прапор», в якому докладно сказано про герб — тризуб з хрестом, що має бути вміщений на прапорі. Цей закон затверджено Директорією УНР 25-го січня 1919 року, чис. 79, і поміщено у «Віснику Державних Законів УНР», випуск 5-ий в 1284-ій статті «Своду Воєнно-Морських Постановок». З того документу робимо наступні виписки, що напевно будуть цікаві для наших Шановних Читачів.

«Воєнний прапор — білий з синім хрестом, який ділить прапор на чотири рівні частини... В крижі, відступивши 1-8 ширини хреста від його боків, міститься пойс — національний прапор держави (складеної з синьої і жовтої горизонтальних смуг), в центрі якого міститься золотий тризуб з хрестом, такої ж ширини, як хрест, і в один і піврази вищий своєї ширини...»

В чотирьох останніх законах маємо підтвердження, що в них іде мова про український державний герб — тризуб, очолений хрестом, що по зміслу тих законів його зобов'язані вживати не лише послы. а

й інші державні установи, а також не лише у флоті, а й взагалі в українському війську, бо ж закон Директорії УНР 25-го січня 1919 року говорить про «Воєнний прапор». Та й чи ж існує в якійсь державі таке, що у державного посланця, в закордонній амбасаді зображення герба його держави мало одну форму й рисунок, а всередині його держави, чи в різних частинах державного війська, чи в різних установах те зображення державного герба було інакше і різнилось би в важких деталях рисунку? Або чи можна логічно уявити, що флота наша матиме герб — тризуб з хрестом, а піхота чи артилерія, чи летунство — оборонятимуть нашу державу під тризубом без хреста? Таке допущення є абсурдним і не відповідає існуючим останнім законним приписам, в яких подано опис нашого герба-тризуба св. Володимира з хрестом зверху.

Для повноти переліку законів, виданих українськими державними владами за УНР (проф. М. Грушевський), за Гетьманської Держави (Павла Скоропадського) і за Директорії УНР (Симон Петлюра), подамо ще ВОСЬМИЙ закон Союму Карпатської України 15-го березня 1939 року, ч. 1., артикул 6-ий, в якому сказано: «Державним гербом Карпатської України є дотеперішній краєвий герб: ведмідь: в лівім червонім півколі і тризуб св. Володимира з хрестом на середньому зубі». (д-р Ст. Росоха — «Союм Карпатської України», стор. 79-81, Вінніпег, 1949 р.)

Правда, що цей закон зобов'язує лише громадян цієї славної героїчної Української Держави за Карпатами. Але його видано напевно не лише в інтенції підкреслення християнської традиції і світогляду українського народу, а й за аналогією з останніми, і то з більшістю законів, виданих урядами Української Соборної Держави 1918-1919 років. Бо з семи законів у п'ятьох, а що найважливіше — що в чотирьох останніх говориться про тризуб, очолений хрестом.

Закони, видані нашою державною владою на Україні, жодна українська установа на еміграції не є компетентна змінити. Тому вони залишаються для нас в правній силі. Про це каже не лише принцип правосвідомості, але й логічне думання кожного українця-християнина.

До того ж за вимогами правил геральдики, прийнятої в міжнародному світі, а зокрема в більших, старіших і культурніших державах, не дозволяється змінити жодним і найменшим способом рисунок (титло) державного герба, а також його т. зв. «головної» або «верхньої» барви (на нашому гербі золоті-жовтої). Також не можна міняти «нижньої» барви, то є щита (тла, у нас блакитного). Лише щит (тло, на якому міститься титло (у нас золотий тризуб, очолений хрестом) може мати вільну, але чим простішу форму.

Інші зображення (рисунок) тризуба, хоч трохи змінені у формі чи барві, є лише емблемами, що їх собі присвоїли по своїй впадоби ті чи інші організації чи установи, часом навіть чужі й ворожі ідеї української самостійницької й соборної державности. Для прикладу можемо подати, що рисунок тризуба без хреста є відзнакою московського «Народного Трудового Союзу», який вважає Україну Малоросією і невід'ємною частиною Московської імперії. Під тим тризубом у виданнях «НТС» навіть міститься напис: «За Россию». Другий приклад — тризуб

без хреста, але в нігтях орла, є відзнакою 2-го Лодзьського полку польської армії, встановленої як символ перемоги поляків над українцями на Волині в 1918-19 рр.

Тому, що тимчасово тепер не маємо своєї самостійної держави, то не маємо й виконавчого органу, який би слідкував за дотриманням останніх законних приписів, в яких вказано про форму державного герба. Тому на еміграції наші установи й організації вживають різні форми тризуба, а дехто і різної барви, хоч як всюди водиться у світі, що державний герб мав би існувати тільки в одній приписаній барві й формі рисунка.

Ця поширена у нас неоднорідність відносно вживання форми рисунку й барви державного тризуба з хрестом і без хреста пояснюється ще й наступними причинами на еміграції, які являються пережитками і їх треба б було поступово забувати, як прикмети нашої неосвідомлености та відсталости. Тут їх наведемо.

1. Не всі українці знають про існування приписів міжнародної геральдики, а зокрема ті, кому б це знати належало в першу чергу.

2. Не всі українці, а в тому й провідні особи нашого організованого життя на еміграції, знають про існування всіх названих нами законних приписів державного існування України 1918-19 рр. Зокрема є мало відомі закони, видані за Директорії УНР в 1919 році, бо то був час перерви нашої збройної боротьби за волю й державу й час відходу наших військ і влади УНР на еміграцію.

3. Дехто цілком доцільно вважає про необхідність уніфікації виданих приписів аж семи-восьми законів та оформлення їх в одному законі з дотриманням всіх правил міжнародної геральдики. Але не забуваймо, що це може зробити тільки наша державна влада, що поставе на рідних землях після звільнення їх від окупанта.

4. Партійна тенденційність і анархічність у міркуваннях поодиноких осіб про видані закони та навіть неузнання правосильности деяких з наведених законів, виданих на Рідних Землях.

5. Брак у поодиноких осіб, або належної правосвідомости, або — національної дисципліни, що найгірше — брак християнського світогляду.

На закінчення цієї скороченої розвідки, що є лише невеличкою частиною моєї більшої, готової до видання, праці про тризуб на підставі наукових історичних джерел, додаю своє наступне переконання про доцільність тенденції, що її виявлено в наведених мною законах про тризуб з хрестом.

Зображення хреста має бути тепер провідним й найголовнішим символом боротьби України проти нехристиянської Москви. Тому нам треба твердо і з глибоким переконанням правної сили дотримуватись останніх українських державних законів про герб-тризуб, очолений хрестом. Бо ж у справі узнання знамени хреста між християнами не може бути жодного компромісу!

(«Нова Зоря»)

Виховники

Д-р В. Луців

МОЛОДЬ БАВИТЬСЯ...

(До виховної проблеми підлітків)

Розваг у наші дні молодь має далеко більше, тай інші вони, як були в наші дні. Почнемо від домашнього затишшя — від телевізора. Щоб дещо про те сказати, рішив я на протязі тижня, під час дозвілля, проглянути всі програми, котрі подаються від п'ятої години вечора до пізно-пізньої передачі на двійці з Нью-Йорку. Телевізор дійсно чарівна розвага. Людина лучиться із цілим світом, на власні очі оглядає найновіші події з усіх континентів, запізнається з найновішими винаходами у всіх ділянках людського життя, оглядає дива пралісів диких, високих гір, океанські безодні...

Щоправда, й тут є цензура. Вглибвшись у техніку телевізійних передач, бачимо, як дбайливо режисер клеїть образочки, щоб не дати небажаного ефекту. Ось перед вами чудове личко — артистки-красуні, але ні разу не вдалось побачити її ніг, бо, як знаю з інших джерел, ноги в неї погані, отже цензор дбайливо заховав їх в тіні, кидаючи більше світла на те, що гарне і приємне. Ось один із державних мужів, але як я не намагавсь углядіти обличчя в профіль — мені не пощастило, профіль у нього «під псом» і режисер делікатно витяв небажані світлини. Все це підтверджує, що режисер — чудовий майстер, великий мистець, але пригляньмось йому, чи він такий же самий мистець в закриванні брудів моральних, чи цензурує він жорстокість, чи ідейно його фільми побудовані на правді, на добрі, на звеличванні Творця Вселенної? ... І тут приходять перше розчарування. Цей сам телевізор, котрий може і повинен дати не тільки найкращу розвагу, але й учити та виховувати, засіває в душі глядачів духовий маразм, аморальність і показує розгнuzдану пристрасть найнижчих людських інстинктів. І тут постає перше питання: чи телевізор збагачує, чи обіднює духовість нашої молоді і дітвори? Беручи під увагу статистичні дані, знаємо, що пересічна американська дитина висиджує, а радше на рачки, чи на животі, на долівці, вилежує до тридцяти годин тижнево. Приймаючи до уваги, що це такий же саме час, як навчання в школі, нам стає волюсья дубом на голові!...

Перенесімся в думках до наших дитячих літ. Колись ми йшли в школу і по дорозі обсервували доквілля, а зі школи йшли в поле, в ліс, пекли з пастушками бараболі, ловили рибу чи раки, збирали гриби, ягоди, квіти, бавилися в козаків і турків або в тих ідеальних, не таких брутальних, як тепер, індіан, брали участь у підпільному житті — зустрічі, сходини, наради, виконування наказів і наука — теоретична і практична — як підготуватись до змагу за волю України. Так було колись ми жили, переживали і маємо тисячі тисяч менших і більших власних споминів. А як же сьогодні? Сьогодні інакше, гірше. Двадцять міль-

йонів американської дівчачки, а в тому наші діти, зубожіли до краю. У них не має власних переживань. Дитячі переживання заступають стандартні схеми телевізійних «творців», котрі накидають нашим дітям блахман переживань трьох «stooges» чи інших блазнів, нерідко кримінальних і садистичних типів...

За нашу дівчачку думають інші, «мораль» нашої дівчачки формують інші, «ідеологію» нашої дівчачки виробляють теж інші, а не ми, їхні батьки, не церква, котра нас виховувала і не школа, яку ми знаємо, в котрій ми вчилися...

Один із журналістів назвав телевізор нешлюбною дитиною радіо і кіно. Ох, яка влучна назва!... Ця нешлюбна дитина геніяльністю випередила своїх батьків, бо вона уміє прекрасно впливати на найбільш чутливий людський орган — на зір, чим випереджує радіо, а знову фільм, випереджує тим, що потрапить нас перенести на місце свіжої події і дозволяє пережити те, що діється в тій же самій хвилині. Є вона мистецтвом на тепер, на сьогодні і хоча швидше вмирає від фільму, зате є правдивою репрезентативною загубленої, нервової людини наших днів...

Так як є вже з телевізором, який буває розвагою не тільки дівчачки, але й старшої молоді, а то й дорослих, перейду до другого роду розваг. В Америці і в Канаді прийнято улаштовувати для дівчат, що виходять заміж т. зв. «шавер парті», а для юнаків — «стик парті». На перший погляд видавалось би, що це зовсім невинне прийняття для дівчат чи юнаків, котрі виходять заміж чи женяться. Виглядало б, що друзі хочуть вшанувати їх, купують дарунки і зустрічаються разом на вечоринці, щоб погостювати і скажемо, вихилити чарку-дві гіркої. Так здавалось би мало бути. Одного разу мені довелося побувати на такій «стик парті» і тут я побачив найбільшу прірву аморальності. На таку «парті», звичайно в такий час, як гостям починає дещо «куритись з чубів», приводять одну або й дві дівчини з кабарету, котрі виводять перед зібраними сороміцький танок, скидаючи при тому всі частини убрання. При цьому буває й батько молодого, а така «парті» відбувається нерідко в залі під церквою чи в іншій національній домівці і то при замкнених дверях...

Про те, що такі «стик парті» доводять молодь до деморалізації, що розгнздують ту ж молодь, нічого й говорити. Доводилось мені почути про різні нічні клуби і кабарети Квебеку, Онтеріо і Нью-Йорку, де так часто і з такою насолодою проводить час наша молодь. Хтось скаже мені: не треба бути пересадним, — наш Львів чи польська Варшава, Познань, Краків та інші більші міста теж мали такі клуби та кабарети, колись теж відбувалось багато неморальних речей. Так, скажу я, відбувались неморальні речі, були й нічні клуби чи радше кабарети, але наша, українська молодь, в основному в тих оргіях участі не брала і таким оргіям не пригладались, бо старі українські етично-моральні засади на це нам не дозволяли. Ми юнаки в той час гидились. Продажна любов і глум з правдивого кохання викликали в нас відразу. Сьогодні є інакше і багато, як мені добре відомо, нашої молоді, навіть новоприбулої, в тому маразмі кохується і бере участь...

Це було б скільки про аморальність, хоча про розгнзданість сексу, про статистичні дані затрати дівчачості в дівчат-підлітків, учениць середніх

шкіл, всім добре відомо з преси, із статистичних даних, а зрештою до цієї теми можна буде колись вернутись і написати про це більше. Перейдемо до інших родів «розваг».

Останньо Європу й Америку алярмував шал юнацьких перегонів на мотоциклах і автах. Молоді вандалі — в Америці визнаві «рок енд ролу», в Англії «теді бойс», а в Німеччині «Гальбштаркен» ошаліли на тлі шаленої їзди. Своєчасно німецька преса Гамбургу алярмувала світ про «варварів на мотоциклах», що в кількості біля чотирьох тисяч, торували шляхи на головних артеріях Берліну на протязі чотирьох днів.

Мабуть не один з нас пам'ятає ще з преси 1957 року, як то шведські «раггаре» на самого Сильвестра зібрались в кількості п'ять тисяч хлопців і дівчат у віці від 15 до 18 літ і «штурмували» Штокгольм. Демолювали свою столицю, товкли ліхтарні, вибивали виставові вікна, перекидали авта і били перехожих, а навіть намагались викликати вогонь, кидаючи запалені нейлонові торбинки з бензиною. Опісля, як прийшла поліція, утворили барикади і три години панували над головними артеріями міста. Поліція арештувала сорок осіб. Були тут сини багатих фабрикантів і убогих робітників. Вони ніколи не знали між собою, не мали жодних приказів, не було провідника, а лучив їх єдино стиль убрань... Це відбувалось у Швеції, де не тільки життєва стопа найвища в Європі, але де теж пошана до правопорядку була найбільша. Маніфестанти нічого не бажали, не мали до нікого жодних вимог і тому шведська та й інші преси назвали їх «бунтівниками без причини». Це був просто — напосто рід розваги. Шведська молодь бавилась на цей спосіб.

Французька преса вже кілька літ алярмує суспільство, що їхня молодь нічого не думає і нічого не бажає поза своїми улюбленими моторовими човнами, бо молодь обрала собі за ідеал типів підземного світа, гангстерів і виконавців «джазу». Нещодавно появилась у Франції книжка «бест селлер» п. н. «Вітай мій смутку», написана малолітньою дівчиною. В цій книжці вона показує два шляхи, котрі має до вибору: один традиційний, трудолюбивий шлях чесної праці і шляхетних мрій, а другий — це шлях бунту, анархії з моттом «користай з життя». Авторка повісти пише, що вибирає цей другий шлях, так як більшість її подруг наших сучасних днів...

В Америці знана праця вісімнадцятилітньої авторки Памелі Мур «Повість для молоді, але не про молодь» і книжка Набокова п. н. «Льоліта», де теж моттом життя служить користання з життя, еротизм тощо. Таких книжок написано більше та їх варто буде зрецензувати окремо. Зазначимо тільки, що перша відгукнулась на них католицька преса. Повела з тим гостру боротьбу, повела протиакцію, а католицькі письменники, журналісти і виховники написали на цю тему ряд цінних праць.

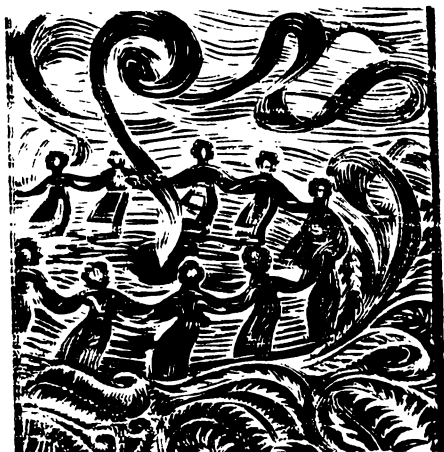
Цих кілька наведених прикладів не вичерпує теми, але ілюструє важливість проблеми, рід зацікавлень і «розваг» нашої і чужої молоді. Я не хочу бути песимістом і не тверджу, що всі «стик парті» такі як та, котру мені доводилось оглядати, я далекий від закиду нашій молоді, що вони всі перебувають по кабаретах та нічних клубках. Не для всієї молоді ідеалом життя є гасло: «користай з життя», користай з роз-

гнузданих пристрастей, ідеалізує героїв підземного світу. Ні, нашу молодь загальною годі про це посуджувати, фактом остається, що такі є, буде їх чимраз більше і більше, якщо не буде з нашого боку протиакції, якщо ми не зуміємо цю молодь приєднати до себе. Я знаю десятки випадків, де наша молодь вела себе погано, поступала так, як написано в цій статті. Знаю студентів університету, знаю таких, що сьогодні вони вже на добрих посадах, знаю й таких, що живуть з праці рук, але ведуть такий, а не інший образ життя. Це люди звихнені, збочені, можливо, що їх далось би ще направити та головною нашою метою є зберегти від цієї загрози решту молоді. Шляхів до цього мається багато. Перш за все: батьки мусять за всяку ціну зрозуміти своїх дітей, де треба піти на поступки, де треба загострити режим, а перш за все — діти мусять бачити у своїх батьків друзів і порадників. Українознавчі школи і молодечі виховні організації — це той другий чинник, що має формувати світогляд нашої молоді і дати їй здорову, культурну і моральну розвагу. Так, розвагу! У нас до сьогодні дбано про все: про ідеологічне виховання, про вироблення політичних світоглядів, про збудження ненависти там, де треба і не треба, але не про розвагу молоді. Мені розказували, що в одному літньому таборі виховники, як рід дозвілля, вибрали для доростаючих дівчат «ловлю жаб». В іншому місці, інше середовище в таборі хлопців по цілих днях бавилось в читання мапи генералки та орієнтацію в терені. Справа в тому, що не було б трагедії, якщо б оцю ловлю жаб пов'язано з відповідною ґрунтовною лекцією доброго природника, чи якщо б хлопців заізнано з мапою генеральною чи з тереном, — але не до зануди, але не примітивними способами, бо американська школа і американський військовий вишкіл зробить ті речі краще за нас, з кращими фаховими силами і більш цікаво.

Треба за всяку ціну належно опрацювати час таборового дозвілля, починаючи вже тепер вивчати різні види ігрищ та розваг, треба дібрати або вишколити відповідних провідників, чи запросити фахівців у тих ділянках. Та й не тільки про таборове дозвілля належить подбати. Для молоді треба належно підготувати плян ідеологічної, виховної і практичної праці, не забуваючи про розвагу. Про добру і цікаву розвагу...

Д-р В. Луців

«Життя і Школа» ч. I (199) 83

Суспільники

ДО ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ В СУМ

Ліда Деремнда

ЗМАГАЙМО ДО НОВИХ ВИСОТ

»Ти, молоде, — мовиться у «Зверненні», — муσιш бути високо-організованою й активною, муσιш постійно сталити свою ідейність та невпинно підносити свій рівень загального й фахового знання та політичної вироблености, пильно зберігай себе перед розкладовими впливами, які розхитували б Твою ідейність та підривали б моральну стійкість!»

Так, молоді мої подруги і друзі, нам потрібно того чудового голосу з нашої героїчної історії, щоб постійно розтривожував нашу сонність, щоб закликав нас до активної праці, до зберігання нашої національної ідентичности та ідейности.

Мені соромно, признаюсь, як читаю ці рядки «Звернення Воюючої України до молоді на чужині», що ми не завжди виконуємо наші обов'язки як слід, не лише супроти нашої Спільки, членства чи Крайової Управи, але головню, забуваємо, що ці обов'язки маємо виконувати з почуттям присвяти для наших подруг та друзів в Україні, для нашої святої національної справи. Забуваємо, що наші коріння знаходяться в Україні. «Українська молодь в Україні і діаспорі — кров від крові, кість від кости того самого народу», — як поучає нас «Звернення ОУН до української молоді на чужині».

Нам треба тієї пригадки, бо задовго занурились ми у своїх проблемах, спорах, критиці і самокритиці. Задовго ми шукаємо причин неактивности дружинників, але до дії ми ще не прийшли. Ці проблеми так осліпили нас, що навіть, якщо й доглянемо світло, то ми вже забули чого шукали в темряві здогадів і до чого світло має довести.

Головними проблемами неактивности дружинників є: асиміляція і денационалізація, брак знання української мови і культури та байдужість до української справи. Заангажованість активної молоді в інших братніх установах теж відтягає нашу активну молодь від виховної й адміністративної праці в СУМ. Усе це так нас облягло, що не бачимо вже виразно того, що стоїть перед нами, бо здається нам, що за мало маємо сил.

Чому присвячується доволі багато часу на дискусії і шукання причин неактивности дружинників, а занедбується систематичні сумівські виховні сходи, де можна ангажувати хоч би тих дружинників, які далі є при Осередку? Чому так багато присвячуємо часу для негативної критики сумівських літніх таборів, замість активно ангажувати молодь, дружинників, виховників і сеньйорів до участі в таборах, щоб їх покращати? Усе це треба змінити позитивними настановами! Забудь-

мо про дрібничкові проблеми. Натомість працюймо пильно з юнацтвом, яке сьогодні є в лавах нашої Спілки, але де-не-де занедбане і забуте. Нам треба усвідомити, що вони, то наша майбутність і майбутність цілої української спільноти у Великій Британії. Якщо не припилюємо праці з ними, то не зможемо виконати наші завдання супроти Бога, СУМ та нашого нескореного народу.

Тому особливою опікою треба оточувати юнацтво СУМ, виховуючи його в дусі національної гідності та відповідальності. Якщо цього не доглянемо, якщо не будемо вести послідовної з ними виховної роботи, систематичних сходин — виростуть у наших середовищах «гави і ворони», а не національно свідомий громадський актив. Про таких говорить у своїх творах в'язень літератор сучасної України Євген Сверстюк: «Позбавлені національної гідності та відповідальності за народню духовну спадщину, вони не мають на чому виробити почуття людської гідності: від свого відстали і до чужого не причадили, — ні гави ні ворони, раз вони зневажали своє, то як вони можуть поважити чуже».

Це духовні каліки, і такі не сміють бути продуктом сумівської виховної системи.

Прикро ствердити, що виховна праця з юнацтвом не ведеться систематично в усіх Осередках. Подекуди ведеться вишкільні сходини, але навчання незавершується іспитами. Нехай Управи постановлять вести систематичні сумівські сходини, добре підготовлені виховниками, зокрема дружинниками СУМ, що є вчителями в англійських школах і знають, або працюють над собою в ділянці українознавства та можуть послужити і змалювати перед юнацтвом сумівський виховний ідеал, чи національний ідеал української людини! Подбайте, нехай ця праця буде завершена іспитами, та врочистим відзначенням ступенями в присутності загалу громадянства. В той спосіб плекатиметься у нас гордість за приналежність юнацтва і молоді до своєї Спілки, а громадянство бачитиме, як СУМ діє та їй приділить належну підтримку.

У нас знаходиться значна частина дружинників активних в Управах чи в самодіяльних гуртках. Але є значне число тих, що відійшли. Багато часу присвячувалось дружинникам СУМ. Але успіхів, таких як прагнули, ми не добилися. З переходом у дружини СУМ ми заохочували дружинників до самоосвіти по лінії українознавства, до активної участі в Управах Осередків, до сходин дружин та організування окремих дружин на нашому терені. Тут треба посилити нашу працю. Насамперед розгорнули живу акцію за поворот дружинників СУМ до активної праці. Далі Управи повинні організувати окремі сходини дружин по лінії нового правильника дружинників. Окружні Управи тоді зможуть відбувати сходини дружинників окремих дружин і на цьому форумі можливо виробляти свої пляни та сходитися до праці по зацікавленні. Тоді не будуть лише одиниці активні по Осередках — що не заохочує молоду людину до праці — але будуть десятки і буде охота і місце для спільного обговорення праці і проблем, де можна набрати і свіжих думок, ентузіазму до праці та підтримки до активного виконання цієї роботи.

Роля сеньйорів у СУМ ніяк не закінчена. Це правда, що у вільному світі цінується особливо молодих. Коли ж брати спільноту не як компанію продукції холодильників, а як націю, що творить духовні вартості, то ціна людини не є за її роками, а за її вартостями — моральними, інтелектуальними та праці для спільноти. Молодь молодечої організації оточена вміло опікою старших може навчитися багато від них та при їхній допомозі може скоріше набрати досвіду, що інакше триває довгі роки, заки молода людина може сама збагатити себе власним досвідом. Це може лише підсилити нашу сумівську виховну працю, якщо б кожна молода Управа мала троє, четверо сеньйорів для порад та помочі, то можна б бачити великі користі з того в праці даного Осередку.

На високому мистецькому рівні є у нас самодіяльні мистецькі гуртки: оркестри, хори і танцювальні гуртки. Переважають, правда, танцювальні. Тут багато відданої праці зі сторони молодих сумівських сил. Самодіяльні гуртки це великий позитив для нашої Спілки. Не кожна людина може бути виховником, чи головою, чи членом Управи, але якщо має почуття любови до свого рідного, то вона може добре віддати себе для праці в культурній ділянці. Вона є конечна частина нашої праці, що розгортається далі, але цю культурну ділянку треба поширити. Звернути окрему увагу на деклямації, щоб підняти їх загальний рівень, який значно впав. Також приділити увагу на творення аматорських драматичних гуртків, для яких варто організувати окремі конкурси. Ці ділянки є для нас дуже важливі, бо тим способом ми плекатимемо нашу літературу, яка є на висоті літератури визначних культурних народів. Якщо юнацтво матиме можливість читати, деклямувати та грати аматорські ролі українського самодіяльного театру, то вироблятиме в собі красномовність, любов до української книжки, а це також помагає позбуватися почуття меншевартості. Яка гордість для нашого самопочуття знати, що західній світ, поети і літератори вважали Лесю Українку найкращою поетесою у свій час у світі. І тому важливо не тільки вчити пісню, мелодію, танець, вірш чи сценку, але найголовніше є навчити їх про людей які творили український духовий світ і забезпечити йому місце в світовому масштабі.

Зовнішня діяльність СУМ це одна з кількох ділянок, що значно краще стоїть по Осередках, в тому також підкреслюємо акції, за які варто висловити тут публічно нашій молоді признання. Щодо успіхів у зовнішній діяльності СУМ, то зрозуміла річ, бо це назагал цікава праця, яка дає висліді багато скоріше, ніж виховна праця. Виховник не скоро побачить зрілий овоч своєї праці, але в зовнішній праці легко видно старання та поступи дружинників СУМ. На тому відтинку дуже багато можуть зробити молоді дружинники. Це поле для попису і корисної праці навіть для тих дружинників, які не володіють добре українською мовою. Така цікава праця може теж притягнути тих відсталих, якщо Осередки подбають їх організувати.

Із своїх спостережень д. Володимир Шляхетко, референт Крайової Управи так визначає роль СУМ у зовнішній діяльності: »Ознайомити вільний світ про теперішні обставини в Україні, запізнати їх з нашою історією та з прагненням українців до незалежності й державности.

Ми, що народились у Великій Британії, можемо багато від себе дати для України, а саме — добре знаємо англійську мову — легше нам писати листи до преси, або статті про долю політв'язнів та про українську національну справу загалом».

Гадаю, що дуже корисно було б творити при СУМ молодечі відділи англо-українського товариства, заходами яких можна б дуже багато зробити для нашої національної справи. Силою обставин багато наших подруг і друзів були змушені творити родинне життя, одружуючись з англійками чи англійцями. Такі наші подруги і друзі починають пропадати не лише для СУМ, але й для нашого суспільства і для нації. Вони не приходять до наших громадських домів, бо їхні партнери не розуміють по-українському, а самі вони соромляться говорити між нами по-англійському. В англоукраїнських товариствах вони могли б брати активну участь і замість втрати сумівця чи сумівки, можна б придбати навіть дуже доброго приятеля чужинця та не лише їх, але і їхніх діточок.

Як громадяни цієї країни ми маємо право щодо голосування і політичної діяльності та повинні користати з того права.

Тут була мова про пару аспектів діяльності СУМ на зовнішньому відтинку. Зроблено це лише для показу, яку важливу роль в СУМ має зовнішня діяльність.

Скоро прийде літній період, а з ним велика турбота зі сторони Осередків та Крайової Управи, бо це час літніх сумівських таборів. Чуємо критику по лінії сумівських таборів і виглядає, що ситуація доходить до критичного стану. Дехто вважає, що немає іншої розв'язки лиш та, щоб докорінно змінити порядок і систему таборів і впровадити щось нове, але конкретно, що це має бути, то критики самі не знають. Не система винна, бо цю саму систему в основі уживають і пластуни та англійські молодечі організації, де діти і молодь задоволені із їхнього перебування на таборах. Вони мають теж подібну програму: гутірки, спорт, впоряд, практичні заняття, мандрівки, збірки, нічна тиша. Там теж допильнують мораль, тримають сувору дисципліну, пленаяють високі якості характеру. Ні, не система винна, лише винні ми, здібні дружинники, — бо мало хто з нас бере участь у таборах, винні Управи Осередків з своїми виховниками, які не їдуть зі своїм юнацтвом до таборів.

До справ таборування ми мусимо вже сьогодні поставитись солідніше. Крайова Управа свідомо, що були недотягнення теж і з її сторони та рішила внести корисні корективи. Але Управи Осередків не можуть очікувати, що прийдуть на все готове. Вони теж мусять вкласти свої сили, як наприклад: заохотити і підготувити юнацтво до таборів. На сходинах пояснити, що вони можуть очікувати на таборах, дати юнацтву відповіді на питання, які можуть на сходинах виринути. Так практикують інші організації. Бравніс чи Сквотс вже далеко заздалегідь знають, що їх чекає в таборі, і якщо вони хочуть «голідей», то не їдуть до табору, а десь над море. Якщо наше юнацтво теж це зможе зрозуміти заздалегідь, то тоді не будуть поставати проблеми і непорозуміння. Дехто думає, що юнацтво має шкільну відпустку

і тому йому належить більше свободи і розваги. Це з виховної точки не оправдується. Діти мають 6 тижнів вакацій, з яких лише два або три проводять на таборі.

Великою допомогою у виховній праці на таборі, буде коли прибудуть на табір молоді матері. Мама має природне відчуття для виховання малих дітей. Крайова Управа вже другий рік пробує змобілізувати молодих матерів з їхніми дітьми на табір. Для них разом з дітьми були готові приміщення і був плян затруднити кваліфіковану садівничку, яка б опікувалася дітьми, коли мама занята. Ми готові знову це повторити! Ваша поміч у цьому потрібна, бо ви маєте живий контакт з тими молодими родинами. Заохотіть їх і зголосіть їх на табори. Табори мають скріплювати і підсилювати виховну працю Осередку разом, очевидно, із певною розваговою програмою українського характеру, що залишить юнацтву і молоді спомин на ціле життя та позначить свій вплив на український характер молоді і любови до рідного.

Загально в добрих Осередках праця ведеться добре. Але є деякі ділянки занедбані. Треба оживити міжосередкові зустрічі — ті зустрічі мають більш чим виховне значення, бо тут відбувається обмін думок і досвіду, що дає членам Спілки можливість пригланутися ближче до праці другого Осередку. Рідкісним виявом у житті СУМ є товариські зустрічі і забави, а вони дають можливість молодим сумівцям у свободнішій атмосфері розважити себе і при тому щось навчатися один від одного. Багато молодих сумівських подруж мали свій початок на таких зустрічах. Зустрічі часто зроджують нові ідеї та думки. Тому робімо час до часу організовані товариські сумівські забави і запрошуємо молодь з близьких Осередків.

Там, де існує жива активна Управа, там активізується життя в сумівській клітині і в громаді. Вона мобілізує довкілля. До такої сумівської клітини молодь горнеться, навіть з-поза рядів СУМ. Протилежний процес відбувається, коли ведеться робота доривочно, без спеціального зусилля. Тоді слабне активність, а робота ведеться без ентузіазму, виринають тоді труднощі, Осередок входить у кризу, з якої не легко вийти. Треба пам'ятати, що в еміграційних обставинах імунітетом проти асиміляції-денаціоналізації є активне виховання на всіх можливих форумах зустрічі молоді з оточенням.

Сьогодні прийшов час ставити на першому місці нашу Спілку, Спілку Української Молоді, та братися з новим ентузіазмом до солідної сумівської роботи. Генерал Роман Шухевич пригадав нам, що ми маємо великі обов'язки супроти Воюючої України. На це вказують нам ті, які віддали життя за Батьківщину і які зараз на фронті боротьби проти імперіялістичної Москви. Не втікали вони від світла, що вело їх до великої мети, і не ховалися вони від завдань і обов'язків. Нам треба вийти гордо на наш сумівський шлях, стати спільно та разом подивитися на нашу мету, а вона — це вільна самостійна Україна. Шлях до її здійснення лежить перед нами, ми йдемо по ньому, досягаючи мети конкретною систематичною працею. На тому шляху чекає нас те, що грозить скинути нас з дороги: асиміляція, почуття меншевартості, затрата ідентичности СУМ і інші непередбачені перешкоди, але нехай

нас підбадьорюють слова Ірини Сеник, які звучать:

»По краю урвища не легко іти«, але моя дорога ніколи не була ваганням«.

Так, яодруги і друзі! — Хай наша сумівська дорога до мети, до вільної України, ніколи не буде ваганням, бо честь України — ми — готові боронити!

(Доповідь на Конференції СУМ в Великобританії)

РЕЗОЛЮЦІЇ І ПОСТАНОВИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Перша Світова Конференція українських Молодечих Організацій відбулася в днях 9-го і 11-го жовтня 1982-го року в Торонті, Канада.

А. КОНФЕРЕНЦІЯ:

- вітає їх Блаженство Отця Йосифа, Патріярха Української Помісної Католицької Церкви, з нагоди його дев'яностиріччя народин та пересилає Йому щиросердечні побажання, щоб Бог дав Йому багато сил і здоров'я в Його праці для добра української Церкви і народу;
- вітає всіх ієрархів і духовенство українських Церков у діаспорі і в Катакомбах на Рідних Землях;
- вітає Провід Світового Конгресу Вільних Українців /СКВУ/, як світову надбудову організованого українського життя в діаспорі, та проводить і членство всіх складових організацій СКВУ;
- вітає всіх наших братів і сестер в Україні і на засланні, а зокрема всю українську молодь. Конференція співчуває їм у негуманно створених обмеженнях їхнього повного індивідуального й державного самовияву, та вповні піддержує усі їхні змагання за свої індивідуальні, національні та людські права;
- вітає наших молодих подруг і друзів поза межами України. Рівно ж закликає їх до активної участі у наших молодечих, студентських і спортових організаціях, щоб тим способом діяти на користь нашого народу в Україні і добра нашої спільноти в країнах поселення;
- вітає бувших учасників-борців у рядах Української Повстанської Армії у сорокову річницю створення УПА. Учасники Конференції клоняють голови перед борцями-носіями ідеї визвольної боротьби українського народу. Хоча по нинішній день борці УПА та їхні родини далі караються у концтаборах і тюрмах СРСР, їхні ідеали боротьби за національні й державні права українського народу ще далі живі серед української молоді в діаспорі і в Нескореній Україні.

Б. КОНФЕРЕНЦІЯ:

- звертає увагу, що з України приходять далі вістки про русифікацію українського народу та жорстоке трактування політ'язнів, між іншими й Юрія Шухевича, який в наслідок постійного

тридцятилітнього переслідування режимом потерпів і зазнав осліплення. Конференція висловлює рішучий протест проти нелюдської поведінки над українцями політ'язнями, проти російщення, проти етноциду, геноциду та лінгвіциду українського народу, і вважає незламність Юрія Шухевича виховним і будуючим прикладом поведінки у сьогоднішньому стані поневолення України. Конференція закликає всі складові організації КУМО: виховні молодечі, студентські, спортові, ідеологічні та конфесійні товариства, головно в день народин Юрія Шухевича, 28 березня, провести по змозі, спільними силами масові акції, демонстрації, голодівки, конференції і т. п. , для звернення уваги вільному світові про несправедливу долю Юрія Шухевича. Тому Конференція шле телеграму до Президента ЗСА і прем'єра Канади, щоб вони заступилися за несправедливо засудженого й потерпілого Юрія Шухевича, та щоб вони домагалися його негайного звільнення і виїзду на Захід;

- поручає прововоді КУМО у світлі Денади Української Родини започаткувати студії і розпрацювати програму для відповідного осмислення всіх виховних моментів та проблематики української родини;
- закликає провідників організованого українського життя до спільних зусиль для конструктивної праці поза межами України і допомоги українському народові на Рідних Землях. Нехай гармонійність дій у громаді буде передумовою усіх починів нашої спільноти в діаспорі;
- доручає Проводові КУМО подбати про спільну участь української молоді у святкуванні великої дати тисячоліття хрищення України. Відмічення цієї події може бути спільним полем для співпраці зорганізованої і незорганізованої молоді;
- стверджує, що для майбутнього добра української громади в діаспорі потрібно мати гурт добрих знавців української мови. Для цього конечно потрібно контактів, зокрема для тих членів молодечих організацій, що свідомо спеціалізуються у знанні української мови та культури.

В. РЕЗОЛЮЦІЇ КОМІСІЙ:

I — В и х о в н о ї:

Виховна Комісія СКУМО в складі: представників українських молодечих організацій СУМ, ПЛАСТ, ОДУМ, МУНО і «Зарево», вислухавши панелі, доповіді та дискусії і базуючись на програмах та ідейних заложеннях своїх організацій прийшла до наступних стверджень і резолюцій:

1. Всі українські молодечі організації СКУМО стоять на позиціях ідеалістичного світогляду, маючи на своїх прапорах і виховних програмах гасло «Бог і Україна».
2. З того гасла і світоглядових залогень випливає виховний ідеал, який є тотожний з ідеалом, прийнятим Світовим Конгресом Вільних Українців, який звучить: «Українець у діаспорі — це повноцінний громадянин своєї країни, пов'язаний з українсь-

ким народом вузлами української мови й культури, особистість якого визначається християнсько-етичними цінностями і творчою працею для України».

3. Йдучи по лінії реалізації того ідеалу, СКУМО наголошує потребу збільшити увагу на виховні процеси нашої молоді, щоб вона була свідома про героїську боротьбу українського народу за державну незалежність.
4. У вихованні доростаючого покоління потрібно узгоджувати поєднання емоційного, раціонального і волевого складників юнацької психіки для формування міцних характерів і особистостей потрібних для української нації для її визволення і державного будівництва.
5. Своєю діяльністю і зовнішніми акціями в обороні Прав України й української людини, члени СКУМО повинні мати виховний вплив на решту незорганізованої молоді, мобілізуючи ту молодь на службу українській ідеї.
6. СКУМО звертається до Президії СКВУ з проханням переглянути питання СКВОР, від якої очікується координації виховних чинників, потрібної для успішної дії молодечих організацій.
7. СКУМО апелює до церковних і громадських установ та до батьків звернути особливу увагу на плекання і вживання української мови молодим поколінням, як чинника в збереженні української духовости.
8. Комісія рекомендує Президії КУМО покликати виховну комісію для розробки виховних питань на найближчий Конгрес.

II — П р о г р а м о в о ї:

1. Конференція доручає СКУМО підготувати і провести Світовий Конгрес Української Молоді для обговорення проблем української молоді в діаспорі та відношення молоді до громади і сучасної України. Пропонуємо, по можливості, відбутися цей Конгрес в часі Конгресу СКВУ, і в майбутньому продовжувати цю практику.
2. Доручаємо КУМО розглянути можливість скликати регіональні Конференції української молоді.
3. Доручаємо створити Комісію, яка займеться зібранням докладних статистичних даних про стан української молоді в діаспорі за ключем запитника, що його опрацював д-р Л. Т. Романків, з рамени комісії СКУМО.
4. Рекомендуємо, щоб кожна Конференція була обмежена до одної вибраної теми.
5. Доручаємо у 1983-ому році провести спільними силами демонстраційні акції в річницю голоду 1933-ого року в Україні.
6. Пропонуємо заохотити молодь до активної участі у Вільній Олімпіаді Поневолених Народів в Торонто, 1984-ого року.
7. Пропонуємо звернути увагу на українську молодь у Південній Америці: перевірити можливість вислати когось для оглядин цих поселень та зустрічі із молоддю. Закликаємо всі молодечі організації підтримувати та включитися в акції висилки книжок, жур-

налів та інших речей для української молоді цих країн.

III — Ф і н а н с о в о ї:

1. Всі члени СКУМО /Центральні і Крайові Організації/ є зобов'язані вплатити до СКВУ свою членську владку.
2. Президія СКУМО на основі досвіду, повинна представити до СКВУ свій бюджет на адміністративні видатки, поїздки і репрезентацію.
3. В часі влаштування більших спільних акцій /спільні злети, з'їзди, конференції або відвідини спільних таборів/, Президія СКУМО буде старатися про спеціальну фінансову допомогу від СКВУ.
4. Фінансовий звіт приходів і розходів І-го СКУМО виготовив Роман Вжесневський. Евентуальна надвишка буде переслана до СКВУ на conto бюджету СКУМО.
5. Доручаємо Президії СКУМО вислати подяку до Онтарійського уряду за даток на Конференцію.
6. Тому, що Владики українських церков в Канаді погоджуються на переведення, по більших скупченнях української громади, збірки на працю КУМО, винесено побажання, щоб вислати за це подяку Владикам, допомогти у переведенні збірки і закликати Владик у ЗСА перевести подібну збірку і в їхній країні.
7. Пропонується, за співпрацею Церков, фонд для оплачення студентів, які літом працювали б у скупченнях української громади над акцією притягнення української незорганізованої молоді /від садочка до 15-го року життя/ до організаційного життя.

IV — Н о м і н а ц і й н о ї:

Комісія запропонувала Провід СКУМО в такому складі:

- Л.Т.Романків — Голова
- Е. Гановський — Заступник Голови
- І. Павленко — Заступник Голови
- О. Рожка — Секретар
- А. Шевченко — Член
- С. Рубель — Член

- До Проводу КУМО входять 2 члени ЦеСУС-у з дорадчим голосом.
- Пленум: дивись Правильник.
- Організації мають право змінити своїх представників в Президії і Пленумі.

П Р А В И Л Ь Н И К

КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

I. НАЗВА: Конференція Українських Молодечих Організацій при СКВУ.

II. ТЕРЕН ДІЯЛЬНОСТІ: Терен діяльності СКВУ.

III. МІСЦЕ ОСІДКУ: Місце постійного перебування більшості членів Президії КУМО.

IV. ЗАВДАННЯ КУМО:

а/ координувати спільну діяльність світових та крайових центрів молодечих і виховних організацій та товариств в рамках Світового Конгресу

Вільних Українців.

- б/ співпрацювати з усіма організаціями, товариствами, конференціями, радами та комісіями в справах молоді в рамках СКВУ.
- в/ творити форум для виміни думок і розв'язки спільних проблем.
- г/ допомагати своїм складовим частинам організувати фахові комісії, виховно-освітні конференції, табори, семінари, тощо.
- г/ нав'язувати дружній контакт між організаціями та товариствами на всіх щаблях організаційної структури.
- д/ дбати про відповідні фінансові засоби для виконання повищих завдань.

У. ЧЛЕНИ КУМО:

- а/ центральні молодечі виховні організації — члени СКВУ
- б/ крайові молодечі виховні організації — члени СКВУ.
- в/ УСЦАК та крайові спортові центральні — члени СКВУ.

УІ. ПРОВІД:

- а/ Президія КУМО.
- б/ Пленум КУМО.

УІІ. ПРЕЗИДІЯ КУМО:

До Президії КУМО входять по два представники від кожної центральної молодечої виховної організації — члена СКВУ, які обирають з поміж себе Голову, Заступника і Секретаря. В додатку до Президії КУМО входять 2 представники ЦеСУС з дорадчим голосом. Засідання Президії відбувається щонайменше два рази в році.

Президія КУМО:

- а/ плянує та координує спільні акції членів Конференції.
- б/ плянує пропозиції для вирішення Пленумом КУМО.
- в/ виконує постанови Конгресу СКВУ та Пленумів КУМО.

УІІІ. ПЛЕНУМ КУМО:

Найвищим органом КУМО є Пленум КУМО, який складається із:

а/ Президії КУМО

б/ По одному представникові від крайових молодечих виховних організацій, УСЦАК-у та крайових спортових центральної — членів СКВУ. Пленум КУМО відбувається щонайменше раз на два роки, як також під час конгресу СКВУ. Пленум плянує діяльність КУМО.

ІХ. РІШЕННЯ:

Усі рішення Президії та Пленуму КУМО приймаються за узгодженням центральних молодечих виховних організацій.

Підписали:

Тарас Дурбак

Зенко Зварич

Аскольд Лозинський

Іван Павленко

Ігор Зварич

Ярослав Гаврих.

Фізична Культура

Д-р С. Зошук

ПІСТРЯК, ЙОГО ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

У країнах, що живуть у добробуті, пістряк появляється найчастіше, у людей віком 45-65 років, а це 90% всіх жертв пістряка.

В часі бранки до військової служби в ЗСА знайдено серед чоловіків віком 18-37 років 32.000 хворих пістряком на загальне число 5 мільйонів. Кожний 4-ий громадянин Зах. Німеччини хворіє пістряком (1982). У часі другої світової війни впало на полі бою 282.025 воїнів ЗСА; у тому самому часі вмерло від пістряка 682.085 громадян ЗСА. У 1971-му році розпізнано в ЗСА 650.000 нових хворих пістряком. Сьогодні вмирає від пістряка одна особа на шість. Одна третя сьогодні народжених помре з причини пістряка в пізнішому віці.

Сімдесят років тому пістряк-білака (leukemia) був у ЗСА невідомий. П'ятдесят років тому пістряк легенів був рідкістю. Серед студентів у ЗСА пістряк — перша причина смерті.

Досліди йдуть головно в двох напрямках: викрити пістряка якнайвчасніше відповідними дослідями сукрів'я, шукаючи за тими речовинами, які здогадно такий пістряк виділяє до крові. Одночасно знайти такий лік, який був би особливо отруйний для даного пістряка, але не був шкідливий для всіх інших клітин. Другий напрямок шукає за відповідною щепицею (vaccine). Приймають навіть на підставі деяких спостережень, що янусь частину пістряків викликають відповідні живки (virus), а решта пістряків часто виділяє якісь речовини, проти яких оборонні пристрої даного організму витворюють протитіла з метою знищити пістряка.

Такий підхід до питання пістряка чисто клінічно-лябораторійний, а не біологічний. Досліджуючи явище пістряка з біологічного погляду, зауважуємо, що пістряк не постає ніколи у вповні здорової людини, а навіть як і постає, то можливості його розвитку слабкі або й ніякі, як довго живучість організму (vitality) є на висоті, тобто сили відпорности є великі.

Хоч біологічний підхід до питання пістряка є причиновим, то досліди ведуться майже виключно у перших двох напрямках.

Зручний і постійний розголос приковує думку загалу до тих двох перших напрямків розшуків, і загал дає великі гроші на ті досліди.

Думка є спокуслива і дуже вигідна для обох сторін, бо вона не зобов'язує нікого ні до чого, головно не вимагає від людей ніяких обмежень у харчуванні, ані змін у способі життя. Такий стан радо

вітають і грошево підтримують всі промисли харчів та їх перерібки, виробні ліків тощо.

Спосіб думання механічно-технічний: раз ми причалили на місяці, то ми дамо собі раду й з таким малим пістряком; треба лише мати гроші і запрягти найтугіші голови з наукового світу до того діла. Так і названо війну проти пістряка «хрестоносним походом проти пістряка» і «місячним вистрілом ракети проти пістряка». Цю думку підхопив президент ЗСА, Річард М. Ніксон, видаючи 23 грудня 1971 року закон «The National Cancer Act». Засновано особливу дослідну одиницю «National Cancer Authority», яка мала перебрати всі чинності дотеперішнього «National Cancer Institut». Президент призначив великі гроші на досліди: до виданих у 1971 році 233 мільйони амер. доларів на досліди пістряка запевнено 100 мільйонів річно більше, так що до 1981 року видано 8 більйонів. Однак сподіваних вислідів не було видно.

Ляскер, одна з найбільш завзятих і відданих президентові осіб, співробітниця при організації цього велетенського задуму, заявила на одних зборах ось що: «Кінець цього десятиліття покаже, (сімдесять роки), чи лікарська наука може дати відповідь на питання в справі пістряка. Якщо так, то дослідники пістряка будуть уповажені до всенародньої похвали, а ми всі будемо їм зобов'язані навіки. Якщо цієї відповіді вони не зможуть дати, тоді буде це не з вини браку зусиль. Тоді ми будемо змушені знову переглянути все дотепер відоме і вибрати розумно найкращий напрямок на майбутнє». (Моя підкреслення).

Інший тверезий голос 1978 році, старшого представника палати послів Роджерса: «Пістряк застиг у камені. Немає ніяких виглядів, щоб щось сталося цього року!» Цей представник мав на думці повну невдачу на полі дослідів пістряка. З переслухань поодиноких дослідників перед відповідною сенатською комісією знаємо, що й в 1981 році нічого замітного у наміченому напрямі дослідів пістряка не сталося. Дотеперішній спосіб лікування пістряка незадовільний, і з тим згодні всі.

Неодного з нас муляє питання, чи поміж тими великими тисячами дослідників не було досі ні одного, який все ж таки відкрив би щось таке, що могло б рушити справу з мертвої точки?

Такі дослідники були і є. До них належать О. Варбург (1913, 1924, 1955), Е. Пентімаллі (1916), Д. Бурж (1942), Г. Гольдблят і Г. Камерон (1953), Ц.Д. Дарлінгтон (1948) і цілий ряд інших. На чому полягає їх відкриття? — А ось на чому: Здорова клітина віддихає, тобто зуживає кисень, пістрякова ні. Саме тваринні харчі, курення, алкоголь, хемікалії різного роду в харчах і оточенні, проміння гамма, Рентгена тощо змушують клітини до цього другого шляху, про що є мова у моїй книжці.

Редді і співробітники виказали, що «харч багатий в білки і товщі тваринного походження, які споживає сьгоднішнє суспільство, змінює природну властивість і живучість заживкової ристні в кишках, яка з цієї причини звиродніє. Попри те приходить до появи деяких стероїдів, до їх змін, так що вони стають прозбудниками (promoters)

пістрякородних речовин, а то й самі стають ними. Такий харч може некорисно змінити правильну чинність печінки, коли вона постійно отримуватиме з кишки похідні (metabolits) хворобово змінених жовчевих кислот і деяких стеролів». Мова про гниття білків у кишках. Лепкін підтвердив повище (2).

Найбільше пістряків постає в органах черевної ямини, потім огруддя, а це мимоволі керує наше підозріння на головне джерело пістрякородних речовин.

Це підтверджує ще таке спостереження, що внутрішні статеві органи жінки хворіють пістряком частіше, ніж чоловічі, приміром пістряком яєчників десять разів частіше, ніж чоловіки пістряком ядер. Причиною може бути головню та обставина, що яєчники є у постійному стику з кишками, а ядра ні. Всі інші пістряки, як приміром груді жінки, борлакової залози (glandula thyreoidea) та інших, мають посереднє причинове відношення до змісту кормоводу, отруї якого, шойно промикнувши до крові, нею допливають до всіх закутків тіла.

Заміт, що тепер більше людей хворіє пістряком, бо населення має більше людей старших віком, не витримує критики, бо найбільше пістряків є якраз між 45 і 65-им роком життя, при чому пістряк не омитає молодих віком, навіть плодів, новородків і дітей. До того мусимо взяти до уваги, що першою причиною смерти є недуги серця, в тому заткальні недуги вінцевих судин серця, отже передчасно вмирають ті, поміж якими є багато з пістряком в зародку. Їх немає у статистиці пістряка.

Помилково вважали колись, навіть ще дехто тепер думає, що пістряк постає в тих найздоровіших, у «прискаючих здоров'ям». Згодом показалося, що те «прискаюче здоров'я» може бути зловіщим проявом поважних розладів в цілій переміні речовин, як наслідок переобтяження її надміром харчів взагалі, а тваринних зокрема. В такому випадку одного дня живучість деяких клітин заломиться під постійним тягарем отруй з кормоводу та інших джерел, яких сьогодні не бракує. У такій клітині назривають умови пістряковіння, хоч їх покищо запримити годі. А те, що загал називає «добрим здоров'ям», в більшості не покривалося з дійсністю, коли докладно досліджено людину.

По сороківці в більшості населення можна знайти у крові клітини пістряка, однак живучість цілости господаря (нашого тіла) є висока, і тому пістряк не може знайти собі догідного місця, щоб розвиватися.

Живучість (vitality) є успадкована, і то в різній мірі, залежно від спадкових завдатків батька і матері та від стану здоров'я самої вагітної. А її здоров'я, зокрема, залежить у великій мірі від того, що вона їсть, п'є і який її спосіб життя. Навіть коли спадкові завдатки є в порядку, то плід може бути пошкоджений, якщо харч вагітної не буде зрівноважений.

Але навіть пошкоджена живучість може бути частинно, або навіть в цілості відроджена, якщо наш харч буде зрівноважений. Отже, ми можемо відповідним харчем високої життєдайности піднести і втримати пошкоджену живучість. Тоді деякі шкідливі чинники зі зовні можуть бути знешкоджені. Поза ввіймки, пістряк не є спадковою недугою, але хоч й зустрічаємо деякі відхилення у хромосомах у хворих пістряком

це ще не є доказом, що зміни у роз'ябних лентівках були причиною розвитку пістряка. (Оппенгаймер — 3), але можемо успадкувати пошкоджену побудову в цілості, або лише деяких органів. Тоді можемо бачити такі родини, в яких з роду в рід повторюються пістряки навіть тих самих органів. Чи можна перервати це блудне коло? З усякою правдоподібністю можна відповісти, що так. Але це вимагає виняткової сили волі і послідовності у харчуванні і способі життя. Таких либонь знайти сьогодні трудно ще й тому, що пошкоджені одиниці є під непереможним впливом довілля, яке з черги у 95-70% стоїть під впливом спокус життя (Маслов) і пропаганди споживацтва.

Перекормлювання білками, товщами і солодощами веде прямим і непрямим робом до вапніння стінок судин і то почавши вже від коліски. Ми знаємо з досвіду В.Ф. Еноса і Р.Г. Ольнес'а 1) з років 1953 і 1955, а В. Дока 2) з 1959 року, що до 1958 року 77% молоді в ЗСА, в пересічному віці 22-ох років мали завапніння стінок судин різного ступення і в різних органах. А сьогодні, 23 роки пізніше? Сюди належить теж українська молодь. Чи диво, що пістряк серед студентів є першою причиною смерті? Печінка займає одне з ключових місць у живучості людини. Від неї залежить зродов'я, відпорність проти всіх недуг, а в тому й проти недуги пістряка. Вапніння судин обнижує відпорність (живучість).

А як виглядає та печінка в нас? Жалюгідно і відповідно до того, як ми нею зловживаємо. Розтин 103 юнаків (у 1967 році в Західній Німеччині), які померли нагло в самоходовому випадку (їх вік 18-25 років), виказує в 58% затовщення печінки, в тому у 25% навіть дуже поважне. З інших статистик знаємо, що зник печінки у населення, що живе в добробуті, зростає чисельно з року на рік.

Ми знаємо, що 98% пістряків є в якійсь мірі зв'язані з недочинністю печінки. Печінку нищимо, постійно перекормлюючись і то вже почавши від коліски, головню харчами тваринного походження.

Лемлін і Вальден 3) знайшли серед адвентистів дуже мало хворих пістряком, порівнюючи їх з неадвентистами. Адвентисти, як відомо, уникають тваринних харчів з винятком молока і яєць.

З лікарських звітів знаємо багато таких хворих з пістряками, у яких пістряк «зник» без видимих причин. Записаних таких випадків було до року 1950 яких 130. Очевидно, нічого не діється без причин. Прослідивши цю справу в даних хворих, дослідники зустрілись зі зміною харчів. Тут конче в'яснення, щоб не було непорозуміння, мовляв, «буряками чи огірками виліковано пістряків». Справа куди поважніша, бо сягає коріння нашого буття. Коли вже є в кого пістряк, то тут ідеться про докорінне направлення цілої переміни речовин в напрямі такому, щоб відібрати пістрякові підстави розвитку. А це можливе виключно з допомогою рослинних харчів, про що буде мова докладніше в дальшому.

Я міг знайти 7-ох хворих пістряком сечового міхура на 375 таких хворих, лікованих у II хірургічній університетській клініці у Відні, які не могли продовжувати клінічного лікування з різних причин, наприклад з приводу воєнних відносин (II світова війна). Лікування їх не було закінчене, а все таки минуло багато років, і вони жили без наворотів

пістряка. Провірка всіх хворих пістряком сечового міхура, лікованих упродовж 20 років (до року 1944), щодо їхнього харчування виявила, що саме ці сім хворих у тому часі дістали відразу до тваринної їжі, без найменшої спонуки зі зовні. Вони жили найдовше, без навороту недуги. У всіх сімох пістряк був малий, отже ще не далено розвинутий.

Виходячи з цих спостережень я зрозумів, що можна мати кращі висліди у хворих призначених до операції пістряка, якщо їх приготуємо життєдайним харчем, уникаючи білків тваринного походження, головно всіх м'ясив, птиць, риб, виробів та виварів із них, але й всіх заготовлюваних сирів та яєць.

Трудність полягає на тому, що такого хворого та його рідню трудно переконати, тимбільше, що за ними стоять ще інші люди, фанатичні і пристрасні споживачі тваринних харчів. Коли обслуга хворого теж належить до приклонників м'яса і т.п. «харчів», а за ними стоїть іноді «модерний» дієтистик, то доля хворого є в їх руках. Все далі іде за схемою «Ф». Як вдасться, то приклонники «утертих шляхів», «наукових» і «провіренних» радіють хвилево, але висліди є в дійсності не величкими.

У тих випадках, де я мав можливість приготувати хворого в поданий вище спосіб (на II Хірургічній Університетській Клініці у Відні, в Сирії та в Лікарні Прибічних З'єднань цісаря Гайле Селассіє I в Аддіс Абеба), висліди операції пістряка були безумовно кращими. Це підтвердив уже не один хірург у вісімдесятих роках.

Нажаль напрямок «розвитку» медицини робить хворого предметом, в якому кожна частина, чи ділянка належить іншому, а не хірургові. Неособлива медицина з механістично-технічним наставленням до хворого відбирає в учасників лікуючого складу особисту відповідальність. Це може бути дуже вигідне для кожного члена лікуючого складу. Однак хірург з великим рівнем відповідальності, терпить на тому подвійно, раз він не може нічого змінити у зарядженнях співлікуючих, мовляв він не спеціаліст, хоч з точки зору його знання тих справ треба би було змінити їх, і два, як хворий помре по операції не з вини хірурга, всі з оточення хворого знають лише його і він залишиться відповідальним. Тут таким «трудним горіхом» може бути «модерний» дієтистик під гіпнозою «протеїн», або як їх ще звать з психозою «протеїн».

Якщо Американська Академія Наук звернула увагу суспільства на білки і товщі тваринного походження, як важливий можливий спричинник пістряка, то це треба привітати. Будуть, очевидно, заходи ослабити чи затаїти цю істину. Пістряк собі з того нічого робити не буде у того, що повірить тим другим, а не Академії Наук, чи тут висказаним думкам. Він буде собі гарно далі рости.

1. Reddy, B.S. Weisburger, J.H. Wynder, E. L. Effect of high risk and low risk diets for colon carcinogenesis on fecal microflora and steroids in men., J.Nutr., 105: 878, 1975.
2. Lepkin, M., Susceptibility of human population group to colon cancer IN: Advances in Cancer Research, Vol. 27: 281, 1978, Academic Press, New York – London.
3. Reddy, B.S., Mastomarina, A. et al., Faecal bile acids and neutral sterols in patients with familial polyposis, Cancer 38: 1964, 1976.

СУМ Ї ГІІ

ФОТОМОНТАЖ ОСЕРЕДКУ СУМ В ЙОНКЕРСІ

Активний осередок СУМ в Йонкерсі, в нью-йорському стейті, улаштовує кожного року фестиваль для чужинців, в якому продаються українські страви, дає показ народного мистецтва і силами своїх самодіяльних гуртків пропагує для чисельної чужої публіки — українські народні танки, пісню та музику. Підготовка до проведення такого фестивалю вимагає багато часу та людей, але сумівці та їхні родичі не жаліють труду для корисного діла. На світлині ч. 1 бачимо частину обслуги в кухні, яка мусіла в часі дня нагодувати тисячі людей смачними українськими стравами. На цьому фестивалі цілоденна програма була виконувана силами нашого осередку, оплескам не було кінця. Цією групою дружинників «Чайка» /світлина ч. 2/ керує тепер вихованець нашого осередку Орест Русинко. «Чайка» — це гордість нашого осередку, бо їхні виступи, виконувані на високому рівні, завдяки їхньому енергійному керівникові Орестові. Його бачимо на середині світлин ч. 6 під час програми бенкету Організації Оборони Лемківщини в Йонкерсі.

На св- ч. 3 бачимо учасників іспитів молодшого і старшого юнацтва, який провела Булава та реф. ЮСУМ при КУ д. О. Рожка /в цивільному/. Зліва від нього голова осередку М. Бурчак, виховниця Х. Іванів, а зправа — Р. Глушко /гол. виховник/, Я. Щур /булавна/, Н. Вільшанська /вих./ та позаду виховники — Я. Палилик та Р. Нозицький. Ці іспити здало 37 членів юнацтва.

На світлині ч. 4 голова осередку М. Бурчак та гол. виховник Р. Глушко пишуться на оселі СУМ своїм юнацтвом та дружинниками, які щойно взяли участь у дефіляді під час Здвигу СУМ. Це тільки частина осередку, бо це час ваканції і багато людей роз'їжджає по Америці, а решта наших членів допомагає зарядові оселі у різній праці під час Здвигу.

Другою прикрасою йоннерського осередку, це біля 50-членний хор дружинників, який існує вже два роки, а керує ним улюблена їх диригентка Оксана Макаренко. Ця здібна, колишня активна сумівка з Чікаґо, зуміла в короткому часі навчити молодих хористів пісень на різні нагоди і їх дотеперішні виступи / а було їх вже багато / були виконані на доброму мистецькому рівні і паням Оксанам — Макаренко і Футалі /форт. супровід/ належить велике признание.

Йоннерський осередок є одним, де спорт від довших років займає поважне місце. Спортова ланка «Крилаті» має свою окрему управу та касу і для приміру, вона видала понад 6 тисяч доларів у 1982 році на спортові потреби. Це, мабуть, самотній осередок, де спортовці є тільки українці, а в більшості — це діти нашого осередку, які з 7 років почали вправляти спорт у дружинах СУМ. В минулому році 1-ша команда копаного м'яча здобула першенство в лізі і ми радіємо з головою осередку М. Бурчаком та Д. Івасютином — головою ланки «Крилаті» здобутою чашею першуну. Зліва — це наш гол. виховний Р. Глшко, завдяки якому спорт сьогодні стоїть на високому

рівні в нашому осередку. Позаду: спортовий реф. КУ СУМ'Я. Петрик. З цієї нагоди управа спортової ланки улаштувала прийняття, де були роздані нагороди змагунам дружин копаного м'яча та відбиванки. Найкращим змагуном спортового сезону 1982 року був син Р. Глушка Михайло, котрий здобув 32 воріт для нашої дружини.

Старше юнацтво осередку СУМ в Йонкерсі відзначає, як не для сумівців, то для ширшого громадянства всі важніші національні річниці, а також традиційні чи релігійні свята, як ось на світліні ч. 8, де бачимо учасників сценки Святого Миколая, якого ролю виконував тут дружинник Я. Палилик. Гол. виховник Р. Глушко підготував цю сценку, а найбільшою атракцією свята це, очевидно, була роздача дарунків для всіх чемних дітей.

Дмитро Мотрун

ЗИМОВИЙ ТАБІР НА ОСЕЛІ «ВЕРХОВИНА», КАНАДА

Проминув 1982 рік і залишив він нам приємний спомин, але чи запам'ятали б ми його, коли б не зимовий табір на оселі «Верховина?» Для багатьох учасників це був перший зимовий табір, для інших — ні.

До складу команди табору ім. В. Біласа і Д. Данилишина входили: І. Дячун — Торонто, Галя Луник — Гамільтон, Лариса Фіголь — Торонто, Ю. Шуст — Торонто, М. Кобилецький — Ст. Катеринс.

Програма була різноманітна і цікава. Відбувалося обговорення доповідей на такі теми: «Українська Повстанська Армія», «В. Білас і Д. Данилишин», «Українська освіта», «Сучасне становище Спілки Української Молоді» та ін.

Багато часу було також відведено для спорту. Вечорами відбувалися забави, розвагові ігри. До табору також загостив і св. Миколай та залишив на пам'ять учасникам таборування дарунки.

Таборування відбулося успішно. Признання належить членам команди, членам Осередку СУМ у Монреалі, членам Жіночої Ланки, як також всім учасникам таборування. Жаліємо тільки, що відбули ми зимовий табір без снігу.

Учасник

ВИДАННЯ СУМ

Чепурно видана книжка на 104 стор. з темносиньою обкладинкою і написом біля стилізованого тризуба «Спілка Української Молоді — Гартфорд, 1952—1982» розповідає про заснування, діяльність і осяги Осередку, його здобутки і втрати. Багато фотодокументів підтверджують розповідь про дітей України, які й за океаном, завдяки свідомим батькам і виховникам, виховуються в душі гасла «Бог і Україна».

Голови О. СУМ-А у Гартфорді: друзі П. Шагай, сл. п. Федір Коршенюк, О. Гладун, В. Грунтовський і тепер М. Зелез, у співпраці з батьками та з іншими Організаціями УВФронту, здобули визначні осяги.

Осередок був нагороджений Переходовим Прапором ГУ СУМ-А; при Осередку діє Сумівська Кооператива, різні гуртки самодіяльності, відомі в стейті Коннектикат.

Збірник присвячений 40-й річниці створення УПА.

(П.)

З ДІЯЛЬНОСТІ СУМ У ФРАНЦІЇ

З'ЇЗД КУ СУМ У ФРАНЦІЇ

30 квітня 1983 року до Поншартрену (біля Парижу), Франція, зїхалися представники осередків з цілої Франції, делегати та умандатовані члени з Парижу, Мецу, Шарлевільу та Сошо. Між гостями слід відмітити д-ра В. Косика, гол. Об'єднання Українців Франції, Іванку Чепак, що предтавляла СУМ з Бельгії, та Григорія Шевця, СУМ в Канаді. Після звітів уступаючої Крайової Управи відбулася жвава дискусія.

Збори вибрали нову Крайову Управу СУМ-у Франції у такому складі: Богдан Копчук — голова, Петро Кучинський — 1-ий заступник, Ляриса Вітошинська-Друар — 2-ий заступник, Пилип Наум'як — секретар, Іван Пастернак — скарбник, Іван Копчук — організ. референт і референт сум. видань, Зірка Вітошинська — прес.-референт, Ірка Зелена — культ.-осв. референт, Владко Дратвінський — спорт. референт, Оксана Пачеха та Ганна Наум'як — вільні члени.

До Контрольної комісії ввійшли: Роман Юник, Михайло Бублинський, Ніколь Бурновіль-Копчук.

Загальні збори прийняли цілий ряд рішень покращати діяльність СУМ-у у Франції, постановили скріпити співпрацю з іншими Крайовими Управами, та поглибити працю над молоддю.

Пресова референтура

ТАБІР ДРУЖИННИКІВ У ФРАНЦІЇ

Від 12-15 травня 1983 року відбувся IV Табір Дружинників СУМ у Франції в оселі «Верховина» в Розе. Цього року табір зібрав 15 учасників, комендантом якого був Богдан Копчук, новообраний голова КУ СУМ у Франції.

Головним викладачем був д-р Володимир Косик, який говорив про дві цьогорічні річниці: 50-річчя голоду в Україні та 40-річчя Першої Конференції поневолених народів ССРСР. Наші дружинники, які майже всі є виховниками під час літніх таборів, мали тут можливість поглибити свої знання, особливо про голод 1932-1933 в Україні та збагнути, яке це було народовбивство нашого народу й усвідомити собі, що ми, українці, ще замало про це поширюємо, а навіть часом забуваємо. Наприклад, порівнюючи з жидівським народом, який кожна нагоду використовує, щоб пригадати світові їх 6 мільйонів жертв під час Другої Світової війни, і тим мобілізує у їхню користь почуття людства, то масакра — «голодост», нашого народу не є менший від їхнього.

Тема — 40-річчя Першої Конференції поневолених народів ССРСР пригадала усім, що при УПА були створені національні відділи інших поневолених народів, і що ідеї АБН є сперті на практиці — живі, а не лише теоретичні.

Крім курсів таборовики також працювали при відбудові оселі, що також належить до виховної праці, і тим самим допомагали друзям

з Філії ОУФ Мілюзи, які часто приїжджають на оселю працювати при відбудові.

Кухнею для усіх займалася пані Параскевія Бублинська.

Вечори- дозвілля проходили в українській атмосфері — співання українських народних пісень. Одним словом усе було гарно зорганізоване, але дощова погода, чи непогода, перешкождала при відбудові оселі. Сподіємося, що на наступний рік табір Дружинників збільшиться числом учасників і з Божою волею, під сонцем, вони гартуватимуть свого духа й тіло.

М.Б.

3 ТАБОРУВАННЯ ЮСУМ В АРГЕНТИНІ

»ВІЧНІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ«

Вже вдруге Старше Юнацтво мало велику приємність таборувати на хуторі п-ва Кметів з місцевості Мечонге, недалеко міста Мірамар, над морем. Заплановано тритижневий табір — перших два тижні в Мечонге, а останнім разом з Молодшим Юнацтвом на «Веселці».

Крайова Управа покликала Таборову Команду в такому складі: Комендант — Рузя Савчук, бунчужна: Ліда Маркович, Писар і Головний Виховник — Геля Крайник-Міхура, Скарбники: Роксана Дмитрів і Ірка Бучко, Обозні — Сільвія Нос та Данило Брунольдї, спортові референти — Христя Мороз та Данило Брунольдї, Медсестра: Сільвія Брунольдї, кухонний персонал: Розалія Данилишин та Аурора Мартин.

Табір вирушив офіційно з домівки Т-ва «Просвіта» на Вільде (частина таборовиків прибула автобусом з «Просвіти» Віжа Аделіна). Всіх учасників з командою та кухонним персоналом було 31. В дорогу нас прощав член ЦУ СУМ та Референт Дружинників КУ СУМ д. Євген Маркович та велике число батьків.

Виїхали коло півночі, дня 10 січня б. р. та прибули на місце таборуння над ранком околo 7-ої години. Нас вітали усміхнене сонечко, господар та три сумівці, які включилися до табору. За дві години табір був розташований та після пообідної тиші почали виховну працю.

Цей табір старшого юнацтва іменовано «Вічні революціонери» імени Григорія Мацейка з нагоди його 70-ліття народження, кличем «Смерть натам» і відповідно до цієї теми була виготовлена вся виховна праця. Не забули ми і про спорт, де мали можливість гарно плавати на морі і вправляти різні ділянки спорту. Команда мала нагоду два рази змагатися з таборовиками раз у відбиванці, а раз в копаному м'ячі. В першій спорті виграло юнацтво, а в другій змаганні то виграла команда. Також вправляли мандрівництво. В тій ділянці таборовики мали прогульку у підгір'я «Сієрра Де Льос Падрес».

З великою радістю учасники табору вітали, при кінці першого тижня таборуння, голову централі Т-ва «Просвіта» пана Василя Косюка з дружиною та Заст. Голови КУ СУМ і референта Дружинників КУ СУМ д. Євгена Марковича, які вклали цінну працю на виховному відтинку, під час побуту на таборі. Теж було дуже приємно нам вітати представ-

Старше ЮСУМ на таборі в Мечонге в посльоті ↗
гостинного п. В. Кметя.

Неначе жінці по роботі, з радістю на обличчях,
несуть юначки колосочки пшениці з ланів п. В.
Кметя. ↘

ників від новозаснованої філії Т-ва «Просвіта» в Мардель Плята.

Юнацтво мало на таборі дві забави, одна з них на стрічу Нового Року, а друга перед виїздом з табору в Мечонге.

В суботу, 15 січня у вечірніх годинах і не маючи можливості підпалити сумівський вогник через непривітну погоду, учасники табору приготували сумівські вечорниці на хуторі пана Кметя. Перед чужою та українською публікою, запрошені господарем дому, який привітав всіх обильною вечерою, юнацтво гарно пописалось, співаючи пісні та виконуючи танці, навчені на таборі.

Новиною для юнаків було життя серед природи: одного гарного дня, господар пан Кметь взяв всіх на вантажне авто та завіз у глибину поля, де мали нагоду побачити як вітер колисав морем пшениці; юнацтво привезло домів китицю золотих колосків на спогад тої хвилини.

В суботу, 22 січня цілу таборову годину присвятили на відзначення Акту Державности. Теж в цей самий день розібрано табір, щоб опівночі бути готовими до виїзду до оселі «Веселка», віддаленої на 500 км., хоч нам було дуже жаль покидати хутір дорогого сумівського добродія пана В. Кметя, де ми так весело перебули двотижневе таборування. Точно опівночі вирушаєм в дорогу.

Над ранком ми вїжджаємо на «Веселку», де нам на зустріч вийшов комендант табору «Крути» д. Онуфрій Стрига і цілий склад команди. Наш табір увійшов маршем та з піснею «Ми сумівці подорожні», а цілий табір молодшого юнацтва нас вітав оплесками.

В кожного з нас були сльози радості з огляду на те, що ми не тільки приємно провели час, але теж виконали сумівське завдання: кувати молоді характери.

Але тут не кінчаємо нашу працю, ми на «Веселці» тільки продовжуємо її ще одним тижнем таборування та докінчуємо заплановану виховну програму.

Так 29 січня присвячуємо героям Крут і закінчуємо таборування обидвох таборів. Перед тим, у пополудневих годинах, на площі Героїв, отець д-р Глинка відправив панахиду за 300 крутянців.

В неділю, 30 січня о 8-мій годині рано о. д-р Глинка відправив Службу Божу в наміренні СУМ, а відтак відбулося офіційне закриття

таборів, де мали слово коменданти обидвох таборів: д. Онуфрій Стрига, под. Рузя Савчук, котрі в своїх промовах склали подяку всім, що доложили зусилля, щоб ці табори відбулися зразково. При тій нагоді д. Євген Маркович теж мав слово, де склав сумівське спасибі всім тим організаціям та приватним особам і друзям, котрі своєю матеріальною підтримкою уможливили нам досягнути найдорожчу ціль нашої спільноти в діяспорі: саме виховання нашої молоді.

Теж сказали теплі слова голова Централі т-ва «Просвіта» Василь Косюк та голова оселі «Веселка» Борис Вітошинський.

Після офіційного закриття відбулась мистецька частина, де наше юнацтво: старше та молодше, під гарячі оплески присутніх пописувалося своїм таборовим навчанням. Найбільше дійшла до серця пісня «Прощай наш табір», де кожний з нас пообіцяв, що за рік повернемося знов.

Рузя Савчук — комендант табору «Вічні революціонери»

Команди обидвох таборів ЮСУМ з Головою УЦР п. В. Косюком та Головою Оселі п. Б. Вітошинським

З ВЕСІЛЛЯ НА СУМІВСЬКУ ПРЕСУ

Катруся ГРАБОВА і Денис ЗЛІПКО звінчалися 19.6. 1982 р. в Саскатуні, Канада. Тайну вінчання довершив о. Максим Олесюк в правосл. катедрі св. Духа, при співі катедр. хору під упр. Л. Клапоушака.

Молодята — це діти свідомих українських батьків, а Катруся вихована в СУМ, була виховницею і скарбничкою О-ку в Саскатун.

Весілля відбулося в українському дусі на протязі двох днів. На поп-

равинах в «Українському Клубі «Дніпро», якими провадив п. М. Бойчук, вітала Молоду Пару голова О-ку п-га Леся Горбай і передала їм пам'ятковий дарунок та побажання на дальший життєвий шлях. На заклик М. Бойчука, гості склали 200 дол., з яких 75 дол. призначено на пресфонд «Авангарду» і «Крилатих».

На Многі Літа Молодій Парі і щира подяка Жертводавцям та ініціаторові.

XXI БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК КУ СУМ АМЕРИКИ

В суботу 21 лютого 1983 року в готелі Статлер Гілтон відбувся двадцять перший з черги Баль Дебютанток Крайової Управи СУМ Америки.

У навечеря Балю Нью-Йорк і ціле східне побережжя Америки навістила велика сніговія, вкриваючи все півтора метровим снігом. Всі головні дороги міста були засипані снігом, і ціле місто немов завмерло. Організатори Балю не знали, чи відкликати Баль, чи ні. Одначе перерішила думка таки робити, бо багато дівчат-дебютанток вже прибули до міста, готові до незабутнього вечора.

І так різними способами, і на превелике здивування організаторів, прибуло на Баль около 175 осіб, щоб бути учасниками сумівського вечора.

Для проведення цьогорічного Балю КУ СУМ покликала Комітет, який очолив культ-освітній референт КУ Корнель Василик, а до комітету ввійшли: Марія П'ятка і Христя Баб'як.

Вечір відкрив голова Комітету К. Василик та попросив для проведення церемонії представлення Дебютанток аранжерів Геню Кузьмович-Благу і Богдана Гаргая. Під звуки маршу увійшли на залю п'ятнадцять молодих українських пар. На їхніх обличчях сіяла усмішка, а у батьків та знайомих блистали сльози радості на вид своїх доньок.

В часі презентації батьки вітали своїх доньок теплим поцілунком, а вони вручували батькові білу рожу, а мамі — червону, як вияв їхньої любови та вдячності. Відтак кожна дебютантка із своїм ескортом ішла серединою залі і тоді кланялась до всіх присутніх. Це справді був зворушливий момент. В часі презентації Юрій Фурда акомпанював на фортепіані.

У цьогорічному Балі-Дебюті брали участь наступні Дебютантки із своїми ескортами: Ліда Микитин — Теодор Боднар /Нью-Йорк/, Христя Готрович — Ричард Стойка /Нью-Йорк/, Люба Смоляк — Юрій Оліяр /Пассейк/, Христя Лішман — Юрко Пастернак /Нью-Йорк/, Ірина Смала — Богдан Лесів /Пассейк/, Таня Ягубовська — Григорій Гіна /Нью-Йорк/, Наталка Кузан — Роман Гарасим'як /Нью-Йорк/, Даруся Андрах — Роман Дармограй /Пассейк/, Галя Михальцьо — Данило Митрінга /Нью-Йорк/, Христина Кушлаба — Євген Кручовий /Пассейк/, Оксана Саварин — Богдан Ільків /Нью-Йорк/, Віра Сусь — Аскольд Хемич /Нью-Йорк/, Оксана Бардигула — Данило Масний /Нью-Йорк/, Дарія Гарасим'як — Іван Кузан /Трой/, Ірина Наугольник — Ярослав Галатин /Амстердам/.

Після церемонії-дебюту голова Крайової Виховної Ради Мирослав Шмігель промовив до Дебютанток, вітаючи їх від КУ СУМ Америки у день їхнього дебюту та вказав на завдання та обов'язки, які зустрічатимуть їх на дорозі їхнього життя. Він захопив їх бути прикладними членами Спілки Української Молоді та гідними свого українського походження.

Відтак під звуки «Незабутнього Вальсу» оркестри «Темпо» закружляли у вирі танку дебютантки із своїми ескортами, а присутні на залі повстанням з місць та оплесками вітали їх.

На залі, між присутніми гостями, були голова ЦУ СУМ Є. Гановський, о. Л. Гульден, ЧСВВ та інші члени ЦУ і КУ СУМ. Присутні бавились до пізньої ночі, а перед останнім танком ще раз промовив К. Василик, дякуючи всім за участь та побажав, щоб за рік ми знову зустрілись на черговому Балю Дебютанток КУ СУМ Америки.

Богдан Гаргай

НАШІ ВТРАТИ

Бл. п. Павло ПІМОН нар. 5.6. 1928 року у Волі Вишній на Лемківщині, помер 26.1.1983 року в Ошаві, Онт., Канада, проживши 54 роки.

Покійний, пройшовши хресний вогонь національного усвідомлення в своїй вужчій Батьківщині на Лемківщині в час, коли УПА, підтримана населенням Лемківщини, утверджувала зброєю право тієї частини України бути господарем на своїй землі, залишився вірним тому ідеалові до кінця свого життя. Переселений спочатку до Польщі, а відтак, виїхавши до Канади з дружиною Анною /з дому Удич/ він зразу включився у громадське життя організації Визвольного Фронту, та був довголітнім членом Управи О-ну СУМ, в Батьківському комітеті, церковному заряді та делегатом до місцевого Відділу КУН. Його можна було часто бачити в активній праці на відтинку української молоді, якій віддавав усі свої сили і час.

Бл. п. Павло Пімон

Похорони відбулися при великій скільності друзів і знайомих, а СУМ віддав останню шану Понд

ному організованою участю в одностроях. Похоронні відправи провів о. крил. Р. Набережний в сослуженні о. С. Гаука, виголошуючи зворушливе прашальне слово. На тризні, що відбулася в Українським Культурним Центрі, промовці підкресливали високі моральні вартості Покійного та висловлювали співчуття осиротілій Родині. Крім дружини Анни, Покійний залишив у смутку дочок Мирославу і Дарію, сина Богдана, брата Івана з

родиною в Ошаві, сестер і братів в Україні та дальшу родину в Торонті і в Америці.

Покійний Павло сповняв танком обов'язки референта сумівських видань при Осередку СУМ в Ошаві. Родині Покійного і Дружам в Ошаві висловлюємо наші співчуття, а Покійному хай буде легкою канадська земля.

В. Й. П!

В-во СУМ

Бл. п. РОМАН ПОЧТАР нар. 26.8.1923 року в Україні, помер нагло 2.2.1983 року в Клівленді, Огайо, ЗСА.

Будучи молодим студентом, був зловлений німцями та вивезений до Німеччини на каторжну роботу.

У 1949 році прибув до ЗСА і поселився у Клівленді, де був обраний головою Осередку СУМА ім. Б. Хмельницького через дві каденції. За його головування нулено дім СУМА в Клівленді. Впродовж 8 років був головою Дирекції Кредитової Кооперативи «Самопоміч» з 9.000.000 майна. І знову за його каденції збудовано модерний дім Кредитової Кооперативи «Самопоміч».

Похоронних обрядів довершили: о. Монс. Л. Тимків, о. Монс М. Федорович, О. М. Ревтюк, о. В. Волощук, при чисельній участі організованого членства ОУВФ і широких кіл української спільноти. Похований на українському цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Пон. залишив, прибуту горем, дружину Марію, синів Володимира, Романа, Юрія, брата Мирослава з родиною, братову Людмилу з дітьми, тіточного брата Михайла Івашка з родиною, на Рідних Землях — матір Марію і дві сестри. Надгробну промову і прашальне слово від ОУВФ виголосив д-р Лев Кусяка. В імені родини склав

Бл. п. Роман Почтар

щирю подяку численним учасникам д-р Б. Футей.

Покійний був довголітнім передплатником сумівських журналів «Авангард» і «Крилаті». Дружина Покійного склала на нев'янучий вінок своєму Незабутньому Мужеві пожертву 40 дол. на пресфонд сумівських журналів «Авангард» і «Крилаті».

Видавництво СУМ шле Пані Марії і всій Родині та Дружам найщиріші співчуття з приводу цієї болючої втрати. Хай американська земля буде легкою Покійному, про якого СУМ збереже тривку пам'ять.

В.Й.П.

В-во СУМ

ТВОРИМО ПОСТІЙНИЙ ФОНД ЖУРНАЛІВ СУМ

Тридцять сьомий рік випуску «Авангарду» і двадцять перший «Крилатих» ставлять перед цілою нашою Спільною питання дальшого їх збереження і розбудови по лінії потреб сучасної української молоді в діаспорі. Про потребу існування цих журналів не доводиться говорити. Вони так потрібні, як повітря і вода та сонце для фізичного існування. Без провідної ідеї, без світогляду і характеру, людина не є повновартісною. Все це допомагають подавати для молоді наші журнали.

Черговий Конгрес СУМ, що відбудеться в кінці 1983 року в Торонті, мусітиме зайнятися питанням фінансових засобів для дальшого забезпечення випуску журналів. Для цього необхідно мати ПОСТІЙНИЙ ФОНД ЖУРНАЛІВ, з відсотків якого можна було б покривати бюджетові брани та мати до диспозиції оборотовий фонд, щоб уникнути спізнюванню випусків, як це маємо під цю пору. З ініціативою в цьому приходять на допомогу наші Сеньйори, а сподіємось, що й Дружинники СУМ не залишаться позаду.

Сеньйор СУМ і Голова Світового Українського Визвольного Фронту — д-р РОМАН МАЛАЩУК, в пам'ять своєї Дружини сл. п. Марії Малащук, учительки і Виховниці СУМ, склав 1000 дол. на живий пам'ятник, в формі постійно діючого Фонду пресових органів СУМ «Авангарду» і «Крилатих» та викликає всіх знайомих Сеньйорів /особисто дир. Ю. Заблоцького і мгра В. Кліша/ до складення більших пожертв на цю ціль, щоб створити міцну базу для дальшої появи і покращання фінансового стану сумівських журналів. Цей ПОСТІЙНИЙ ФОНД ПЕРІОДИКІВ СУМ мав би бути непорушним, а з його відсотків відбувалось би фінансування журналів, зокрема покривання нестач до країн, звідки не можна надати повної ціни за журнали, як це мається з країнами Півд. Америки, де за ціну журналу не покривається навіть поштової оплати на пересилку.

Видавництво СУМ складає найщирішу подяку д-рові Р. Малащуківі за цей щедрий жест і сподіється, що його шляхом підуть всі інші Сеньйори та Дружинники СУМ і складуть свої датки для створення тривких підвалин під сумівські журнали «Авангард» і «Крилаті» для забезпечення їхнього дальшого існування без побоювань припинення їхньої появи. Хто Черговий в цій ланцюговій системі Постійного Фонду «Авангарду» — «Крилатих»?
Видавництво СУМ

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНГАРДУ»

ЗСА

Рочестер: *В. Гладун* — 10 дол.

Чікаго: *Марійка Косач* — 5 дол.

Чікаго «Крути»: *Управа О-ку* — 25 дол. /також на «Крилаті» — 25 дол.

24-ий Відділ ООЧСУ — 25 дол.

Нью-Йорк: *С. Шерг* — 5 дол.

Лос Анджелес: *П. Білецький зб. л. ч. 39* — 10 дол.

Клівленд: *На нев'янучий вінок бл. п. Романові Почтареві Марія Почтар* — 20 дол. /також на «Крилаті» — 20 дол./, *В. Кметь* — 10 дол.

Німеччина

Нюрнберг: *У. Козакевич* — 10 нм

Австралія

Мельбурн: *З нагоди Христин Тереси Наді Романів і Марусі Христини Бурак гості склали 40 дол., з чого приділено на пресфонд «Авангарду» і «Крилатих» по 20 дол.*

Всім Жертводавцям і Збирачам наше щире Спасибі, а новохрищеним Многих і Щасливих Літ!

З М І С Т

Р. Зварич: <i>Вшануймо й ідім шляхом Великого Мислителя-революціонера</i> 81	
Д-р А. Бедрій: <i>Вплив Д. Донцова на формування ОУН</i>	81
С. Підкова: <i>До історії СВУ – СУМ, закінч.</i>	90
О. Коваль: <i>На передодні IV-го Конгресу СКВУ</i>	93
о. В. Зінько: <i>ЧСВВ: Приналежність до своєї нації – справа честі!</i> ...	100
Ректорат: <i>Студії в УВУ 1983 р.</i>	102

ІДЕОЛОГІЧНІ ТЕМИ

Р.З.: <i>»Шин Файн«</i>	103
-------------------------------	-----

ПОЕЗІЯ – ПРОЗА

Л. П.: <i>ПРИНА Ратушинська</i>	106
І. Ратушинська: <i>Не вмовляй, У засніженім парку, Ненависна Вітчизно-мачухо</i>	107
І. Левинська: <i>Покута /новеля/, закінч.</i>	109
С. Караванський: <i>Небесна показуха, Батьки й діти, Досмертна гарантія</i>	113
Р. Кухар: <i>Ремінісценції з доби »Переміщених осіб«, рецензія</i>	118

НАУКА – КУЛЬТУРА – МИСТЕЦТВО

А. Смилів: <i>Історичний шлях російського імперіялізму, закінч.</i>	121
А. Нушинський: <i>Вісім законів про державний герб України</i>	125

ВИХОВНИКИ

Д-р В. Луців: <i>Молодь бавиться</i>	129
--	-----

СУСПІЛЬНИКИ

Ліда Деремєнда: <i>Змагаймо до нових висот</i>	133
....: <i>Резолюції і постанови 1-ої Світової Конф. Молодечих організацій</i>	138

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Д-р С. Зошук: <i>Пістряк, його причини і наслідки</i>	143
---	-----

СУМ В ДІЇ

Д. Мотрук: <i>Фотомонтаж О-ку СУМ в Йонкерсі</i>	148
Учасник: <i>Зимовий табір на Оселі СУМ »Верховина«</i>	152
<i>Видання СУМ у Гартфорді</i>	152
ПР.: <i>З'їзд КУ СУМ у Франції</i>	153
М. Б.: <i>Табір дружинників СУМ у Франції</i>	153
Р. Савчук: <i>Табір »Вічні революціонери«</i>	154
Б. Гаргай: <i>XXI Баль Дебютанток КУ СУМ Америки</i>	157

ЩАСТЯ БАЖАЄМО

<i>Катруся ГРАБОВА і Денис ЗЛІПКО, Саскатун</i>	156
---	-----

НАШІ ВТРАТИ

<i>Бл. п. Павло Гімон, Ошава, Канада</i>	158
<i>Бл. п. Роман Почтар, Клівленд, ЗСА</i>	159

ТВОРИМО ПОСТІЙНИЙ ФОНД ЖУРНАЛІВ СУМ	160
---	-----

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД »АВАНГ'АРДУ«	160
---	-----

На обкладинці: <i>Лев Молодожанин: »Прометей«, деталь з пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні</i>	І
<i>Віталій Литвин: Бій останнього козака Нечая на острові Журавлиха – лінійот /зі серії «Козацькі могили»/</i>	ІV

